

ЗАКОН

О КУЛТУРНОМ НАСЛЕЂУ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се систем заштите и очувања културног наслеђа.

Циљ закона

Члан 2.

Циљ овог закона је успостављање правно уређеног и организованог система заштите и очувања културног наслеђа кроз откривање, прикупљање, истраживање, документовање, проучавање, вредновање, заштиту, очување, представљање, интерпретацију, коришћење и управљање културним наслеђем.

Термини и дефиниције

Члан 3.

Термини употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) Културно наслеђе је скуп ресурса, материјалних и нематеријалних, наслеђених из прошлости, препознатих као одраз и израз непрекидно еволуирајућих вредности, уверења, знања и традиција, насталих интеракцијом човека и простора током времена. Културно наслеђе може бити материјално културно наслеђе и нематеријално културно наслеђе;

2) Материјално културно наслеђе је део културног наслеђа које чини непокретно културно наслеђе и покретно културно наслеђе;

3) Непокретно културно наслеђе је део материјалног културног наслеђа које чине непокретности, њихове групе, делови или остаци, а за које се претпоставља да могу имати или за које је поступком вредновања, у складу са законом, утврђено да имају културну, друштвену, историјску, археолошку, етнологску, антрополошку, техничку и индустријску, уметничку, уметничко – занатску, архитектонску, грађевинску и грађевинско – конструктивну, просторну (урбану или руралну) и научну вредност и вредност оригинала, униката или старине;

4) Покретно културно наслеђе је део материјалног културног наслеђа које чине покретни предмети, њихове групе, делови или остаци за које се претпоставља да могу имати или за које је поступком вредновања, у складу са законом, утврђено да имају културну, друштвену, историјску, археолошку, етнологску, антрополошку, техничку и индустријску вредност, уметничку, уметничко - занатску, научну и вредност оригинала, униката или старине. Покретно културно наслеђе, по његовим врстама чине музејска грађа, архивска грађа, стара и ретка библиотечка грађа и филмска и остала аудиовизуелна грађа;

5) Културна добра су ствари и творевине материјалне и духовне културе од општег интереса, вреднована и утврђена у складу са законом, и чине саставни део материјалног културног наслеђа;

6) Непокретна културна добра су културни предели, просторне културно-историјске целине, споменици културе, археолошка налазишта и знаменита места;

7) Покретна културна добра су музејска грађа, архивска грађа, филмска и остала аудиовизуелна грађа, стара и ретка библиотечка грађа;

8) Нематеријално културно наслеђе означава праксе, приказе, изразе, знања, вештине, као и инструменте, предмете, артефакте и културне просторе који су с њима повезани, које заједнице, групе и у појединим случајевима појединци, препознају као део свог културног наслеђа. Оно се преноси с генерације на генерацију, заједнице и групе га изнова стварају у зависности од окружења, њихове интеракције са природом и историје, пружајући им осећај идентитета и континуитета. На тај начин промовишу поштовање културне разноликости и људске креативности;

9) Културно наслеђе у опасности је културно наслеђе, без обзира на врсту као и да ли је утврђено за културно добро, уколико је изложено ризику уништења, нестајања, озбиљном нарушавању интегритета или оштећења;

10) Добра која уживају претходну заштиту су ствари и творевине за које се претпоставља да поседују културне вредности у складу са овим законом;

11) Добра под претходном заштитом су евидентирана добра која уживају претходну заштиту;

12) Претходна заштита је део процеса вредновања материјалног културног наслеђа које претходи утврђивању за културна добра;

13) Културни предмет је покретно културно добро или добро под претходном заштитом које је, пре или после незаконитог изношења са територије државе чланице Европске уније или друге државе, категоризован или дефинисан као „национално благо које има уметничку, културну, историјску или археолошку вредност”, на основу националног законодавства или административног поступка, у складу са чланом 36. Уговора о функционисању Европске Уније;

14) Установе заштите и очувања културног наслеђа су установе које обављају делатност заштите и очувања културног наслеђа у складу с одредбама овог закона и одредбама посебних закона којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа;

15) Установа културе је правно лице основано ради обављања културне делатности у складу са одредбама закона којим се уређује област културе;

16) Централне установе заштите у Републици Србији су Републички завод за заштиту споменика културе, Народни музеј Србије, Државни архив Србије, Народна библиотека Србије и Југословенска кинотека;

17) Матичне установе заштите су јавне установе заштите које обављају матичне послове и чија се надлежност, права и обавезе, уређују посебним законима којима се уређују појединачне делатности заштите културног наслеђа;

18) Територијално надлежне установе заштите су јавне установе заштите које обављају послове заштите културног наслеђа на одређеној територији у складу са посебним законима;

19) Вредновање је стручна и научна оцена својстава, особености и значаја добра, ради утврђивања културне вредности и статуса културног добра;

20) Културна добра према категорији су културно добро, културно добро од великог значаја и културно добро од изузетног значаја;

21) Регистри културних добара су јавни регистри које према врстама културних добара воде установе заштите у складу са овим законом и посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културних добара;

22) Централни регистар је јавни регистар културних добара за територију Републике Србије које воде централне установе заштите према врстама културних добара, ако законом није другачије одређено;

23) Национални регистар нематеријалног културног наслеђа је јавни регистар који води Центар за нематеријално културно наслеђе;

24) Незаконито изнесен културни предмет са територије државе чланице Европске уније је културни предмет, односно културно добро:

- (1) који је изнесен са територије државе чланице Европске уније кршењем њених прописа о заштити националног блага или кршењем Уредбе (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара, или
- (2) који није враћен након истека законског рока за привремено изношење или било које кршење неког другог услова којим се уређује такво привремено изношење;

25) држава чланица Европске уније која је затражила повраћај културног предмета је држава чланица са чије је територије културни предмет незаконито изнесен;

26) држава чланица Европске уније од које се тражи повраћај културног предмета је држава чланица на чијој се територији налази културни предмет незаконито изнесен са територије друге државе чланице Европске уније;

27) повраћај културног предмета је физички повраћај културног предмета незаконито изнесеног са територије Републике Србије, односно са територије друге државе, а која се налази на територији Републике Србије и који се врши у складу са међународним уговорима, међународним конвенцијама и националним законодавством;

28) држалац културног предмета је правно или физичко лице које непосредно врши фактичку власт на културном предмету, односно у чијем поседу је културни предмет, а није његов власник;

29) самостални држалац културног предмета је лице које за свој рачун врши фактичну власт на културном предмету;

30) несамостални држалац културног предмета је лице које за треће лице врши фактичну власт на културном предмету;

31) јавне збирке су збирке које су у складу са законодавством државе чланице Европске уније дефинисане као јавне и које су у власништву те државе чланице, локалног или подручног тела у тој држави чланици или институције која се налази на територији те државе чланице, под условом да је таква институција у власништву државе чланице Европске уније или локалног или подручног тела или је у знатној мери од њих финансирана.

Културно наслеђе

Члан 4.

Културно наслеђе је скуп ресурса, материјалних и нематеријалних, наслеђених из прошлости, препознатих као одраз и израз непрекидно еволуирајућих вредности, уверења, знања и традиција, насталих интеракцијом човека и простора током времена.

Културно наслеђе Републике Србије обухвата нематеријално културно наслеђе и материјална културна добра која се налазе на територији Републике Србије, укључујући и Аутономну покрајину Косово и Метохију као њен саставни део у складу са Уставом Републике Србије.

Врсте културног наслеђа

Члан 5.

Културно наслеђе може бити материјално културно наслеђе и нематеријално културно наслеђе.

Материјално културно наслеђе чини непокретно и покретно културно наслеђе.

Културна добра су део материјалног културног наслеђа вреднована и утврђена у складу са законом.

Право на културно наслеђе

Члан 6.

Културно наслеђе има право да користи свако под једнаким условима, ради учешћа у културном животу, уживања, образовања, научног истраживања и напретка или друге добробити која из њега проистиче, као и да доприноси његовом обогаћивању заштити и очувању, у складу са овим законом.

Право на доступност и приступ културном наслеђу може се ограничити само ради заштите јавног интереса, права и слобода других.

Обавезу да поштује културно наслеђе има свако.

Циљеви заштите и очувања културног наслеђа

Члан 7.

Циљеви заштите и очувања културног наслеђа су:

1) откривање, препознавање, прикупљање, документовање, проучавање, тумачење, вредновање, представљање, интерпретација, подизање свести о значају културног наслеђа,

2) интегрално очување и заштита културног наслеђа кроз предузимање мера заштите;

3) управљање ресурсима културног наслеђа и ризицима по културно наслеђе;

4) обезбеђивање услова за одрживи развој и коришћење културног наслеђа;

5) подизање нивоа знања о културном наслеђу кроз васпитање и образовање;

6) подстицање културне разноликости уз поштовање различитости наслеђа;

7) спречавање противправног поступања са културним наслеђем;

8) обезбеђивање доступности информација о културном наслеђу широкој јавности;

9) стварање нових садржаја и увођење услуга коришћењем савремене информационе и комуникационе технологије и техничко-технолошких средстава у сврху ефикасне изградње вишенаменске дигиталне инфраструктуре културног наслеђа.

Остваривање заштите и очувања културног наслеђа

Члан 8.

Заштита и очување културног наслеђа остварује се обављањем делатности заштите и очувања културног наслеђа, управноправним и другим мерама прописаним овим законом, као и мерама које се утврде на основу посебних закона којима се уређују појединачне области заштите и очувања културног наслеђа.

У циљу заштите, очувања и представљања културног наслеђа Републике Србије субјекти заштите културног наслеђа остварују сарадњу са надлежним државним органима, органима аутономних покрајина и локалних самоуправа, научно-образовним, истраживачким институцијама, туристичким организацијама, струковним и другим удружењима.

Обавеза заштите

Члан 9.

Република Србија обезбеђује заштиту и очување културног наслеђа које се налази на њеној територији и стара се о заштити и очувању културног наслеђа које се налази у иностранству, ако је од значаја за њену историју, уметност или културу.

Културно добро, добро које ужива претходну заштиту и добро под претходном заштитом не сме се оштетити, уништити, нити се без сагласности надлежне установе заштите у складу са законом, може мењати његов изглед, својство или намена.

Члан 10.

Програм заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији (у даљем тексту: Програм), у складу са стратегијом развоја културе, за период од пет година доноси Влада на предлог министра надлежног за културу (у даљем тексту: министар).

Програм садржи, поред обавезних елемената утврђених прописима којима се уређује плански систем, и следеће:

- 1) приоритете међуресорне сарадње (научно-истраживачки рад, образовање, равномерни регионални развој, међународна сарадња);
- 2) инструменте развоја заштите и очувања културног наслеђа;
- 3) приоритетне пројекте за заштиту и очувања културног наслеђа;
- 4) критеријуме, показатеље и поступке евалуације спровођења Програма.

Програм мора бити у складу са Стратегијом развоја културе Републике Србије.

Централне установе заштите и очувања културног наслеђа (у даљем тексту: централне установе заштите), у сарадњи са матичним установама заштите и очувања културног наслеђа (у даљем тексту: матичне установе заштите), учествују у изради Програма.

Аутономна покрајина, преко својих органа у области културе, учествује у изради Програма и у оквиру надлежности утврђених овим и посебним законом и у складу са Програмом и својим специфичностима, доноси мере за заштиту и очување културног наслеђа у оквиру својих планских докумената.

Члан 11.

Термини којима су у овом закону означени положаји, професије, односно занимања, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Члан 12.

Средства за остваривање заштите, очување и коришћење културног наслеђа обезбеђују се у буџету Републике Србије, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, као и из других извора, у складу са законом.

II. МАТЕРИЈАЛНО И НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ**1. Материјално културно наслеђе****Члан 13.**

Материјално културно наслеђе су ствари и творевине материјалне и духовне културе од општег интереса које уживају посебну заштиту утврђену овим законом.

Материјално културно наслеђе чине непокретна културна добра, покретна културна добра, добра која уживају претходну заштиту и добра под претходном заштитом.

1.1. Непокретна културна добра**Члан 14.**

Непокретна културна добра су културни предели, просторне културно-историјске целине, споменици културе, археолошка налазишта и знаменита места.

Саставни део непокретног културног добра чини заштићена околина, као и покретне ствари које су функционално, естетски и на други начин повезане са непокретним културним добром тако да чине јединствену целину а чијим се одвајањем суштински умањује његова вредност (у даљем тексту: припадак).

Припадак може бити утврђен за посебно покретно културно добро, ако самостално испуњава услове утврђене овим законом.

Заштићена околина непокретног културног добра ужива заштиту као и културно добро.

Културни предео**Члан 15.**

Културни предео означава подручје настало као резултат међусобног деловања културе и природе, односно људи и њиховог природног окружења. Културни предео одражава еволуцију људског друштва и насеља током времена, начине одрживог коришћења земљишта, условљене ограничењима и карактеристикама природног окружења, као и сукцесивним друштвеним, економским и културним утицајима и специфичним духовним односом према природи.

Просторно културно-историјска целина**Члан 16.**

Просторно културно-историјска целина јесте урбано или рурално насеље или група појединачних или повезаних грађевина које због својих архитектонских одлика, хомогености или положаја у простору поседују посебне

вредности са културног, историјског, уметничког, етнолошког, антрополошког и научног гледишта.

Споменик културе

Члан 17.

Споменик културе је појединачни непокретни објекат од културног, историјског, архитектонског, археолошког, уметничког, етнолошког, техничког, палеонтолошког, значаја или другог друштвеног значаја.

Споменик културе може бити:

- 1) архитектонско дело, његови остаци, препознатљиви делови или припатци;
- 2) објекат са припадајућим непокретностима и припатцима;
- 3) археолошки објекат или структура археолошког карактера;
- 4) дело примењене уметности, сликарства или вајарства, натпис, геолошко налазиште, дело или остатак техничке културе, старе индустрије или инфраструктуре и друго добро које је трајно везано за одређени архитектонски објекат или место;
- 5) меморијални или други спомен објекат.

Археолошко налазиште

Члан 18.

Археолошко налазиште је део простора на површини земљишта и у земљишту, у пећинама и под водом, који садржи остатке појединачних грађевина, сложене грађевинске целине и друге објекте, конструкције и њихове делове, гробне целине и некрополе, оставе, покретне предмете, антрополошки, палеонтолошки и геолошки материјал, као и целокупан стратиграфски контекст у коме се налазе.

Знаменито место

Члан 19.

Знаменито место је простор везан за догађај од посебног значаја за историју, подручје с израженим елементима природних и радом створених вредности као јединствене целине, као и спомен гробови или гробља и друга спомен обележја која су подигнута ради трајног очувања успомене на значајне догађаје, личности и места из националне историје, од посебног културног и историјског значаја.

1.2. Покретна културна добра

Музејска грађа

Члан 20.

Музејска грађа су музејски предмети, предмети или групе предмета који самостално или заједнички имају посебна својства од значаја за упознавање друштвеног, историјског, уметничког, културног, научног и техничког развоја, природе и њеног развоја, без обзира да ли се налазе у музејима организовани у одговарајуће збирке или изван њих.

Архивска грађа

Члан 21.

Архивска грађа, као документарни материјал који се трајно чува, је одабрани изворни, а у недостатку изворног, и сваки репродуковани облик документа или записа који су настали радом и деловањем државних органа и организација, органа територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе, установа, јавних предузећа, ималаца јавних овлашћења, привредних друштава, предузетника, лица која обављају регистровану делатност, верских заједница, као и других правних или физичких лица, а од трајног су значаја за културу, уметност, науку, просвету и друге друштвене области, без обзира на то када и где су настали, и да ли се налазе у установама заштите културних добара или ван њих, и без обзира на облик и носач записа на коме су сачувани.

Архивска грађа у електронском облику је архивска грађа која је изворно настала у електронском облику.

Филмска и остала аудиовизуелна грађа

Члан 22.

Филмску и осталу аудиовизуелну грађу чине запис регистроване слике у покрету, са или без тонског записа, односно оригинал и копија на било ком носачу записа, намењен посматрању или приказивању као целини, коришћењем механичке и/или електронске опреме за приказивање, без обзира на технику снимања и на то када су и где настали и да ли се налазе у установама заштите или изван њих, звучни запис, као и пратећа филмска и остала аудио-визуелна грађа коју чине сценарио, књига снимања, дијалог листа, филмски плакат, фото документација, скице декора и костима, нотни записи филмске музике, публикације и други документи и предмети настали пре, за време и после снимања филма, аналогно или у било ком дигиталном запису.

Стара и ретка библиотечка грађа

Члан 23.

Стару и ретку библиотечку грађу чине:

1) старе српске књиге:

- (1) рукописне књиге на српскословенском и српском језику српскословенског језичког периода закључно са 18. веком, као и рукописне књиге настале до 1867. године на српскословенском, рускословенском (у српској употреби), славеносрпском и српском народном језику,
- (2) штампане књиге, периодичне и друге публикације објављене на српскословенском, рускословенском (у српској употреби), славеносрпском и српском језику, закључно са 1867. годином,
- (3) рукописне и штампане књиге на страним језицима чији је аутор припадник српског народа, закључно са 1867. годином,
- (4) издања дубровачке књижевности, која припадају и српској и хрватској култури, закључно са 1867. годином;

2) старе стране књиге: рукописне и штампане књиге објављене до године која се узима као критеријум по прописима државе из које потичу;

3) ретке књиге: публикације које имају неко од следећих обележја:

- (1) рукописне књиге настале после 1867. године,

- (2) примерци публикације који због посебне опреме или садржине излазе из профила укупног тиража,
  - (3) библиофилска издања значајних аутора и библиофилска издања која имају посебну научну, историјску, културну или уметничку вредност,
  - (4) ретка издања из ратних периода 1912-1913, 1914-1918, 1941-1945. године,
  - (5) издања с тиражом мањим од 100 примерака која имају посебну научну, историјску, културну или уметничку вредност,
  - (6) цензурисана, проскрибована издања која су сачувана у малом броју примерака, а сама по себи имају велики културни значај,
  - (7) емигрантска издања објављена ван територије Републике Србије, сачувана у малом броју примерака;
- 4) посебне збирке:
- (1) збирке књижевних и других рукописа и архивалија, мапа и карата, фотографија, гравира, музикалија, плаката, електронских публикација (укључујући и интернет баштину), библиотечки каталози и посебне библиотеке значајних личности, односно библиотеке целине од историјског, уметничког, научног или техничког значаја, које су у складу са овим законом утврђене као културно добро,
  - (2) музејски примерак сваке штампане или електронске публикације који Народна библиотека Србије и Библиотека Матице српске добијају путем обавезног примерка и трајно чувају по закону којим се уређује обавезни примерак.

2. Нематеријално културно наслеђе

Члан 24.

Нематеријално културно наслеђе означава праксе, приказе, изразе, знања, вештине, као и инструменте, предмете, артефакте и културне просторе који су с њима повезани, које заједнице, групе и у појединим случајевима, појединци, препознају као део свог културног наслеђа. Оно се преноси с генерације на генерацију, заједнице и групе га изнова стварају, у зависности од окружења, њихове интеракције са природом и историје, пружајући им осећај идентитета и континуитета. На тај начин промовишу поштовање културне разноликости и људске креативности.

Члан 25.

Нематеријално културно наслеђе, испољава се у следећим областима:

- 1) усменим традицијама и изразима, укључујући и језик као носиоца нематеријалног културног наслеђа;
- 2) извођачким уметностима;
- 3) друштвеним обичајима, ритуалима и свечаним догађајима;
- 4) знањима и обичајима који се тичу природе и свемира;
- 5) традиционалним занатима и вештинама.

III. ВРЕДНОВАЊЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

Члан 26.

Културна вредност материјалног и нематеријалног наслеђа утврђује се на основу чињеница о својствима и особеностима наслеђа, значаја за очување идентитета и културе, као и историјских, уметничких, архитектонских, археолошких, антрополошких, етнолошких, духовних, природњачких, техничких, научних, друштвених, економских и других вредности.

Члан 27.

Критеријуми за утврђивање вредности културног наслеђа су аутентичност, интегритет, јединственост и реткост у оквиру своје врсте и континуитет културне традиције.

Ближи критеријуми утврђивања вредности из става 1. овог члана прописују се посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа.

Члан 28.

Материјално културно наслеђе на основу утврђене културне вредности чине добра која уживају претходну заштиту, добра под претходном заштитом и културна добра.

Добра која уживају претходну заштиту

Члан 29.

Добра која уживају претходну заштиту су ствари и творевине за које се претпоставља да поседују културне вредности из члана 26. овог закона.

Добра из става 1. овог члана представљају културно наслеђе и уживају исту заштиту као и културна добра.

Члан 30.

Лица која пронађу или на други начин дођу у контакт са стварима и творевинама за које се претпоставља да поседују својства из члана 26. овог закона, дужна су да без одлагања о томе обавести надлежну установу заштите и очувања културног наслеђа (у даљем тексту: установа заштите).

Свако ко пронађе или на други начин дође у контакт са стварима и творевинама из члана 29. овог закона, има обавезу да према њима поступа са посебном пажњом, да не дође до њиховог оштећења или другог нарушавања својстава, као ни до изношења из Републике Србије или пуштања у унутрашњи или међународни промет.

Члан 31.

Налазач који случајно открије елементе археолошког наслеђа, односно ископа из земље, односно извади из воде добро које ужива претходну заштиту, дужан је да о томе одмах, а најкасније у року од 24 часа, обавести надлежну установу заштите или министарство надлежно за унутрашње послове.

Налазач из става 1. овог члана има обавезу поступања са посебном пажњом, ради спречавања оштећења или нарушавања својстава откривених елемената археолошког наслеђа, односно добра које ужива претходну заштиту, као и њиховог изношења из Републике Србије или пуштања у унутрашњи или међународни промет.

Налазачу предмета из става 1. овог члана може припасти новчана награда, уколико до открића није дошло приликом вршења ископа у оквиру

грађевинских или било које друге врсте послова за чије обављање је неопходно прибављање посебног одобрења или дозволе, односно уколико до открића није дошло на већ регистрованом археолошком налазишту или археолошком локалитету, у ком случају се откривени елементи археолошког наслеђа имају предати надлежној установи заштите и без права на откуп.

Висину награде из става 2. овог члана утврђује установа заштите којој се предмет даје на чување.

Члан 32.

Простор у земљи или води који садржи трагове човековог трајање кроз време, укључујући и места на којима нема видљивих трагова на површини земље, а није утврђено за археолошко налазиште препознаје се као археолошки локалитет.

Више међусобно повезаних археолошких локалитета из става 1. овог члана представља археолошко подручје.

Претходна заштита археолошких локалитета, (евидентираних и неевидентираних) односно археолошког подручја, је трајна.

Члан 33.

Добро које ужива претходну заштиту, а налази се у земљи или води, или је извађено из земље или воде, у државној је својини.

Добра под претходном заштитом

Члан 34.

Евиденције добара под претходном заштитом воде установе заштите и утврђују мере заштите.

Евидентирана добра из става 1. овог члана су добра под претходном заштитом.

Режим претходне заштите отпочиње моментом предузимања управних радњи на идентификацији добра за које се верује да поседују својства из члана 26. овог закона.

Установа заштите дужна је да о евидентирању добра која ужива претходну заштиту обавести власника или држаоца, односно лице које користи или управља њоме.

Установа заштите дужна је да од евидентирања у року од две године за покретна добра, односно три године за непокретна добра, утврди да ли има својства из члана 26. овог закона, и да у том року утврди односно предложи утврђивање за културно добро.

Изузетно, ако за то постоје оправдани разлози, надлежна установа заштите продужиће рок из ст. 4. и 5. овог члана уписом забележбе у евиденцију из става 1. овог члана и након истека периода од две године за покретна добра, односно три године за непокретна добра, али највише за још две, односно три године.

Претходна заштита евидентираног добра из става 2. овог члана за који је министарству надлежном за послове културе (у даљем тексту: Министарство) упућен образложени предлог за његово утврђивање за културно добро ради даљег поступка из чл. 43. и 44. овог закона, продужава се до окончања тог поступка.

Претходна заштита филмског и осталог аудиовизуелног наслеђа је трајна.

Уколико евидентирано добро није утврђено за културно добро у року из става 5. и 6. на њега се неће примењивати утврђене мере заштите, осим за филмско и остало аудиовизуелно наслеђе из става 8. овог члана и археолошки локалитет и археолошко подручје из члана 32. овог закона.

Подаци потребни за вођење евиденције из става 1. овог члана прикупљају се и обрађују у сврху заштите добара које уживају претходну заштиту као добара која представљају културно наслеђе од општег интереса, и уживају исту заштиту као и културна добра у складу са законом.

Престанак претходне заштите

Члан 35.

Претходна заштита престаје:

- 1) даном доношења акта о утврђивању културног добра;
- 2) истеком времена трајања претходне заштите;
- 3) даном утврђивања да добро нема културну вредност.

Категорије културних добара

Члан 36.

Културна добра према категорији су:

- 1) културно добро;
- 2) културно добро од великог значаја;
- 3) културно добро од изузетног значаја.

Културна добра из става 1. тачка 1) овог члана се сматрају културним добрима III категорије, културна добра од великог значаја из става 1. тачка 2) овог члана се сматрају културним добрима II категорије, културна добра од изузетног значаја из става 1. тачка 3) овог члана се сматрају културним добрима I категорије.

Културно добро

Члан 37.

Културно добро је део културног наслеђа које има својства културног добра у складу са чланом 26. овог закона, испуњава критеријуме у складу са чланом 26. овог закона, и утврђено је актом о утврђивању у складу са овим законом.

Културно добро од великог значаја

Члан 38.

Културно добро од великог значаја јесте оно културно добро које има једно или више следећих својстава:

- 1) представља значајан културни, историјски и технички допринос одређеног периода или подручја;
- 2) сведочи о коришћењу знања, вештина и техника које су нестале или чине обичаје и традиционално понашање на одређеном подручју;
- 3) сведочи о значајним догађајима и личностима у прошлости који су обележили исотрију и културу одређеног подручја.

Културно добро од изузетног значаја

Члан 39.

Културно добро од изузетног значаја јесте оно културно добро које има једно или више следећих својстава:

- 1) посебан значај за културни, историјски, друштвени и научно-технолошки развој у одређеном историјском периоду;
- 2) сведочи о изузетном доприносу знању, вештинама и креативном стваралаштву у прошлости и савременом периоду;
- 3) одражава пример јединственог деловања човека у природном окружењу, традиционално коришћење предела, остваривања хармоничног садејства размене културних утицаја и принципа у природи;
- 4) представља јединствене примерке стваралаштва свог времена или одређеног историјског раздобља;
- 5) представља оригинални запис или дело које је обележило културу и историју.

Члан 40.

Културно наслеђе уписано на Унескове листе светског наслеђа ужива посебан приступ, заштиту, старање и бригу.

Културно наслеђе које се налази на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија ужива посебан приступ, заштиту, старање и бригу.

IV. УТВРЂИВАЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Члан 41.

Културна добра се утврђују актом о утврђивању.

Акт о утврђивању из става 1. овог члана садржи, у зависности од врсте културног добра следеће:

- 1) основне податке о културном добру (назив, врста, место где се налази и идентификационе ознаке);
- 2) опис изгледа и стања културног добра и појединих његових делова;
- 3) границу непокретног културног добра и границу његове заштићене околине;
- 4) податке о власнику и држаоцу културног добра и заштићене околине непокретног културног добра (име и презиме, пребивалиште и боравиште за физичко лице, односно назив и седиште за правно лице);
- 5) образложење вредности и особености културног добра;
- 6) категорију културног добра;
- 7) податке о објекту у којем се трајно чува или излаже покретно културно добро;
- 8) мере заштите, намену и начин чувања, одржавања и коришћења културног добра, а за непокретно културно добро и његове заштићене околине.

Ако се културно добро састоји од више делова на којима више лица има право својине, у акту о утврђивању статуса културно добро се, уместо података о власнику и држаоцу добра, констатује власништво више лица.

Саставни део акта о утврђивању статуса непокретног културног добра је графички приказ основе културног добра, као и граница његове заштићене околине и објеката који се у њој налазе, са катастарским и земљишно књижним подацима и списак покретних предмета који са непокретним културним добром чине уметничку, историјску, визуелну или функционалну целину.

Саставни део акта о утврђивању статуса покретног културног добра, које је збирка предмета или примерака, чини списак предмета са идентификационим ознакама, фотографијама и описом сваког припадајућег предмета.

Послове утврђивања културних добара јавне установе заштите обављају као поверени посао.

Утврђивање мера заштите

Члан 42.

Мере заштите које се утврђују актом о утврђивању културних добара из члана 41. овог закона, обухватају:

- 1) ближе услове чувања, одржавања и коришћења културног добра;
- 2) стручне и техничке мере заштите ради обезбеђивања културног добра од пропадања, оштећења, уништења и крађе;
- 3) начин обезбеђивања коришћења и доступности културног добра јавности;
- 4) ограничења и забране у погледу располагања културним добром и његове употребе, у складу са законом;
- 5) ограничења, односно забране извођења одређених грађевинских радова, промене облика терена и коришћења земљишта у оквиру заштићене околине културног добра, као и промене намена појединих културних добара;
- 6) уклањање грађевинског или другог објекта чије постојање угрожава заштиту или коришћење културног добра.

Мере заштите утврђују се и за заштићену околину непокретног културног добра.

Послове утврђивања мера заштите добара јавне установе заштите обављају као поверени посао.

Утврђивање непокретних културних добара

Члан 43.

Непокретна културна добра и непокретна култура добра од великог значаја утврђује Влада.

Предлог акта за утврђивање непокретног културног добра и непокретног културног добра од великог значаја са образложењем припрема Републички завод за заштиту споменика културе и упућује преко Министарства Влади.

Утврђивање непокретног културног добра и непокретног културног добра од великог значаја врши се актом из члана 41. овог закона.

Акт из става 3. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 44.

Образложење из члана 43. став 2. обавезно садржи разлоге који указују на то да су својства одређене непокретности од посебног културног и

историјског значаја и приложи мишљења сопственика непокретности, односно доказ да је извршено јавно оглашавање ради давања тог мишљења и да је протекао рок од 30 дана од јавног оглашавања, као и мишљења заинтересованих органа и установа.

Републички завод за заштиту споменика културе дужан је да у поступку утврђивања непокретних културних добара и непокретних културних добара од великог значаја достави: назив, опис културног добра, границе заштићене околине (катастарске и земљишно-књижне податке), мере заштите везане за чување, одржавање и коришћење тог културног добра и његове околине.

Уколико се непокретност која се предлаже за културно добро налази изван насељених места, Републички завод за заштиту споменика културе прилаже мишљење установе која врши делатност заштите природе о посебним мерама заштите и границама заштићене околине, у складу с прописом о заштити природе.

Установа заштите своје предлоге за утврђивање непокретног културног добра и непокретних културних добара од великог значаја доставља Републичком заводу за заштиту споменика културе.

Утврђивање покретних културних добара

Члан 45.

Покретна културна добра утврђује музеј, архив, аудиовизуелни архив и библиотека, чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе.

Члан 46.

Утврђивање покретног културног добра врши се актом из члана 41. овог закона.

У поступку утврђивања покретних културних добара примењују се одредбе Закона о општем управном поступку, ако овим законом није другачије одређено.

Акт из става 1. овог члана може се донети у поступку непосредног одлучивања, односно да о привременој мери одлучује се привременим решењем, које се издаје без одлагања, ако постоји основана претпоставка да добро може бити оштећено или трајно уништено.

По жалбама против решења донетих у управном поступку покренутом ради утврђивања покретних културних добара, у другом степену решава Министарство.

Члан 47.

Покретна културна добра од великог значаја утврђују Народни музеј Србије, Државни архив Србије, Народна библиотека Србије и Југословенска кинотека, као поверен посао.

Утврђивање културних добара од изузетног значаја

Члан 48.

Културна добра од изузетног значаја утврђује Народна скупштина.

Установе заштите своје предлоге за утврђивање културних добара од изузетног значаја достављају Републичком заводу за заштиту споменика културе, Народном музеју Србије, Државном архиву Србије, Народној библиотеци Србије и Југословенској кинотеци.

Уз предлог из става 2. овог члана прилаже се мишљење власника и држаоца, као и заинтересованих органа и установа.

Утврђивање непокретног културног добра од изузетног значаја и покретног културног добра од изузетног значаја врши се актом из члана 41. овог закона.

Акт из става 4. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Очување нематеријалног културног наслеђа

Члан 49.

Република Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе обезбеђују услове за очување нематеријалног културног наслеђа.

Мере очувања нематеријалног културног наслеђа обухватају идентификацију, документацију, истраживање, очување, заштиту, промоцију, вредновање, преношење, посебно кроз формално и неформално образовање, као и ревитализацију различитих аспеката таквог наслеђа, као и друге активности у складу са законом.

Идентификација и евиденција нематеријалног културног наслеђа

Члан 50.

Идентификација нематеријалног културног наслеђа остварује се у сарадњи са групама, заједницама и појединцима који су носиоци тог наслеђа.

Евиденцију о идентификованом нематеријалном културом наслеђу воде надлежне установе у складу са стручним упутством које доноси централна установа заштите нематеријалног културног наслеђа.

Евидентирано нематеријално културно наслеђе ужива статус културног наслеђа под претходном заштитом.

Члан 51.

Нематеријално културно наслеђе, како је дефинисано чланом 24. овог закона, које испуњава критеријуме из члана 27. овог закона, након поступка дентификације у сарадњи са носиоцима и локалном заједницом, уписује се у регистар нематеријалног културног наслеђа.

Акт о упису елемената нематеријалног културног наслеђа у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа из члана 58. овог закона, доноси Центар за нематеријално културно наслеђе при Етнографском музеју.

Члан 52.

Документација о нематеријалном културном наслеђу настала с циљем идентификовања, бележења и регистровања елемента нематеријалног културног наслеђа ужива заштиту као и нематеријално културно наслеђе, у складу са законом.

Документација из става 1. овог члана обухвата документа, фотографије и аудио-визуелне записе настале као сведочанство о елементу у облику и на начин на који га практикују групе, заједнице или појединци који су његови носиоци.

Члан 53.

Носиоци нематеријалног културног наслеђа су лица која поседују знања или вештине неопходне за стварање, извођење, практиковање и преношење нематеријалног културног наслеђа.

Члан 54.

Носиоци нематеријалног културног наслеђа, у циљу очувања сопственог наслеђа, одржања и преношења знања или вештина које поседују, односно у циљу коришћења нематеријалног културног наслеђа и упознавања других са њим, уживају подршку у складу са законом.

V. УПИС У РЕГИСТАР И ВОЂЕЊЕ РЕГИСТРА КУЛТУРНИХ ДОБАРА, НЕМАТЕРИЈАЛНОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ЕВИДЕНЦИЈА ДОБАРА ПОД ПРЕТХОДНОМ ЗАШТИТОМ**Члан 55.**

На основу акта из члана 41. овог закона, културна добра уписују се у регистар културних добара према врстама у складу са овим законом и посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културних добара.

Уз акт о утврђивању, на основу кога је извршен упис у регистар, чува се и досије о културном добру.

Регистри културних добара воде се у електронском облику, у складу са прописима којима се уређује електронска управа, и садрже податке и документацију о културним добрима према врстама, у складу са овим законом, посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културних добара и повезани су са јединственим информационим системима културног наслеђа и другим одговарајућим регистрима.

Подаци потребни за вођење регистара из става 1. овог члана се прикупљају и обрађују у сврху заштите културних добара као добара која представљају културно наслеђе од општег интереса.

Подаци о личности које садрже регистри из става 1. овог члана чувају се и обезбеђује се њихова доступност јавности у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, уз обавезу поштовања правила о сразмерности обраде у односу на циљеве и сврху обраде података.

Регистри културних добара су јавни.

У катастар непокретности извршиће се забележба уписа, односно брисање својства културног добра, на основу података из регистра културних добара које доставља установа заштите која је извршила упис у регистар културних добара и њихове заштићене околине.

Члан 56.

Регистар културних добара садржи, у зависности од врсте културног добра, следеће:

- 1) основне податке о културном добру (назив, врста, место где се налази и идентификационе ознаке, идентификациону фотографију);
- 2) основ за упис у регистар - број и датум акта о утврђивању;
- 3) опис изгледа и стања културног добра и појединих његових делова;
- 4) опис граница непокретног културног добра и граница његове заштићене околине и објеката који се у њој налазе;

5) податке о власнику и држаоцу културног добра и заштићене околине непокретног културног добра (име и презиме, пребивалиште и боравиште за физичко лице, односно назив и седиште за правно лице), односно констатација власништва више лица;

6) детаљан опис својстава и особености културног добра за које је утврђено да представљају културну вредност;

7) категорију културног добра;

8) податке о објекту у којем се трајно чува или излаже покретно културно добро;

9) мере заштите, намену и начин чувања, одржавања и коришћења културног добра, а за непокретно културно добро и његове заштићене околине.

Члан 57.

Уз регистар и централни регистар образује се и чува досије културног добра који чини следећа документација, у зависности од врсте културног добра:

1) акт о утврђивању културног добра;

2) елаборат о вредновању културних вредности;

3) документација са историјским подацима и стилско-хронолошком анализом;

4) техничка и фото документација;

5) физичко-хемијска анализа састава материјала;

6) подаци о техници и технологији израде;

7) документација о спроведеним истраживањима, превентивним мерама и мерама заштите, конзервације и рестурације;

8) документација о коришћењу, промету и премештању културног добра;

9) за непокретно културно добро, графички приказ катастарског плана, као и граница његове заштићене околине и објеката који се у њој налазе, са катастарским и земљишно-књижним подацима и списак покретних предмета који са непокретним културним добром чине уметничку, историјску, визуелну или функционалну целину;

10) за покретно културно добро, које је збирка предмета или примерака списак предмета са идентификационим ознакама, фотографијама и описом сваког припадајућег предмета;

Досије културног добра редовно се ажурира и трајно чува у папирном и електронском облику.

Досије, односно документација која се чува уз регистар архивске грађе уређује се законом којим се уређује архивска грађа и регистри архивске грађе.

Национални регистар нематеријалног културног наслеђа

Члан 58.

Национални регистар нематеријалног културног наслеђа садржи:

1) основне податке о регистрованом елементу нематеријалног културног наслеђа (назив, локалитет и географску распрострањеност, идентификациону ознаку);

2) опис и карактеристике;

- 3) податке о релевантним институцијама, носиоцима, групама и заједницама;
- 4) документацију о регистрованом нематеријалном културном наслеђу;
- 5) мере очувања;
- 6) промене и престанак постојања елемента;
- 7) податке о уписима на релевантне листе нематеријалног културног наслеђа.

Национални регистар обухвата документацију о уписаном елементу која садржи:

- 1) образац за идентификовање елемената нематеријалног културног наслеђа;
- 2) сагласности носилаца за регистровање нематеријалног културног наслеђа;
- 3) аудио-визуелну и фото документацију о регистрованом нематеријалном културном наслеђу;
- 4) документацију о коришћењу, променама и спроведеним мерама очувања.

Досије регистрованог елемента нематеријалног културног наслеђа редовно се ажурира и трајно чува у папирном и електронском облику.

Национални регистар нематеријалног културног наслеђа води се у електронском облику у складу са прописима којима се уређује електронска управа, и повезан је са јединственим информационом системом и другим одговарајућим регистрима.

Подаци потребни за вођење Националног регистра из става 1. овог члана се прикупљају и обрађују у сврху заштите нематеријалног културног наслеђа као дела културног наслеђа од општег интереса.

Подаци о личности које садржи Национални регистар из става 1. овог члана чувају се и обезбеђује се њихова доступност јавности у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, уз обавезу поштовања правила о сразмерности обраде у односу на циљеве и сврху обраде података.

Вођење регистра

Члан 59.

Регистар културних добара воде установе заштите према врстама културних добара, ако законом није другачије одређено.

На културна добра уписана у регистар културних добара ставља се ознака да су под посебном заштитом.

Министар прописује изглед, садржину и начин стављања ознака из става 2. овог члана.

Члан 60.

За сваку врсту културних добара воде се централни регистри.

Централне регистре културних добара воде централне установе заштите.

Установе заштите дужне су да податке о културним добрима и документацију из члана 57. овог закона за које воде регистар доставе

установама заштите које воде централне регистре културних добара у року од 30 дана од дана уписа културног добра у регистар.

Централни регистар садржи податке који су утврђени и за регистар културних добара, зависно од врсте културног добра, из члана 56. овог закона.

Подаци потребни за вођење централних регистара из става 1. овог члана се прикупљају и обрађују у сврху заштите културних добара као добара која представљају културно наслеђе од општег интереса.

Подаци о личности које садрже централни регистри из става 1. овог члана чувају се и обезбеђује се њихова доступност јавности у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, уз обавезу поштовања правила о сразмерности обраде у односу на циљеве и сврху обраде података.

Члан 61.

Културно добро које је уништено или нестало, односно које је изгубило својства из члана 26. овог закона, или је трајно изнето или извезено у складу са чланом 108. овог закона, брише се из регистра културних добара, на основу акта о престанку својства културног добра и његовог брисања из регистра.

Акт из става 1. овог члана доноси се на начин и у поступку, као и акт о утврђивању културног добра.

Члан 62.

Евиденција добара под претходном заштитом, у зависности од врсте добара, садржи:

- 1) назив добра и његов опис, а за непокретно добро и катастарске ознаке, опис његових граница и граница његове непосредне околине;
- 2) основне податке о власнику и држаоцу добра;
- 3) опис својстава и особености добра за која се основано верује да представља културну вредност;
- 4) време трајања претходне заштите;
- 5) радње и активности које ће се спровести у току трајања претходне заштите, ради утврђивања културне вредности добра;
- 6) стање, начин чувања, одржавања и коришћења добра за време трајања претходне заштите.

Ако се претходна заштита успоставља на непокретном добру, које се састоји од више делова на којима више лица има право својине, у евиденцију се уместо података о власнику и држаоцу добра констатује власништво више лица.

Евиденција из става 1. овог члана води на прописаном обрасцу.

Подаци о личности које садржи Евиденција из става 1. овог члана чувају се и обезбеђује се њихова доступност јавности у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, уз обавезу поштовања правила о сразмерности обраде у односу на циљеве и сврху обраде података.

Евиденција из става 1. овог члана је јавна.

Члан 63.

Ближу садржину и начин вођења регистара и централних регистара културних добара по врстама културног добра, осим за архивску грађу који се уређуја се посебним законом, евиденције добара под претходном заштитом и

документацију о културним добрима која се образује и чува уз регистре прописује министар.

Члан 64.

На поднеске, решења, жалбе, као и друга акта који се односе на заштиту културног добра не плаћају се судске таксе установљене републичким прописима.

Члан 65.

Документација о културном наслеђу води се у електронском облику у јединственом софтверском решењу, односно информационом систему за појединачну област заштите и очувања културног наслеђа којим управља Министарство или установа заштите.

Ближе услове, процедуре, управљање и начин рада у јединственим информационим системима, као и обавезе установа заштите и запослених прописује министар.

Документовање културних добара

Члан 66.

Документовање културних добара врши се израдом докумената у папирном и електронском облику и успостављањем и вођењем софтверског решења.

Документација о културном добру у папирном облику даје се на коришћење израдом копије о трошку заинтересованог лица у складу са законом.

Изузетно од става 2. овог члана, документација о културном добру у изворној аналогној форми може се дати на привремено коришћење државном органу и научној институцији, под условом обавезног враћања у одређеном року, о чему се води посебна евиденција.

Коришћење документације из става 1. овог члана уређује се посебним законима којима се уређују појединачне области културног наслеђа.

Јединствени информациони систем културног наслеђа

Члан 67.

За праћење стања културног наслеђа и активности на његовој заштити и очувању успостављају се јединствени информациони системи за архиве, заводе, аудиовизуелне архиве, библиотеке, музеје и галерије, у којима се воде документација о културном наслеђу у електронском облику, а којима управљају Министарство и установе заштите, и којима се обезбеђује:

- 1) база релевантних података о културним добрима;
- 2) централно информационо повезивање јавних установа за заштиту културних добара и других правних и физичких лица овлашћених за вршење послова заштите на одређеним врстама културних добара;
- 3) информационо повезивање са надлежним органима државне управе и локалне самоуправе и одговарајућим органима других држава и међународних организација;
- 4) јавна доступност свеобухватним и тачним информацијама о културним добрима и њиховој заштити, у складу са законом;
- 5) доступност јавности дигитализованог културног наслеђа у складу са законом.

Сви јединствени информациони системи омогућавају размену података и видљивост података на агрегатору метаподатака и дигиталних објеката из јединствених информационих система установа заштите.

Министарство надлежно за послове културе надлежно је за рад агрегатора из става 2. овог члана.

Ближе услове, процедуре, управљање и начин рада у јединственим информационим системима и агрегатора из става 2. овог члана уређују се посебним законима којима се уређују појединачне области културног наслеђа.

Подаци потребни за вођење јединственог информационог система из става 1. овог члана се прикупљају и обрађују у сврху праћење стања културног наслеђа које је од општег интереса, и активности на његовој заштити и очувању.

Подаци о личности које садрже јединствени информациони системи из става 1. овог члана чувају се и обезбеђује се њихова доступност јавности у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, уз обавезу поштовања правила о сразмерности обраде у односу на циљеве и сврху обраде података.

Члан 68.

Установе заштите дужне су да коришћењем јединствених информационих система размењују податке, умрежавају се и раде на промоцији културног наслеђа у дигиталној форми.

VI. ОПШТЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Члан 69.

Утврђивање и спровођење мера заштите и очувања, спречавања оштећења и уништења културног наслеђа прописују се посебним законима којима се уређују појединачне делатности заштите културног наслеђа.

Члан 70.

Утврђивање мера заштите из члана 69. овог закона, јавне установе заштите које су основане на начин утврђен законом обављају као поверени посао.

Културно наслеђе у опасности

Члан 71.

Културно наслеђе, без обзира на врсту као и да ли је утврђено за културно добро, уколико је изложено ризику уништења, нестајања, озбиљном нарушавању интегритета или оштећења има приоритет у спровођењу мера заштите (у даљем тексту: наслеђе у опасности).

Под културним наслеђем у опасности, сматра се:

1) наслеђе коме прети непосредна и конкретно утврђена опасност због убрзаног пропадања материјала од кога је направљено, озбиљних промена у урбаном и руралном животу, простору или природној околини са којима представља јединствену целину, губљења аутентичности, односно губитка вредности културног добра;

2) наслеђе које је изложено великој опасности која би могла да има штетне последице по његове суштинске карактеристике а као што су: природне катастрофе (земљотреси, поплаве, клизање земљишта, пожари и сл.), побуне, оружани сукоби, или опасности њиховог наступања; извршене окупације, у целини или делимично, утицај на територије на којој се добро налази; промени

режима заштите у планским докуменататима који у супротности са његовим вредностима и значају за културу и историју.

3) ако је његов опстанак угрожен упркос напорима заједнице, групе или, у релевантним случајевима, појединаца да наставе са практиковањем и његовим преношењем.

Министар, на предлог надлежне установе заштите доноси решење о утврђивању културног наслеђа у опасности, ако је испуњен најмање један од критеријума из става 2. овог члана.

Решењем из става 3. овог члана министар утврђује хитне мере заштите, посебна ограничења, рокове и потребна финансијска средства.

VII. ДЕЛАТНОСТ ЗАШТИТЕ И ОЧУВАЊА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

Члан 72.

Делатност заштите културног наслеђа од општег је интереса за Републику Србију.

Члан 73.

Делатност заштите и очувања културног наслеђа обављају за то основане установе заштите, у складу с одредбама овог закона и одредбама посебних закона којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа.

Члан 74.

Делатност јавних установа заштите је:

- 1) откривање, прикупљање, документовање и обрада културног наслеђа;
- 2) истраживање и проучавање културног наслеђа;
- 3) вредновање културног наслеђа;
- 4) евидентирање добра под претходном заштитом и утврђивање културног добра;
- 5) вођење евиденције добара под претходном заштитом;
- 6) вођење регистра културних добара;
- 7) чување, одржавање и коришћење културног наслеђа;
- 8) предлагање, утврђивање, спровођење и праћење спровођења мера заштите културних добара и добара која уживају претходну заштиту;
- 9) промовисање културног наслеђа кроз излагања, публикације, предавања, едукативно-просветни рад и на друге начине;
- 10) истраживање, очување и коришћење културног наслеђа од посебног значаја за културу и историју српског народа која се налазе ван територије Републике Србије;
- 11) изградња и развој јединственог информационог система у области заштите културног наслеђа;
- 12) омогућавање доступности културног наслеђа јавности;
- 13) пружање стручне помоћи власницима и корисницима културних добара;

14) предузимање мера које обезбеђују очување нематеријалног културног наслеђа у сарадњи са заједницама;

15) дигитализација културног наслеђа;

16) креирање дигиталне документације и дигиталних објеката, уношење података и рад у јединственим информационалним системима, повезивање јединствених информационалних система;

17) остале делатности утврђене законом.

Послови из тач. 3)–6), 8), 11) и 16) се врше као поверени.

Послове из става 1. тач. 1), 2), 7), 9), 12), 14) и 15) овог члана могу да обављају и специјалне и приватне установе заштите, изузев послова из тач. 1) и 2) за област археолошких истраживања, откривања и прикупљања археолошког наслеђа.

Члан 75.

Установе заштите у вршењу своје делатности дужне су да сарађују са власником односно држаоцем културног добра, са заинтересованим организацијама и заједницама, са удружењима и појединцима и подстичу их на учешће у пословима заштите и коришћења културних добара.

У вршењу делатности заштите и очувања културних добара установе заштите међусобно сарађују на усклађивању планова рада, коришћења техничке опреме, стручних кадрова и информација.

Члан 76.

Земљиште, зграде, културна добра и друга средства које користе установе заштите чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, установе заштите користе и њима располажу у складу са законом.

Врсте установа заштите

Члан 77.

Установу заштите може основати Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и друго правно или физичко лице, под условима прописаним законом.

Члан 78.

Установе заштите се могу основати као јавне, специјалне и приватне установе заштите.

Оснивачи установа заштите

Члан 79.

Јавне установе заштите оснива Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, у складу са законом.

Установу заштите може основати национални савет националне мањине, у складу са законом.

Оснивање специјалних установа заштите утврђује се посебним законом.

Приватну установу заштите може основати правно и физичко лице, у складу са законом.

Услови за основање, почетак рада и обављање делатност

Члан 80.

Установа заштите се може основати, почети са радом и обављати делатност, ако су испуњени и посебни услови прописани посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа.

Органи установе заштите и очувања културног наслеђа

Члан 81.

Органи установе заштите су директор, управни одбор и надзорни одбор.

Именовање директора установе заштите, именовање вршиоца дужности директора установе заштите, надлежности, престанак дужности и друго, утврђује се на начин и по поступку прописаним одредбама закона којим се уређује област културе и посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа.

Надлежност, избор чланова и рад управног и надзорног одбора установе заштите, као и престанак дужности чланова управног и надзорног одбора, утврђује се на начин и по поступку прописаним одредбама закона којим се уређује област културе, а за установе заштите чија оснивачка права врши аутономна покрајина и у складу са одредбама закона којим се уређује надлежност Аутономне покрајине Војводине.

Установе заштите по врстама културног наслеђа

Члан 82.

Установе заштите су завод за заштиту споменика културе, музеј, галерија, архив, аудиовизуелни архив и библиотека која обавља заштиту старе и ретке библиотечке грађе.

Члан 83.

Завод за заштиту споменика културе врши делатност заштите и очувања непокретних културних добара.

Музеј и галерија врши делатност заштите и очувања музејске грађе и нематеријалног културног наслеђа у складу са законом.

Архив врши делатност заштите и очувања архивске грађе.

Аудиовизуелни архив врши делатност заштите и очувања филмске и остале аудиовизуелне грађе.

Делатност заштите и очувања старе и ретке библиотечке грађе обављају библиотеке које у својим фондовима имају стару и ретку библиотечку грађу и испуњавају друге услове за обављање делатности заштите и очувања културног наслеђа.

Делатности установе заштите из става 1–5. овог члана уређују се посебним законом.

Члан 84.

Делатност археолошких ископавања и истраживања могу обављати јавне установе заштите, у складу са одредбама закона којим се уређују археолошка истраживања.

Археолошка ископавања и истраживања могу обављати поред установе заштите из става 1. овог члана и јавне научне и високообразовне установе у складу са одредбама закона којим се уређују археолошка истраживања.

Члан 85.

Установе заштите дужне су да врше ревизију покретних и непокретних културних добара у роковима утврђеним посебним законима којима се уређују појединачне области заштите и очувања културних добара.

Члан 86.

Послове у оквиру делатности заштите и очувања културног наслеђа могу обављати лица с одговарајућим образовањем и положеним стручним испитом, у складу са посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа.

Утврђивање стручне оспособљености лица из става 1. овог члана врши се према програмима за полагање стручних испита по делатностима, на начин и у поступку прописаним посебним законима којима се уређују појединачне области заштите и очувања културног наслеђа.

Члан 87.

Поједине послове заштите и очувања културног наслеђа могу да обављају и друга правна лица која испуњавају услове у складу с посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа.

Послове истраживања, проучавања, очувања, рестаурације и конзервације могу обављати и друга правна, физичка лица и предузетници под условом да поседују лиценцу.

Услови, начин стицања, поступак и садржина података за утврђивање испуњености услова за издавање лиценце из става 2. овог члана у области заштите и очувања културног наслеђа уређује се посебним законом.

Члан 88.

Надлежне јавне установе заштите имају право активне легитимације у погледу остваривања мера заштите, коришћења културних добара и покретања кривичног поступка.

**Мрежа установа заштите културног наслеђа Републике
Србије****Члан 89.**

Мрежу установа заштите Републике Србије чине јавне установе заштите, осим ако посебним законом није другачије утврђено.

Структуру мреже установа заштите из става 1. овог члана чине централне, матичне и територијално надлежне установе заштите.

Централне установе заштите**Члан 90.**

Централне установе заштите у Републици Србију су Републички завод за заштиту споменика културе, Народни музеј Србије, Државни архив Србије, Народна библиотека Србије и Југословенска кинотека.

Републички завод за заштиту споменика културе је централна установа заштите и очувања непокретног културног наслеђа, у складу са законом.

Народни музеј Србије је централна установа заштите и очувања музејске грађе, у складу са законом.

Државни архив Србије је централна установа заштите и очувања архивске грађе, у складу са законом.

Народна библиотека Србије, у делу у коме обавља делатност заштите и очувања старе и ретке библиотечке грађе је централна установа заштите старе и ретке библиотечке грађе, у складу са законом.

Југословенска кинотека је централна установа заштите и очувања филмске и остале аудиовизуелне грађе, у складу са законом.

Послове централне установе заштите из члана 91. тач. 3)–6), 12) и 15) овог закона, као и вођење централног регистра нематеријалног културног наслеђа обавља Центар за нематеријално културно наслеђе при Етнографском музеју у Београду, као поверени посао.

Надлежност централних установа заштите

Члан 91.

Централне установе заштите, поред послова из члана 74. обављају и следеће послове:

1) воде централне регистре културних добара, као и регистре културних добара од изузетног и великог значаја у Републици Србији, у складу са законом;

2) воде регистре власника и држалаца културних добара од интереса за Републику Србију, у складу са законом;

3) учествују у изради Програма развоја заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији;

4) старају се о усклађивању стандарда поступања домаћих установа заштите са међународно признатим стручним стандардима;

5) израђују номинационе досијее за упис културног наслеђа на Унескове листе;

6) утврђују јединствене полазне основе за израду плана дигитализације и електронске обраде културног наслеђа;

7) доносе план и програм стручног усавршавања запослених у установама заштите културног наслеђа и обезбеђује сталну едукацију стручњака;

8) доносе средњорочни и дугорочни програм развоја делатности заштите културног наслеђа у Републици Србији, у складу са законом;

9) утврђује методологију за стручни надзор, који обављају матичне установе заштите;

10) разматрају извештаје матичних и територијално надлежних установа заштите о стручном надзору на територији Републике Србије и налажу одговарајуће мере;

11) воде евиденције о добрима страног порекла у иностранству које су од значаја за културно наслеђе Републике Србије;

12) доносе стручна упутства за установе заштите у Републици Србији;

13) обављају стручни надзор над радом установа заштите које су у њиховој надлежности и стручне послове испитивања навода из представке, коју заинтересовано физичко и правно лице подноси у циљу иницирања покретања поступка инспекцијског надзора;

14) друге послове утврђене посебним законима којима се уређују појединачне делатности заштите и очувања културног наслеђа;

15) старају се о уједначавању праксе установа заштите приликом примене међународних конвенција у области заштите и очувања културног наслеђа, у складу са законом.

Матичне установе заштите

Члан 92.

Ради трајног и систематског рада на развоју и унапређивању делатности заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији, односно у делатности заштите и очувања непокретног културног наслеђа, односно музејској делатности, архивској делатности, делатности заштите старе и ретке библиотечке грађе, делатности заштите филмске и остале аудиовизуелне грађе установљава се матичност појединих установа заштите у тим делатностима, које обављају те послове као поверене.

Матичне установе заштите су јавне установе заштите.

Матичне установе заштите из става 1. овог члана, као и њихова надлежност, права и обавезе уређују се посебним законима којима се уређују појединачне делатности заштите културног наслеђа.

Матичност из става 1. овог члана финансира се из буџета Републике Србије, односно из буџета аутономне покрајине, за установе заштите које обављају матичност на територији Аутономне покрајине Војводине у складу са посебним законом, као поверен посао.

Територијално надлежне установе заштите

Члан 93.

Ради трајног и систематског рада на развоју и унапређивању делатности заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији, односно у делатности заштите и очувања непокретног културног наслеђа, музејској делатности, архивској делатности, делатности заштите и очувања старе и ретке библиотечке грађе, делатности заштите и очувања филмске и остале аудиовизуелне грађе установљавају се територијално надлежне установе заштите, које обављају послове на одређеној територији, као поверени посао.

Територијално надлежне установе заштите су јавне установе заштите културног наслеђа и одређују се посебним законима којима се уређују појединачне делатности заштите културног наслеђа.

Надлежност установа из става 2. овог члана прописују се посебним законима којима се уређују појединачне делатности заштите културног наслеђа.

Национални комитет за материјално културно наслеђе и Национални комитет за нематеријално културно наслеђе

Члан 94.

У циљу праћења и увида у спровођење међународних обавеза и ратификованих конвенција, као и културног наслеђа уписаног и предложеног за упис на Унескове листе, Министарство образује Национални комитет за материјално културно наслеђе и Национални комитет за нематеријално културно наслеђе.

Национални комитет за материјално културно наслеђе и Национални комитет за нематеријално културно наслеђе, имају по седам чланова које именује министар на период од четири године из редова истакнутих стручњака из области заштите и очувања културног наслеђа и других сродних области.

Приликом избора чланова националних комитета из става 1. овог члана министар води рачуна о успостављању уравнотежене заступљености полова.

Национални комитети из става 1. овог члана сарађују са Комисијом Републике Србије за сарадњу са Унеском, а у циљу остваривања заштите културног наслеђа могу да затраже стручно мишљење или додатну експертизу за потребе разматрања специфичних области које нису у домену стручног деловања његових чланова.

Национални комитет за материјално културно наслеђе

Члан 95.

Национални комитет за материјално културно наслеђе:

- 1) усваја и разрађује правце развоја, унапређења и очувања материјалног културног наслеђа Републике Србије;
- 2) предлаже активности на пољу образовања, едукације и обуке кадрова, истраживања, спровођења радова на заштити, очувању, конзервацији и рестаурацији културних добара уписаних на Унескове листе;
- 3) предлаже моделе сарадње установа културе и научно-истраживачких, образовних институција и струковних организација на пољу заштите и очувања културног наслеђа уписаног на Унескове листе;
- 4) предлаже културна добра за упис на Унескове листе и координира израду номинационих досијеа за добра на прелиминарној листи;
- 5) усваја годишње и периодичне извештаје у складу са оперативним смерницама за примену конвенција;
- 6) прати стање културних добара Републике Србије уписаних на Унескове листе и спровођење конвенција;
- 7) предлаже Министарству предузимање неопходних мера, уколико се утврди угроженост културних добара и културних добара Републике Србије уписаних на Унескове листе;
- 8) разматра и даје мишљење о предлозима за упис културних добара Унескове листе и прослеђује их другим органима на даљу процедуру.

Национални комитет за нематеријално културно наслеђе

Члан 96.

Национални комитет за нематеријално културно наслеђе:

- 1) усваја и разрађује правце развоја и унапређења очувања нематеријалног културног наслеђа Републике Србије;
- 2) разматра и усваја методе спровођења очувања нематеријалног културног наслеђа на локалном и регионалном нивоу;
- 3) разматра и усваја методе сарадње установа културе и научно-истраживачких, образовних институција и струковних организација са заједницама;
- 4) разматра и усваја критеријуме и методологију за упис у регистар нематеријалног културног наслеђа у Републици Србији;
- 5) усваја предлоге за упис елемената у регистар нематеријалног културног наслеђа у Републици Србији;
- 6) разматра и усваја мере заштите и очувања регистрованог нематеријалног културног наслеђа;

7) предлаже елементе нематеријалног културног наслеђа за упис на Унескову Репрезентативну листу нематеријалног културног наслеђа човечанства, Листу нематеријалног културног наслеђа са потребом хитне заштите и Регистар добрих пракси;

8) усваја номинацијски досије којим се предлаже упис нематеријалног културног наслеђа на Унескове листе који израђује Центра за нематеријално културно наслеђе;

9) прати спровођење Унескове Конвенције о очувању нематеријалног културног наслеђа;

10) усваја периодични извештај о имплементацији Конвенције;

11) врши друге послове у складу са законом и другим прописима.

Члан 97.

Национални комитети из члана 94. став 1. овог закона доносе пословник о свом раду.

Национални комитети из члана 94. став 1. подносе извештај министру, најмање једном годишње.

Стручну и административно-техничку потпору раду Националног комитета за материјално културно наслеђе и Националног комитета за нематеријално културно наслеђе пружа Министарство.

Средства за рад обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Председник и чланови Националних комитета из члана 94. став 1. овог закона имају право на накнаду за рад у висини коју утврди министар у складу са расположивим средствима у буџету.

VIII. ПОДРШКА НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИМ И ОБРАЗОВНИМ АКТИВНОСТИМА НА ЗАШТИТИ И ОЧУВАЊУ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

Члан 98.

Република Србија, односно аутономне покрајине подстичу и подржавају научно-истраживачке пројекте и програме који су од значаја за заштиту и очување културног наслеђа у складу са законом.

Република Србија, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе подстичу сарадњу установа заштите културног наслеђа са образовним установама на реализацији програма, пројеката и активности у области заштите и очувања културног наслеђа.

Пројекти међународне сарадње у области заштите и очувања културног наслеђа реализују се на основу међународних споразума и потписаних уговора.

IX. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ВЛАСНИКА И ДРЖАЛАЦА КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ДОБАРА ПОД ПРЕТХОДНОМ ЗАШТИТОМ

Члан 99.

Власник, односно држалац културног добра и добра под претходном заштитом, у смислу овог закона је имаоц који је носилац права на културном добру и добру под претходном заштитом (власник, односно имаоц другог стварног права или страна у облигационом односу) или свако друго правно или физичко лице које на било који начин и по било којем основу има државину над

њим, односно које користи или управља културним добром и добром под претходном заштитом (у даљем тексту: власник, односно држалац).

Управљање непокретним културним добрима уређује се законом којим се уређује непокретно културно наслеђе.

Права власника и држалаца

Члан 100.

Власник, односно држалац има право:

- 1) да користи културно добро и добро под претходном заштитом на начин који је у складу с законом и мерама утврђеним на основу закона;
- 2) да спроводи мере заштите с пажњом доброг домаћина;
- 3) на правичну накнаду у случају забране коришћења или ограничења коришћења културног добра и добра под претходном заштитом;
- 4) на накнаду штете коју трпи услед мере којом је обезбеђена доступност културног добра јавности;
- 5) на ослобађање од плаћања такси, пореза и других дажбина у вези са заштитом, коришћењем и располагањем у складу са пореским законом;
- 6) друга права утврђена посебним законом којим се уређују појединачне делатности заштите културног наслеђа.

Висина штете из става 1. тачка 3) овог члана утврђује се споразумно, сходно правилима имовинског права, а у случају спора, висину штете утврђује надлежни суд у-законом прописаном поступку.

Власник, односно држалац има право на накнаду штете коју трпи за време извођења мера техничке заштите на културном добру и добру под претходном заштитом.

Власник, односно држалац имају право на повраћај плаћених царина и других увозних дажбина на трајан увоз Републику Србију културног добра, односно културног предмета, које се у року од шест месеци од увоза утврди за културно добро, а право на повраћај плаћених пореза у складу са пореским законом.

Власник културног добра, уметничког дела или другог покретног културног предмета који је поклоном, односно другим бестеретним правним послом уступио Републици Србији, односно установи заштите културног наслеђа остварује право на ослобађање од пореза, у складу са пореским законом.

Пореске и царинске олакшице које власник, односно држалац оствари поводом културног добра сматрају се учешћем Републике Србије у заштити тог културног добра.

Обавезе и одговорности власника и држалаца

Члан 101.

Власник, односно држалац дужан је да:

- 1) чува и одржава културно добро и добро под претходном заштитом и спроводи утврђене мере заштите;
- 2) неодложно обавештава установу заштите о свим правним и физичким променама насталим у вези с културним добром и добром под претходном заштитом;

3) дозволи научна и стручна истраживања, техничка и друга снимања као и извођење мера техничке заштите на културном добру у складу с одредбама овог закона;

4) обезбеди доступност културног добра јавности;

5) извршава друге обавезе и одговорности утврђене посебним законом којим се уређују појединачне делатности заштите културног наслеђа.

Власник, односно држалац је дужан да сноси трошкове извршавања обавеза из става 1. тачка 1) овог члана до висине прихода остварених од културног добра и добра под претходном заштитом.

Члан 102.

Власник, односно држалац не сме да:

1) користи културно добро у сврхе које нису у складу с његовом природом, наменом и значајем или на начин који може довести до оштећења културног добра и добра под претходном заштитом;

2) раскопава, руши, преправља, презиђује, прерађује или врши било какве радове који могу нарушити својства културног добра и добра под претходном заштитом без утврђених услова и сагласности надлежног органа;

3) распарчава збирке, колекције и фондове културних добара без утврђених услова и сагласности надлежне установе заштите;

4) друга ограничења утврђена посебним законом којим се уређују појединачне делатности заштите културног наслеђа.

Х. ПРОМЕТ, КОМЕРЦИЈАЛНО КОРИШЋЕЊЕ И ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Право прече куповине

Члан 103.

Република Србија има право прече куповине културног добра у приватној својини.

Забрањена је продаја односно промет уметничких дела, односно културних добара у поступку стечаја без претходно спроведеног права прече куповине из става 1. овог члана, на који начин се обезбеђује да Република Србије сачува та добра.

Право из става 1. овог члана у име и за рачун државе врши надлежна јавна установа заштите у зависности од врсте културног добра.

Република Србија и установа из става 1. овог члана, могу се одрећи права прече куповине културног добра.

Установа заштите која је примила обавештење у обавези је да по службеној дужности у року од два дана обавести централну, односно надлежну матичну установу заштите.

У случају продаје културног добра лице које продаје, односно лице које организује продају је дужно да о намери, месту, времену продаје и цени предметног добра обавести установу заштите културног наслеђа.

Установа заштите у обавези је да се у року не дужем од 30 дана од добијања обавештења изјасни о намери коришћења права прече куповине.

У случају да се установа заштите одрекне права прече куповине културног добра или не одговоре на понуду у року из става 4. овог члана,

власник предметног добра може то добро продати другом лицу под условима који не могу бити повољнији од услова који су били понуђени установи заштите.

Остваривање права прече куповине непокретног културног добра обавља се на начин и по поступку утврђеним законом којим се уређује промет непокретности.

Члан 104.

Обавезу обавештавања установе заштите из члана 103. овог закона има лице које продаје, односно лице које организује продају и у случају продаје добра, за које претпоставља да поседују својства из члана 26. овог закона, односно добра које ужива претходну заштиту.

Коришћење културног добра у комерцијалне сврхе

Члан 105.

Назив, име и лик културног добра у комерцијалне сврхе може користити власник, односно држалац културног добра. Друга лица могу користити назив, име и лик културног добра у комерцијалне сврхе само по одобрењу установе заштите у чији делокруг спада заштита и очување тог културног добра и уз сагласност власника, односно држаоца културног добра. За културна добра од изузетног значаја одобрење за комерцијално коришћење даје Министарство.

Комерцијалном употребом у смислу овог закона сматра се таква употреба културног добра којом се остварује финансијска добит.

Комерцијалном употребом културног добра као производа историје, културе, уметности и традиције не сме бити нарушена његова културноисторијска вредност и интегритет.

Репродукције, одливке, копије, факсимиле и фототипска издања културних добара од великог и изузетног значаја могу израђивати јавне установе заштите, власници и држаоци културних добара у складу са прописаним мерама заштите. Мере заштите културна добра и културна добра од великог значаја прописује надлежна установа заштите, а за културна добра од изузетног значаја централна установа заштите.

Приликом израде копија, одливака и репродукција културних добара, обавезно је ставити ознаку „копија”, „репродукција” или „фототипско издање”, назив културног добра, локалитет, период настанка и име аутора.

Експропријација и административни пренос културног добра

Члан 106.

Експропријација и административни пренос непокретног културног добра врши се у складу са законом којим се уређује делатност заштите непокретних културних добара и законом којим се уређује експропријација и административни пренос.

XI. УВОЗ, УНОШЕЊЕ, ИЗВОЗ И ИЗНОШЕЊЕ, ПОВРАЋАЈ

Члан 107.

Покретно културно добро страног порекла дозвољено је увозити и уносити у складу с међународним конвенцијама и законодавством земље извозника.

Покретна културна добра у власништву стране државе, установе, правног или физичког лица, које на основу закљученог уговора позајми или преузме установа заштите или установа културе у Републици Србији, ради излагања или стручне и научне обраде за које је Влада издала гаранцију којом

се ови предмети изузимају од заплене, извршења и повраћаја, не могу бити предмет захтева трећих лица у поступцима извршења и обезбеђења, као и заплене и повраћаја према посебним прописима док се налазе у Републици Србији по основу тог закљученог уговора.

Установа заштите или установа културе у Републици Србији која на основу закљученог уговора позајмљује покретна културна добра из своје збирке ради излагања или стручне и научне обраде у иностранству, дужан је да прибави гаранцију надлежног органа те државе којом се ови предмети изузимају од заплене, извршења и повраћаја према посебним прописима.

Република Србија ће радити на повраћају културних добара незаконито изнесених са територије Србије, независно од историјског периода у коме су незаконито изнесени, у складу са међународним уговорима, међународним конвенцијама и националним законодавством.

Трајан извоз, односно изношење културног добра

Члан 108.

Културно добро се не може трајно извести, односно изнети из Републике Србије, осим у случајевима размене музејске, архивске, филмске и остале аудиовизуелне грађе или библиотечке грађе који су део збирке музеја, јавног архива, јавног аудиовизуелног архива или јавне библиотеке, по претходно прибављеној сагласности Владе за културна добра и културна добра од великог значаја, односно Народне скупштине за културна добра од изузетног значаја.

Археолошки предмети и делови археолошког контекста не могу се трајно извести, односно изнети из Републике Србије.

Привремено изношење културног добра

Члан 109.

Културно добро може се привремено изнети у иностранство ради презентације, експертизе или спровођења мера техничке заштите.

Културно добро може се привремено изнети у иностранство на основу решења Министарства о дозволи за изношење, уз претходно прибављено мишљење одговарајуће централне установе заштите покретних културних добара.

У решењу из става 2. овог члана одређује се рок у којем културно добро мора бити враћено у земљу.

Привремено изношење културног добра из Републике Србије може се одобрити на период до годину дана од дана издавања дозволе.

Привремено изношење може се продужити највише до пет година.

Ако подносилац захтева за привремено изношење културног добра није власник или држалац културног добра, уз захтев за изношење културног добра прилаже се сагласност власника, односно држаоца.

Одобрење за изношење добара која уживају претходну заштиту

Члан 110.

Централна установа заштите покретних културних добара, у зависности од врсте покретног добра, издаје одобрење за изношење добара која уживају претходну заштиту у иностранство, а за територију Аутономне покрајине Војводина, као поверен посао надлежни орган Аутономне покрајине Војводине.

Потребну документацију и начин издавања одобрења из става 1. овог члана прописује министар.

Повраћај

Члан 111.

Централна установа заштите покретних културних добара, у зависности од врсте покретног добра покрећу иницијативу за повраћај незаконито изнетих покретних културних добара из Републике Србије која су део нашег културног наслеђа а налазе се у иностранству, која су под разјашњеним или неразјашњеним околностима у прошлости изнета, а у вези са којима постоји интерес да буду враћена или откупљена од садашњих власника или држалаца, као и повраћаја тих добара отуђених од сопственика по разним основама, и у сарадњи са надлежним државним органима се старају о спровођењу мера повраћаја.

Евиденција отуђених и несталих предмета и елемената покретног културног наслеђа и материјалних добара који могу представљати културно наслеђе

Члан 112.

У циљу унапређења борбе против недозвољеног увоза, извоза, трговине и преноса својине културних добара, успоставља се Евиденција отуђених и несталих предмета и елемената покретног културног наслеђа и материјалних добара који могу представљати културно наслеђе (у даљем тексту: Евиденција). Евиденцију води Министарство као главни администратор.

Поред Министарства органи за управљање, коришћење и унос података су Министарство унутрашњих послова и Министарство финансија – Управа царине.

Подаци потребни за вођење Евиденције се прикупљају и обрађују у сврху унапређења борбе против недозвољеног увоза, извоза, трговине и преноса својине културних добара као добара која представљају културно наслеђе од општег интереса.

Подаци о личности које садржи Евиденција чувају се и обезбеђује се њихова доступност јавности у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, уз обавезу поштовања правила о сразмерности обраде у односу на циљеве и сврху обраде података.

Садржај Евиденције

Члан 113.

Евиденција се води као јединствена, централна, електронска база података у складу са законом.

У Евиденцију се уписују основне информације о предмету из члана 112. овог закона:

- 1) тип предмета;
- 2) материјали и технике;
- 3) димензије;
- 4) ознаке и записи на предмету;
- 5) препознатљиве карактеристике;
- 6) назив предмета;

- 7) датум / период настанка;
- 8) опис дела;
- 9) аутор / радионица / произвођач;
- 10) власник / законити држалац (за физичка лица име и презиме, адреса пребивалишта односно боравишта; а за правна лица назив и седиште);
- 11) место и време нестанка;
- 12) да ли предмет има статус културног добра;
- 13) да ли је уписан у централни регистар;
- 14) место /институција на коме се предмет појавио;
- 15) фотографија, видео запис;
- 16) статус предмета / ли је предмет пронађен;
- 17) напомена.

Подаци садржани у Евиденцији чувају се трајно, у електронском облику.

Ближу садржину Евиденције, начин вођења, процедуре и управљање подацима, прописује министар.

XII. ПОВРАЋАЈ КУЛТУРНИХ ПРЕДМЕТА НЕЗАКОНИТО ИЗНЕСЕНИХ СА ТЕРИТОРИЈЕ ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Члан 114.

Повраћај културног предмета незаконито изнесеног са територије Републике Србије, односно са територије друге државе, а која се налази на територији Републике Србије, врши се у складу са међународним уговорима, међународним конвенцијама и националним законодавством.

Члан 115.

Незаконито изнесен културни предмет са територије државе чланице Европске уније је културни предмет, односно културно добро:

(1) који је изнесен са територије државе чланице Европске уније кршењем њених прописа о заштити националног блага или кршењем Уредбе (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара, или

(2) који није враћен након истека законског рока за привремено изношење или било које кршење неког другог услова којим се уређује такво привремено изношење.

Културна добра као национално благо

Члан 116.

Културна добра и сва добра под претходном заштитом представљају национално благо у складу са овим законом.

Влада може утврдити и друга материјална и нематеријална добра за национално благо.

Културни предмет

Члан 117.

Културни предмет је покретно културно добро или добро под претходном заштитом које је пре или после незаконитог изношења са територије државе

чланице Европске уније или друге државе, категоризован или дефинисан као „национално благо које има уметничку, културну, историјску или археолошку вредност”, на основу националног законодавства или административног поступка, у складу са чланом 36. Уговора о функционисању Европске Уније.

Члан 118.

Држава чланица Европске уније која је затражила повраћај културног предмета је држава чланица са чије је територије културни предмет незаконито изнесен.

Држава чланица Европске уније од које се тражи повраћај културног предмета је држава чланица на чијој се територији налази културни предмет незаконито изнесен са територије друге државе чланице Европске уније.

Повраћај културног предмета је физички повраћај културног предмета на територију државе чланице Европске уније која је затражила повраћај.

Самостални држалац културног предмета је лице које за свој рачун врши фактичну власт на културном предмету.

Несамостални држалац културног предмета је лице које за треће лице врши фактичну власт на културном предмету.

Јавне збирке су збирке које су у складу са законодавством државе чланице Европске уније дефинисане као јавне и које су у власништву те државе чланице, локалног или подручног тела у тој држави чланици или институције која се налази на територији те државе чланице, под условом да је таква институција у власништву државе чланице Европске уније или локалног или подручног тела или је у знатној мери од њих финансирана.

Централни орган

Члан 119.

Министарство је централни орган надлежан за координацију, организовање и праћење активности у вези са повраћајем незаконито изнесених културних предмета.

Министарство сарађује са централним органима држава чланица Европске уније, које су одговорне за координацију послова који се односе на повраћај незаконито изнесених културних предмета у тим државама чланицама Европске уније.

Министарство предузима потребне активности у вези са повраћајем културних предмета у сарадњи са другим органима и организацијама, јавним установама заштите и другим установама и институцијама у Републици Србији.

Повраћај културног предмета држави чланици Европске уније у поступку повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије држава чланица Европске уније

Члан 120.

Држава чланица Европске уније може, у поступку и под условима прописаним овим законом у поступку повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије држава чланица Европске уније, тражити повраћај културног предмета који је незаконито изнесен са њене територије после 1. јануара 1993. године, уколико се тај предмет налази на територији Републике Србије, ако:

1) је пре или након незаконитог изношења заштићен као национално благо које има уметничку, историјску или археолошку вредност према њеном

националном законодавству или је таквим утврђен у њеном административном поступку, у складу са чланом 36. Уговора о функционисању Европске Уније;

2) припада групи предмета који су обухваћени пописом збирки предмета које се могу сматрати националним благом или чине саставни део јавне збирке која је уписана у инвентар збирки музеја, архива или библиотека, сакралне збирке или збирке која је имовина државе чланице, односно локалне или подручне јединице власти, јавне институције са седиштем у држави чланице или институције која се значајно финансира од стране државе чланице, односно њених локалних или подручних јединица власти.

Попис збирки предмета које се могу сматрати националним благом, у смислу става 1 тачка 2) овог члана утврђује Министарство.

Сматра се да је незаконито изнесен и културни предмет који није враћен у државу чланицу Европске уније након истека рока за привремено изношење.

Одредбом из става 1. овога члана не дира се у право држава које нису чланице Европске уније да остварују повраћај културних предмета према мултилатералним и билатералним међународним уговорима.

Одредбом става 1. овога члана не задире се у право држава које нису чланице Европске уније да остварују повраћај културних предмета у складу са мултилатералним и билатералним међународним уговорима.

Поступак за повраћај културног предмета који је незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније

Члан 121.

Поступак за повраћај културног предмета који је незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније покреће се тужбом државе чланице Европске уније са чије територије је незаконито изнесен културни предмет, против држаоца културног предмета пред надлежним судом у Републици Србији.

Уз тужбу из става 1 овог члана доставља се:

- 1) веродостојна исправа о статусу културног предмета, са његовим детаљним описом;
- 2) изјава надлежног органа државе чланице Европске уније да је потраживани културни предмет заштићен националним законодавством и да је незаконито изнесен после 1. јануара 1993. године;
- 3) документ издат од стране надлежног органа државе чланице Европске уније на основу кога се може утврдити да је културни предмет незаконито изнесен са њене територије;
- 4) доказ да је тужба поднета у року из ст. 3. и 4. овог члана.

Поступак из става 1. овог члана може се покренути у року од три године од дана када је држава чланица Европске уније која је затражила повраћај сазнала за место на којем се културни предмет налази и за идентитет лица које га поседује, а најкасније у року од 30 година од дана када је културни предмет незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније која је затражила повраћај.

Ако је потраживани културни предмет део јавне збирке из члана 114. став 1. овог закона или је део инвентара црквених или других верских институција под посебном заштитом националног законодавства државе чланице Европске уније, поступак за повраћај културног предмета може се

покренути у року од 75 година од дана када је однесен са територије државе чланице, ако међународним уговором није одређен други рок.

Поступак повраћаја није допуштен ако у тренутку када би поступак требао бити покренут изношење културног предмета са територије државе чланице Европске уније која је затражила повраћај више није незаконито.

Надлежни централни орган државе чланице Европске уније која је затражила повраћај, у циљу осигуравања повраћаја културног предмета, одмах обавештава Министарство да је покренут поступак повраћаја.

Министарство о покренутом поступку повраћаја обавештава централне органе других држава чланица Европске уније.

**Поступање суда у поступку повраћаја културних предмета
незаконито изнесених са територије држава чланица
Европске уније**

Члан 122.

Културни предмет из члана 120. став 1. овог закона вратиће се држави чланици Европске уније у поступку повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије држава чланица Европске уније, ако суд утврди да је он незаконито изнесен са њене територије или да није враћен по истеку рока за привремени извоз, односно изношење, осим ако се ради о културном предмету који је незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније пре датума из члана 120. став 1. овога закона или по истеку рокова или наступу околности из члана 121. ст. 3, 4. и 5. овог закона.

У случају из става 1. овог члана суд ће, према околностима случаја, савесном држаоцу културног предмета одредити правичну накнаду на терет државе чланице Европске уније којој се културни предмет враћа.

Савесност држаоца културног предмета цени се по прописима Републике Србије у односу на његово поступање приликом стицања и држања културног предмета, при чему се у обзир узимају све околности стицања, а нарочито документација о пореклу предмета, дозволе за извоз односно изношење које су потребне према праву државе чланице Европске уније која је затражила повраћај, својства странака, плаћена цена, питање да ли је држалац извршио увид у било који доступан регистар украдених културних предмета и било које релевантне информације које је објективно могао прибавити или предузео било које друге радње у циљу сазнавања чињеница које се односе на порекло културног предмета.

У случају стицања културног предмета из члана 116. став 1. овог закона, по основу поклона или наслеђивања, нови држалац културног предмета не може бити у повољнијем положају од лица од којег је културни предмет стекао.

Држалац културног предмета остварује право на исплату правичне накнаде из става 2. овог члана након предаје потраживаног културног предмета држави чланици Европске уније.

Исплата правичне накнаде и трошкова поступка не утиче на право државе чланице Европске уније да од лица које је незаконито изнело културни предмет потражује накнаду штете.

Код утврђивања вредности културног предмета за који се тражи повраћај узима се у обзир његова вредност коју има у Републици Србији на дан подношења тужбе из члана 121. став 1. овог закона.

У погледу власништва над културним предметом који је враћен држави чланици Европске уније примењују се прописи те државе.

**Сарадња са државама чланицама у поступку повраћаја
културних предмета незаконито изнесених са територије
држава чланица Европске уније**

Члан 123.

Министарство је дужно да сарађује са надлежним органима држава чланица Европске уније у вези са враћањем незаконито изнесених културних предмета у поступку повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије држава чланица Европске уније, а нарочито да:

1) на захтев државе чланице Европске уније која је затражила повраћај, у сарадњи са другим државним органима и организацијама, јавним установама заштите и другим установама и институцијама, предузме радње и мере ради проналажења културног предмета и утврђивања идентитета његовог држаоца. Захтев државе чланице Европске уније мора да садржи све информације потребне за олакшавање проналажења, посебно информације о сазнањима о стварном или претпостављеном месту на којем се културни предмет налази,

2) обавести заинтересовану државу чланицу Европске уније да ли се и где на територији Републике Србије налази тражени културни предмет, ако постоје основане сумње да је он незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније;

3) омогући надлежном органу државе чланице Европске уније која је затражила повраћај да, у року од шест месеци од дана достављања обавештења из тачке 2. овог става, провери да ли се ради о траженом културном предмету. Уколико се провера не обави у прописаном року неће се примењивати тач. 4. и 5. овог става;

4) у сарадњи са надлежним органом државе чланице Европске уније, предузме потребне мере за физичко очување траженог културног предмета;

5) спречи одговарајућим мерама сваку радњу која се предузима ради избегавања или отежавања повраћаја културног предмета;

6) у складу са својим надлежностима, и у сарадњи са надлежним органима, спроведе активности ради спровођења арбитражног поступка у складу са прописима Републике Србије, односно потребне радње за постизање споразума између држаоца културног предмета и државе чланице Европске уније која захтева повраћај уз услов да држава чланица Европске уније и држалац културног предмета формално дају своје одобрење;

7) одмах након пријема захтева из тачке 1) овог става, односно обавештења да је покренут поступак за повраћај културног предмета, обавестити централне органе других држава чланица Европске уније да је у Републици Србији покренут поступак за повраћај културног предмета који је незаконито изнесен са територије одређене државе чланице Европске уније.

Ради остваривања сарадње са централним органима држава чланица Европске уније, Министарство се служи модулом Информацијског система унутрашњег тржишта (IMI) успостављеног Уредбом (ЕУ) бр. 1024/2012 посебно прилагођеним за културне предмете. Министарство се може такође служити IMI како би ширило релевантне информације о случају у вези с културним предметима који су украдени или незаконито изнесени са територије Републике Србије.

Министарство одлучује о коришћењу IMI-ја од стране других надлежних органа Републике Србије за потребе спровођења одредаба чл. 114. до 125. овог закона.

Размена информација путем IMI-ја спроводи се у складу с важећим законским одредбама о заштити података о личности, не доводећи у питање могућност да се Министарство уз IMI послужи и другим средствима комуникације с надлежним централним органима других држава чланица Европске уније.

Повраћај културног предмета незаконито изнесених са територије Републике Србије, а налазе се на територији друге државе чланице Европске уније

Члан 124.

Република Србија има право затражити повраћај културних предмета наведених у члану 120. став 1. овог закона који су незаконито изнесени с њене територије, а налазе се на територији друге државе чланице Европске уније. На захтев за повраћај културних предмета који се налазе на територији друге државе чланице Европске уније сходно се примјењују одредбе чл. 120–123. овог закона.

Министарство је одговорно за спровођење и координацију свих активности везаних за повраћај културних предмета из става 1. овог члана.

О покренутом поступку за повраћај културног предмета који је незаконито изнесен са територије Републике Србије, Министарство одмах обавештава централни орган државе чланице Европске уније од које се тражи повраћај.

Министарство подноси извештај о примени одредби чл. 121–124. овог закона Европској комисији, у року утврђеном чланом 17. Директиве 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о повраћају културних предмета незаконито изнетих са подручја државе чланице.

Повраћај културног предмета незаконито изнесеног са територије државе која није чланица Европске уније

Члан 125.

Повраћај културног предмета незаконито изнесеног са територије државе која није чланица Европске уније врши се у складу са одредбама закона којим се уређују својинскоправни односи, ако међународним уговором није друкчије одређено.

Повраћај културног предмета незаконито изнесеног са територије Републике Србије

Члан 126.

Повраћај културног предмета незаконито изнесеног са територије Републике Србије врши се у складу са националним законодавством државе на чијој се територији тражени културни предмет налази, ако међународним уговором није друкчије одређено.

Активности на повраћају културних предмета

Члан 127.

Министарство је дужно да у сарадњи са другим државним органима и организацијама, јавним установама заштите и другим установама и институцијама у Републици Србији:

1) предузима мере и активности на прикупљању података и успостављању евиденција и документације о културним предметима незаконито изнесеним из Републике Србије који могу бити предмет повраћаја;

2) предузимају потребне мере и радње за омогућавање обезбеђивање повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије Републике Србије;

3) припрема и подноси захтев Државном правобраниоцу, за подношење тужбе за повраћај културног предмета надлежном органу/суду државе на чијој се територији налази културни предмет који је незаконито изнет из Републике Србије, у складу са прописима те државе и међународним уговорима;

4) подноси надлежном органу захтев за повраћај незаконито присвојеног културног предмета у државној својини.

Надлежни органи

Члан 128.

Процедуре за повраћај културних предмета на основу овог закона не дирају, односно не утичу на поступке откривања и процесуирања кривичних дела почињених у вези са незаконитим изношењем културних предмета.

Извештај о спровођењу закона

Члан 129.

Најмање једном у три године Министарство доставља Влади извештај о спровођењу одредаба овог закона којима се уређује повраћај културних предмета незаконито изнесених са територија држава чланица.

XIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 130.

Новчаном казном од 50.000,00 до 150.000,00 динара казниће се за прекршај физичко лице или одговорно лице у правном лицу / установи заштите које:

- 1) ако не обавести надлежну установу заштите (члан 30. став 1.);
- 2) ако најкасније у року од 24 часа, не обавести надлежну установу заштите или министарство надлежно за унутрашње послове (члан 31. став 1.);
- 3) уколико не извршава обавезе из члана 101. став 1;
- 4) у случају продаје културног добра, или у случају продаје добра за које се претпоставља да поседују својства из члана 26. овог закона, односно добра под претходном заштитом, о намери, месту, времену продаје и цени добра не обавести установу заштите културног наслеђа (члан 103. став 6.);
- 5) уколико се назив, име и лик културног добра користи у комерцијалне сврхе без прибављеног одобрења и сагласности (члан 105. став 1.).

XIV. НАДЗОР НАД ПРИМЕНОМ ЗАКОНА

Члан 131.

Надзор над спровођењем овог закона обавља Министарство.

Стручни надзор

Члан 132.

Стручни надзор над радом установа заштите врше централне и матичне установе заштите, у складу са законом.

Централним и матичним установама заштите, у складу са делокругом послова стручног надзора кога врше, поверава се обављање појединих стручних послова испитивања навода из представке, коју заинтересован физичко и правно лице (подносилац представке) подноси у циљу иницирања покретања поступка инспекцијског надзора.

Централне и матичне установе заштите пружају установама заштите потребне информације, стручну помоћ и савете у вези са заштитом културних добара.

Инспекцијски надзор

Члан 133.

Инспекцијски надзор над применом овог закона врши се у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор.

XV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 134.

Установе заштите основане до дана ступања на снагу овог закона дужне су да своју организацију и рад ускладе са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 135.

Подзаконски прописи за спровођење овог закона донеће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 136.

Одредбама чл. 114–129. овог закона којима се уређује повраћај културних предмета преноси се Директива 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о повраћају културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (исправка), у примени су даном приступања Републике Србије Европској унији.

Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:

1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. године о извозу културних добара (Кодификована верзија);

2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012. године за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);

3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. године о уносу и увозу културних добара.

Члан 137.

Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закони, 99/11 – др. закон, 6/20 – др. закон и 35/21 – др. закон), осим одредаба чл. 66–75. у делу који се односи на рад завода за заштиту споменика културе и кинотеке, члана 78, члана 80, члана 84, члана 85. у делу који се односи на рад завода за заштиту

споменика културе, чл. 86–95. у делу који се односи на кинотеке, чл. 99–110, члана 111. у делу који се односи на кинотеке, чл. 112–117, члана 120. у делу који се односи на кинотеке и чл. 127–128.

Члан 138.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењиваће се истekom годину дана од дана његовог ступања на снагу, осим одредаба чл. 114–129. који ће се примењивати даном приступања Републике Србије Европској унији.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Уставни основ за доношење закона

Уставни основ за доношење Закона о културном наслеђу садржан је у одредбама члана 97. тачка 10. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује систем у области културе и заштите културних добара.

II. Разлози за доношење закона

Република Србија има Закон о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закони, 99/11 – др. закон, 6/20 – др. закон и 35/21 – др. закон) који је усвојен 1994. године и осим терминолошке застарелости, у међувремену, до данас, су се променила два устава, и читав друштвено политички систем па је било потребно ускладити се са правни системом. Поред тога Закон из 1994. године је по свом карактеру био и општи пропис јер је уређивао општа, заједничка питања заштите културних добара (архивистику, музеологију, стару и ретку књигу, непокретна културна добра и кинотеку) а истовремено је уређивао и посебно сваку област заштите културних добара. Из ових разлога Закон о културним добрима из 1994. године је компликован и обиман пропис, са бројним одредбама које су скоро неприменљиве.

Из ових разлога предлаже се промена правног уређења заштите културних добара у Републици Србији, на тај начин што би се донео један општи пропис којим би се законом уредио област очувања и организовани систем заштите културног наслеђа и статус културног наслеђа и поставила општа јединствена правила и основе заштите културних добара у Републици Србији, као и посебни закони којима би се уредиле поједине области заштите културних добара.

Тако овај закон дефинише културно наслеђе, врсте културног наслеђа, односно материјално културно наслеђе и нематеријално културно наслеђе, утврђује, циљеве заштите и очувања културног наслеђа, Програм заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији, врсте културног наслеђа, вредновање културног наслеђа, утврђивање културних добара, упис у регистар и вођење регистра културних добара, нематеријалног културног наслеђа и евиденцију добара која уживају претходну заштиту, Национални регистар нематеријалног културног наслеђа, јединствени информациони систем културног наслеђа, опште мере заштите, делатност заштите и очувања културног наслеђа, установе заштите и очувања културног наслеђа, делатност установа заштите, услови за њено основање, почетак рада и обављање делатност, мрежу установа заштите, централне, матичне и територијално надлежне установе заштите, поставља заједничке опште мере заштите и очувања културног наслеђа, подршку научно-истраживачким и образовним активностима на заштити и очувању културног наслеђа, утврђује права и обавезе власника и држалаца културних добара и добара под претходном заштитом, уређује промет комерцијално коришћење и експропријацију културних добара, увоз, уношење и извоз и изношење културних добара, повраћај културних предмета као имплементацију Директиве 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о повраћају културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (исправка), Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012. године за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија), Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. године о извозу културних добара

(Кодификована верзија), Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. године о уносу и увозу културних добара, као одредбе са одложеном применом после уласка Србије у Европску унију, и надзор над применом Закона. Предложеним законом је утврђено да Министарство образује Национални комитет за материјално културно наслеђе и Национални комитет за нематеријално културно наслеђе.

На овај начин створен је оквир да Република Србија свеобухватно уреди област заштите и очувања културног наслеђа и да створи правни оквир за детаљно уређење делатности посебним законима из свих области заштите културних добара, као основним извором права за ову материју.

Уколико имамо у виду значај културног наслеђа, не само за историју, науку и културу већ и за задовољавање потреба грађана, неопходно је хитно уређивање ове материје у циљу очувања културног наслеђа.

- Проблеми које закон треба да реши

Овај закон, као основни извором права за ову материју, треба да обезбеди институционалне основе за детаљно уређење свих делатности културног наслеђа посебним законима из свих области заштите културног наслеђа, као и да обезбеди правни оквир за обезбеђивање услова неопходних за обављање делатности заштите и равномеран развој установа заштите. Тако би, поред већ донетих закона којим се уређује музејска, архивска и делатност заштите старе и ретке библиотечке грађе, требали да се донесу закони из области заштите непокретних културних добара и филмске и остале аудиовизуелне грађе.

Доношење закона је неопходно и једино могуће решење за свеобухватно регулисање система заштите културног наслеђа као и постављање система и организације и функционисање делатности заштите и очувања културног наслеђа ако имамо у виду да се не могу на други начин решити актуелни проблеми са којима се свакодневно суочавају установе у обављању делатности.

Осим тога, садашњи законски оквир је делимично застарео и не уређује бројна питања која су од значаја за рад установа и примену добре праксе из света на коју треба да се угледамо.

Законско уређивање обавеза права и обавезе власника и држалаца културних добара и добара под претходном заштитом, Јединствени информациони систем културног наслеђа, питања права и обавеза установа заштите, њихову делатност, стварање мреже установа заштите културног наслеђа, вођење упис у регистар и вођење регистра културних добара, нематеријалног културног наслеђа и евиденцију добара под претходном заштитом, категорисање и утврђивање културних добара, уређивање добара под претходном заштитом, промет и извоз културних добара, повраћај културних предмета у земљу, надзор над применом закона и инспекцијски надзор, образовање Националног комитета за материјално културно наслеђе и Националног комитета за нематеријално културно наслеђе и бројна друга питања су важна ради стварања јединственог система за очување и заштиту све укупно културно наслеђе Србије.

- Циљеви који се доношењем закона постижу

1. Стварање законског оквира који ће обезбедити потпуну заштиту и очување културног наслеђа и културних добара на јединствен начин, без обзира на облик у којем настаје и где се налази један је од основних циљева који ће се постићи доношењем овог закона. Уређивање ове материје законом ће утицати и на развој свести о важности очувања културних добара и нашег

наслеђа за будуће генерације, односно свести да се најважнији предмети и елементи нематеријалног културног наслеђа морају заштитити од уништења јер они представљају својеврсно материјално сведочанство о постојању, организацији и функционисању друштва и државе.

2. Успостављање правно уређеног и организованог система заштите и очувања културног наслеђа, његове идентификације, проучавања, вредновања, категорисања, проучавања и коришћења као циља овог закона.

3. Уређивање институционалног и правног основа за заштиту и коришћење свих облика културног наслеђа.

4. Јасно дефинисање и остваривање циљева заштите и очувања културног наслеђа.

5. Доношење Програма заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији.

6. Јединствено уређивање система вредновања и утврђивања вредности материјалног и нематеријалног наслеђа, као и утврђивања културних добара и идентификације и евиденције нематеријалног културног наслеђа.

7. Успостављање јединственог система делатности заштите и очувања културног наслеђа које обављају за то основане установе заштите и очувања културног наслеђа.

8. Успостављање мреже установа заштите културног наслеђа Републике Србије, коју чине јавне установе заштите: централне, матичне и територијално надлежне установе заштите.

9. Образовање Националног комитета за материјално културно наслеђе и Националног комитета за нематеријално културно наслеђе.

10. Обезбеђивање подршке научно-истраживачким и образовним активностима на заштити и очувању културног наслеђа.

11. Усклађеност са обавезујућим прописима ЕУ, који се односе на увоз, уношење и извоз и изношење културних добара, повраћај културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице Европске Уније.

- Разматране могућности да се проблем реши и без доношења прописа

У току анализе разматрано је неколико релевантних могућности:

1) status quo – не доношење Закона о културном наслеђу, односно не мењање важећег Закона о културним добрима,

2) измене односно допуне Закона о културним добрима којим би се извршила корекција дела уочених проблема или

3) доношење новог закона који би у потпуности регулисао ову област.

Прва опција није одржива из разлога што више није могуће постојећим правним оквиром обезбедити потпуну заштиту и очување културних добара.

Друга опција би подразумевала измене и допуне Закона о културним добрима у погледу низа питања које тај закон недовољно или уопште не регулише. Ово не би било добро решење имајући у виду обим потребних измена, односно допуна, те је из наведених разлога целисходније доношење новог закона који би поставио јединствене основе за област културног наслеђа на савремен начин поставио организацију и функционисање делатности заштите, које би се појединачним прописима разрадиле.

- Зашто је доношење закона најбољи начин за решавање проблема

Доношење закона је неопходно и једино могуће решење за свеобухватно регулисање система заштите културног наслеђа као и постављање система и организације и функционисања делатности заштите ако имамо у виду да се не

могу на други начин решити актуелни проблеми са којима се свакодневно суочавају установе у обављању делатности.

Имајући у виду значај културног наслеђа и културних добара у савременом свету који их је препознао и као један од битних елемената покретача привредног раста, туристичке понуде једне земље и битног услова за разумевање прошлости и будућности једне земље, неопходно је сва питања у вези настанка културних добара, чувања и заштите као и друга питања у вези надлежности и рада установа заштите културног наслеђа и обавеза и права власника и држаоца, као и питања нематеријалног културног наслеђа уредити општим законом, којим ће поставити правни основи за уређење посебних области заштите културног наслеђа.

III. Основни правни институти и појединачна решења

I. ОСНОВНИМ ОДРЕДБАМА (чл. 1–12) дефинисани су: предмет закона; циљ закона, термини и дефиниције, културно наслеђе, врсте културног наслеђа, право на културно наслеђе, циљеви заштите и очувања културног наслеђа, остваривање заштите и очувања културног наслеђа, обавеза заштите, Програми заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији, средства за остваривање заштите, очување и коришћење културног наслеђа.

Овим законом уређује се систем заштите и очувања културног наслеђа. (члан 1).

Чланом 2. Предлога закона о културном наслеђу (у даљем тексту: Предлог закона) уређено је да је циљ овог закона успостављање правно уређеног и организованог система заштите и очувања културног наслеђа кроз откривање, прикупљање, истраживање, документовање, проучавање, вредновање, заштиту, очување, представљање, интерпретацију, коришћење и управљање културним наслеђем.

У члану 3. Предлога закона дефинише се термини и дефиниције.

У члану 4. Предлога закона дефинише се да је културно наслеђе скуп ресурса, материјалних и нематеријалних, наслеђених из прошлости, препознатих као одраз и израз непрекидно еволуирајућих вредности, уверења, знања и традиција, насталих интеракцијом човека и простора током времена.

Овим чланом утврђено је да културно наслеђе Републике Србије обухвата нематеријално културно наслеђе и материјална културна добра која се налазе на територији Републике Србије, укључујући и Аутономну покрајину Косово и Метохију као њен саставни део у складу са Уставом Републике Србије.

Изузетан духовни значај, укључујући и живу вишевековну непрекинуту богослужбену активност и живот монашких и парохијских заједница, непроцењива историјска, уметничка и архитектонска вредност, као и велика концентрација верског културног наслеђа Српске православне цркве на Косову и Метохији, чине територију Покрајине Косово и Метохија простором од посебног значаја за културно наслеђе Републике Србије.

Одредбом члана 5. утврђено су врсте културног наслеђа које може бити материјално културно наслеђе и нематеријално културно наслеђе, као и да материјално културно наслеђе чини непокретно и покретно културно наслеђе. Културна добра су део материјалног културног наслеђа вреднована и утврђена у складу са законом.

Чланом 6. уређује се право на културно наслеђе, које има право да користи свако под једнаким условима, као и право на доступност и приступ културном наслеђу које се може ограничити само ради заштите јавног интереса, права и слобода других. Такође је утврђена и обавеза сваког да поштује културно наслеђе.

Циљеви заштите и очувања културног наслеђа утврђени су чланом 7, остваривање заштите и очувања културног наслеђа, чланом 8, а обавеза заштите чланом 9. Предлога закона.

Чланом 10. Предлога закона утврђено је да Влада, на предлог министра надлежног за културу доноси Програм заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији за период од пет година. Тим чланом утврђена је и садржина Програма, као и учешће централних установа заштите и очувања културног наслеђа у сарадњи са матичним установама заштите и очувања културног изради Програма. Овим одредбама уврђено је и да аутономна покрајина, преко својих органа у области културе, учествује у изради Програма и у оквиру надлежности утврђених овим и посебним законом и у складу са Програмом и својим специфичностима, доноси мере за заштиту и очување културног наслеђа у оквиру својих планских докумената.

Чланом 11. Предлога закона прецизира да су термини којима су у овом закону означени положаји, професије, односно занимања, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Средства за остваривање заштите, очување и коришћење културног наслеђа, према члану 12, обезбеђују се у буџету Републике Србије, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе као и из других извора, у складу са законом.

II. МАТЕРИЈАЛНО И НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ (чл. 13-25) садржи одредбе којима се дефинише материјално културно наслеђе, у оквиру кога непокретна културна добра и покретна културна добра.

Материјално културно наслеђе су, како је утврђено у члану 13. Предлога закона, ствари и творевине материјалне културе од општег интереса које уживају посебну заштиту утврђену овим законом. Дели се на: непокретна културна добра, покретна културна добра и добра која уживају, добра под претходном заштитом.

Непокретна културна добра су: културни предели, просторне културно-историјске целине, споменици културе, археолошка налазишта и знаменита места, како је утврђено у члану 14. Предлога закона, а његов саставни део чини заштићена околина, као и покретне ствари које су функционално, естетски и на други начин повезане са непокретним културним добром тако да чине јединствену целину, а чијим се одвајањем суштински умањује његова вредност (припадак).

Културни предео, просторно културно-историјска целина, споменик културе, археолошко налазиште и знаменито место дефинисани су одредбама чл. 15 – 19. Предлога закона.

Покретна културна добра су музејска грађа, архивска грађа, филмска и остала аудиовизуелна грађа и стара и ретка библиотечка грађа који су дефинисани су одредбама чл. 20 – 23. Предлога закона, које су усклађене са дефиницијама музејске грађе, архивске грађе и старе и ретке библиотечке грађе са утврђеним Законом о музејској делатности („Службени гласник РС”, бр. 35/21 и 96/21), Законом о архивској грађи и архивској делатности („Службени гласник РС”, број 6/20) и Законом о старој и реткој библиотечкој грађи („Службени гласник РС”, број 52/11).

Нематеријално културно наслеђе, како је дефинисано чланом 24. означава праксе, приказе, изразе, знања, вештине, као и инструменте, предмете, артефакте и културне просторе који су с њима повезани, које заједнице, групе и у појединим случајевима, појединци, препознају као део свог културног наслеђа, и оно се преноси с генерације на генерацију, заједнице и групе га изнова стварају, у зависности од окружења, њихове интеракције са

природом и историје, пружајући им осећај идентитета и континуитета, а области у којима се испољава су утврђени у члану 25. Предлога закона.

III. ВРЕДНОВАЊЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА (чл. 26-40). Чланом 26. Предлога закона се утврђује да се културна вредност материјалног и нематеријалног наслеђа утврђује на основу чињеница о својствима и особеностима наслеђа, значаја за очување идентитета и културе, као и историјских, уметничких, архитектонских, археолошких, антрополошких, етнологских, духовних, природњачких, техничких, научних, друштвених, економских и других вредности.

Критеријуми за утврђивање вредности културног наслеђа утврђени су чланом 27, а чланом 28. да на основу утврђене културне вредности културна добра чине добра која уживају претходну заштиту, добра под претходном заштитом, културна добра.

Добра која уживају претходну заштиту су, како је дефинисано чланом 29. ствари и творевине за које се претпоставља да поседују културне вредности културног добра, и она уживају исту заштиту као и културна добра.

Обавеза обавештавања надлежне установе заштите у случају проналажења или на други начин контакта са стварима и творевинама за које се претпоставља да поседују својства, као и поступања са посебном пажњом да не дође до њиховог оштећења или другог нарушавања својстава, као ни до изношења из Републике Србије или пуштања у унутрашњи или међународни промет, утврђено је у члану 30. Предлога закона.

Овакве обавезе утврђене су чланом 31. и у случају да открије елементе археолошког наслеђа, односно ископа из земље, односно извади из воде добро које ужива претходну заштиту, као и да налазачу може припасти новчана награда, уколико и до открића није дошло приликом вршења ископа у оквиру грађевинских или било које друге врсте послова за чије обављање је неопходно прибављање посебног одобрења или дозволе, односно уколико до открића није дошло на већ регистрованом археолошком налазишту или археолошком локалитету, у ком случају се откривени елементи археолошког наслеђа имају предати надлежној установи заштите без и без права на откуп.

Трајна претходна заштита археолошких локалитета, (евидентираних и неевидентираних) односно археолошког подручја утврђена је чланом 32. Предлога закона.

Добро које ужива претходну заштиту, а налази се у земљи или води, или је извађено из земље или воде, у државној је својини, како је утврђено у члану 33. Предлога закона.

Евиденције добара под претходном заштитом воде установе заштите и утврђују мере заштите, као и поступак евидентирања утврђене су одредбама члана 34. Предлога закона. Новина је да режим претходне заштите отпочиње моментом предузимања управних радњи на идентификацији добра за које се верује да поседују својства из члана 26. Предлога закона. Прецизирано је да претходна заштита евидентираних добра из става 2. овог члана за који је Министарству упућен образложени предлог за његово утврђивање за културно добро ради даљег поступка из чл. 43. и 44. овог закона, продужава се до окончања тог поступка. Новина је и да је утврђено да је претходна заштита аудиовизуелног и филмског наслеђа трајна.

Случајеви у којима престаје претходна заштита предвиђена је чланом 35. Предлога закона.

Културно добро према категоријама утврђени су у члану 36. Предлога закона (културно добро, културна културно добро од великог значаја и културно добро од изузетног значаја). Новина је прецизирање да се културна добра сматрају културним добрима III категорије, културна добра од великог значаја

се сматрају културним добрима II категорије и културна добра од изузетног значаја се сматрају културним добрима I категорије.

Својства која треба да испуни културно добро утврђени су чланом 37, културно добро од великог значаја чланом 38. а културно добро од изузетног значаја чланом 39. Предлога закона.

Културно наслеђе уписано на Унескове листе светског наслеђа ужива посебан приступ, заштиту, старање и бригу. Културно наслеђе које се налази на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија ужива посебан приступ, заштиту, старање и бригу. (члан 40. Нацрта закона).

IV. УТВРЂИВАЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА (члан 41-54). Да се културна добра утврђују актом о утврђивању и његова садржина, утврђено је чланом 41, а мере заштите које се утврђују актом о утврђивању културних добара чланом 42. Предлога закона.

Надлежност Владе за утврђивање непокретних културних добара и непокретних културних добара од великог значаја, поступак утврђивања, и обавезе Републичког завода за заштиту споменика културе у поступку утврђивања, уређени су одредбама чл. 43. и 44. Предлога закона.

Надлежност музеја, архива, аудиовизуелног архива и библиотеке, чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе за утврђивање покретних културних добара и надлежност Народног музеја Србије, Државног архива Србије, Народне библиотеке Србије и Југословенске кинотеке, за утврђивање покретних културних добара од великог значаја, акт којим се утврђује и поступак утврђивања, уређене су одредбама чл. 45 – 47. Предлога закона.

Надлежност Народне скупштине за утврђивање културних добара од изузетног значаја, акт којим се утврђује и поступак утврђивања, уређене су одредбама члана 48. Предлога закона.

Република Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе обезбеђују услове за очување нематеријалног културног наслеђа, како је утврђено у члану 49. Предлога закона, којим су утврђене и врсте мера.

Идентификација и евиденција нематеријалног културног наслеђа уређене су одредбама чл. 50 – 54. Предлога закона.

V. УПИС У РЕГИСТАР И ВОЂЕЊЕ РЕГИСТРА КУЛТУРНИХ ДОБАРА, НЕМАТЕРИЈАЛНОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ЕВИДЕНЦИЈА ДОБАРА ПОД ПРЕТХОДНОМ ЗАШТИТОМ (члан 55-68). Упис у регистар културних добара, на основу акта о утврђивању, према врстама у складу са овим законом и посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културних добара уређује члан 55, а садржину члан 56. Предлога закона.

Документација која чини досије културног добра, у зависности од врсте културног добра, који се образује и чува уз регистар и централни регистар прописана је чланом 57. Предлога закона.

Национални регистар нематеријалног културног наслеђа и његова садржина уређени су чланом 58. Предлога закона.

Надлежност установе заштите у погледу вођења регистара према врстама културних добара, да се на културна добра уписана у регистар културних добара ставља ознака да су под посебном заштитом, као и да министар прописује изглед, садржину и начин стављања тих ознака, уређено је чланом 59. Предлога закона.

Одредбама члана 60. Предлога закона утврђују се централни регистри, надлежност за њихово вођење, обавеза достављања података и садржина централног регистра.

Поступак доношења акта о престанку својства културног добра и његовог брисања из регистра прописано је чланом 61. Предлога закона.

Садржина Евиденције добара под претходном заштитом, у зависности од врсте културних добара, прописује се чланом 62. Предлога закона, док се чланом 63. предвиђа да ближу садржину и начин вођења регистара, централних регистара културних добара по врстама културног добра, осим за архивску грађу који се уређуја се посебним законом, евиденције културних добара под претходном заштитом и документацију о културним добрима која се образује и чува уз регистре прописује министар.

Ослобађање плаћање судских такса установљене републичким прописима на поднеске, решења, жалбе, као и друга акта који се односе на заштиту културног добра предвиђено је чланом 64. Предлога закона.

Документација о културном наслеђу води се у електронском облику у јединственим информационим системима за појединачне области заштите и очувања културног наслеђа којим управља Министарство или установа заштите, како је предвиђено чланом 65. Предлога закона, као и да ближе услове, процедуре, управљање и начин рада у јединственим информационим системима, као и обавезе установа заштите и запослених прописује министар.

Документовање културних добара и Јединствени информациони систем културног наслеђа уређени су одредбама чл. 66 – 68. Предлога закона.

VI. ОПШТЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ (чл. 69-71) садржи одредбе којима се предвиђа да се утврђивање и спровођење мера заштите и очувања, спречавања оштећења и уништења културног наслеђа прописују посебним законима којима се уређују појединачне делатности заштите културног наслеђа, као и да утврђивање тих мера обављају као поверен посао јавне установе заштите, које су основане на начин утврђен законом.

Приоритет у спровођењу мера заштите, како је утврђено у члану 71. има културно наслеђе, без обзира на врсту као и да ли је утврђено за културно добро, уколико је изложено ризику уништења, нестајања, озбиљном нарушавању интегритета или оштећења. Према овим одредбама министар, на предлог надлежне установе заштите доноси решење о утврђивању културног наслеђа у опасности, ако је испуњен најмање један од критеријума утврђен овим чланом члана, којим утврђује хитне мере заштите, посебна ограничења, рокове и потребна финансијска средства.

VII. ДЕЛАТНОСТ ЗАШТИТЕ И ОЧУВАЊА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА (чл. 72-97). Делатност заштите културног наслеђа од општег је интереса за Републику Србију (члан 72), и њу обављају за то основане установе заштите и очувања културног наслеђа, у складу с одредбама овог закона и одредбама посебних закона којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа (члан 73). Шта чини делатност јавне установе заштите утврђено је у члану 74, као и послови које могу да обављају и специјалне и приватне установе заштите.

Установе заштите у вршењу своје делатности дужне су да сарађују са власником односно држаоцем културног добра и другим субјектима утврђеним у члану 75, али и међусобно на усклађивању планова рада, коришћења техничке опреме, стручних кадрова и информација.

Земљиште, зграде, културна добра и друга средства установа заштите чији је оснивач Република, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, како је предвиђено чланом 76, користе и њима располажу установе заштите у складу са законом.

Врсте установа заштите према оснивачу дефинисане су чланом 77, и оне могу бити јавне, специјалне и приватне установе заштите (члан 78), а оснивачи установа заштите утврђени су у члану 79, према коме јавне установе заштите оснива Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, у складу са законом, установу заштите може основати национални

савет националне мањине, у складу са законом, оснивање специјалне установе заштите утврђује се посебним законом, а приватну установу заштите може основати правно и физичко лице, у складу са законом.

Члан 80. односи се на услове за основање, почетак рада и обављање делатност који се уређују законом којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа.

Органи установе заштите и очувања културног наслеђа (члан 81) су: директор, управни одбор и надзорни одбор. Овим одредбама утврђује се да се именовање директора установе заштите, именовање вршиоца дужности директора установе заштите, надлежности, престанак дужности и друго, утврђује на начин и по поступку прописаним одредбама закона којим се уређује област културе и посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа, а надлежност, избор чланова и рад управног и надзорног одбора установе заштите, као и престанак дужности чланова управног и надзорног одбора, утврђује се на начин и по поступку прописаним одредбама закона којим се уређује област културе, а за установе заштите чија оснивачка права врши аутономна покрајина и у складу са одредбама закона којим се уређује надлежност Аутономне покрајине Војводине.

Установе заштите по врстама културног наслеђа, и њихова делатност дефинисани су одредбама чл. 82 – 83, и то су завод за заштиту споменика културе, музеј, галерија, архив, аудиовизуелни архив и библиотека која обавља заштиту старе и ретке библиотечке грађе.

Чланом 84. Предлога закона предвиђено је да делатност археолошких ископавања и истраживања могу обављати јавне установе заштите, у складу с одредбама посебних закона којим се уређују археолошка истраживања, а археолошка ископавања и истраживања могу обављати поред наведених установа заштите и јавне научне и високообразовне установе у складу с одредбама посебних закона којим се уређују археолошка истраживања.

Установе заштите дужне су да врше ревизију покретних и непокретних културних добара у роковима утврђеним посебним законима којима се уређују појединачне области заштите и очувања културних добара (члан 85).

Како је утврђено у члану 86. Предлога закона, послове у оквиру делатности заштите и очувања културног наслеђа могу обављати лица с одговарајућим образовањем и положеним стручним испитом, у складу са посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа, а утврђивање стручне оспособљености тих лица врши се према програмима за полагање стручних испита по делатностима, на начин и у поступку прописаним посебним законима којима се уређују појединачне области заштите и очувања културног наслеђа. Према члану 87. поједине послове заштите и очувања културног наслеђа могу да обављају и друга правна лица која испуњавају услове у складу с посебним законима којима се уређују појединачне области заштите културног наслеђа, док послове истраживања, проучавања, очувања, рестаурације и конзервације могу обављати и друга правна, физичка лица и предузетници под условом да поседују лиценцу, за које се услови, начин стицања, поступак и садржина података за утврђивање испуњености услова за издавање лиценце у области заштите и очувања културног наслеђа уређује посебним законом.

Чланом 88. Предлога закона утврђује се да право активне легитимације за надлежне јавне установе заштите имају у погледу остваривања мера заштите, коришћења културних добара и покретања кривичног поступка.

Мрежа установа заштите културног наслеђа Републике Србије установљава се чланом 89. Предлога закона, и њу чине јавне установе заштите, осим ако посебним законом није другачије утврђено, а њену структуру централне, матичне и територијално надлежне установе заштите.

Централне установе заштите утврђене су у члану 90. Предлога закона, и то су: Републички завод за заштиту споменика културе, Народни музеј Србије, Државни архив Србије, Народна библиотека Србије и Југословенска кинотека, а послове централне установе заштите из члана 91. тачке 3) – 6), 12) и 15) овог закона, као и вођење централног регистра нематеријалног културног наслеђа обавља Центар за нематеријално културно наслеђе при Етнографском музеју у Београду, као поверени посао. Надлежност централних усанова заштите културног наслеђа утврђене су у члану 91. Предлога закона.

Матичност усанова заштите културног наслеђа и територијално надлежне усанове заштите дефинисане су одредбама чл. 92. и 93. Предлога закона.

Одредбама чл. 94 – 97. Предлога закона утврђује се образовање Националног комитета за материјално културно наслеђе и Националног комитета за нематеријално културно наслеђе, састав (седам чланова које именује министар на период од четири године из редова истакнутих стручњака из области заштите и очувања културног наслеђа и других сродних области), њихов делокруг, као и обавезу подношења извештаја Министру, најмање једном годишње. Према овим одредбама стручну и административно-техничку потпору раду Националног комитета за материјално културно наслеђе и Националног комитета за нематеријално културно наслеђе пружа Министарство. Предвиђено је и то да се средства за рад обезбеђују у буџету Републике Србије, као и то да председник и чланови Националних комитета имају право на накнаду за рад у висини коју утврди министар у складу са расположивим средствима у буџету.

VIII. ПОДРШКА НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИМ И ОБРАЗОВНИМ АКТИВНОСТИМА НА ЗАШТИТИ И ОЧУВАЊУ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА (члан 98). Овим одредбама предвиђено је да Република Србија, односно аутономне покрајине подстичу и подржавају научно-истраживачке пројекте и програме који су од значаја за заштиту и очување културног наслеђа у складу са законом. Даље, предвиђено је да Република Србија, аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, подстичу сарадњу усанова заштите културног наслеђа са образовним усановама, на реализацији програма, пројеката и активности у области заштите и очувања културног наслеђа. Пројекти међународне сарадње у области заштите и очувања културног наслеђа реализују се на основу међународних споразума и потписаних уговора.

IX. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ВЛАСНИКА И ДРЖАЛАЦА КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ДОБАРА ПОД ПРЕТХОДНОМ ЗАШТИТОМ (чл. 99-102). Ова глава Предлога закона садржи одредбе којима се дефинише власник и држалац културног добра и добра под претходном заштитом као ималац који је носилац права на културном добру и добру под претходном заштитом (власник, односно ималац другог стварног права или страна у облигационом односу) или свако друго (правно или физичко) лице које, на било који начин и по било којем основу има државину над њим, односно које користи или управља културним добром и добра под претходном заштитом, као и да се управљање непокретним културним добрима и добра под претходном заштитом уређује законом којим се уређује непокретно културно наслеђе (члан 99), односно уређују права власника и држалаца (члан 100), обавезе и одговорности власника и држалаца (члан 101) и забране (члан 102).

X. ПРОМЕТ, КОМЕРЦИЈАЛНО КОРИШЋЕЊЕ И ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА КУЛТУРНИХ ДОБАРА (чл. 103-106). Овим одредбама уређују се право прече куповине које се успоставља у корист Републике Србије на културном добру у приватној својини (члан 103), а посебно да је забрањена продаја односно

промет уметничких дела, односно културних добара у поступку стечаја без претходно спроведеног права прече куповине, на који начин се обезбеђује да Република Србије сачува та добра. Овим одредбама је уређена и обавеза обавештавања установе заштите културног наслеђа из члана 103. овог закона има лице које продаје, односно лице које организује продају и у случају продаје добра, за које се верује да поседују својства из члана 26. овог закона, односно добра које ужива претходну заштиту (члан 104), питање коришћења културног добра у комерцијалне сврхе (члан 105), и експропријације и административног преноса културног добра (члан 106).

XI. УВОЗ, УНОШЕЊЕ, ИЗВОЗ И ИЗНОШЕЊЕ, ПОВРАЋАЈ (чл. 107-113). Овим одредбама уређује се промет културних добара којим је предвиђено да се покретно културно добро страног порекла дозвољено увозити и уносити у складу с међународним конвенцијама и законодавством земље извозника, као и да се покретна културна добра у власништву стране државе, установе, правног или физичког лица, које на основу закљученог уговора позајми или преузме установа заштите или установа културе у Републици Србији, ради излагања или стручне и научне обраде за које је Влада издала гаранцију којом се ови предмети изузимају од заплене, извршења и повраћаја, не могу бити предмет захтева трећих лица у поступцима извршења и обезбеђења, као и заплене и повраћаја према посебним прописима док се налазе у Републици Србији по основу тог закљученог уговора (члан 107). Одредбама овог члана предвиђено је и да установа заштите или установа културе у Републици Србији које на основу закљученог уговора позајмљује покретна културна добра из своје збирке ради излагања или стручне и научне обраде у иностранству, дужан је да прибави гаранцију надлежног органа те државе којом се ови предмети изузимају од заплене, извршења и повраћаја према посебним прописима. Република Србија ће радити на повраћају културних добара незаконито изнесених са територије Србије, независно од историјског периода у коме су незаконито изнесени, у складу са међународним уговорима, међународним конвенцијама и националним законодавством.

Како је предвиђено чланом 108. Предлога закона, културно добро се не може трајно извести, односно изнети из Републике Србије, осим у случајевима размене музејске, архивске, филмске и остале аудиовизуелне грађе или библиотечке грађе који су део збирке музеја, јавног архива или јавне библиотеке, по претходно прибављеној сагласности Владе за културна добра и културна добра од великог значаја, односно Народне скупштине Републике Србије за културна добра од изузетног значаја. Према овим одредбама ни археолошки предмети и делови археолошког контекста се не могу трајно извести, односно изнети из Републике Србије.

Привремено изношење културног добра је уређено чланом 109, одобрење за изношење добара која уживају претходну заштиту чланом 110, а повраћај чланом 111. Предлога закона.

Чланом 112. предвиђа се Евиденција отуђених и несталих предмета и елемената покретног културног наслеђа и материјалних добара који могу представљати културно наслеђе, која се успоставља у циљу унапређења борбе против недозвољеног увоза, извоза, трговине и преноса својине културних добара, а чланом 113. прописује њена садржина.

XII. ПОВРАЋАЈ КУЛТУРНИХ ПРЕДМЕТА НЕЗАКОНИТО ИЗНЕСЕНИХ СА ТЕРИТОРИЈЕ ДРЖАВА ЧЛАНИЦЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ (чл. 114-129).

Одредбама ове главе врши се усклађивање са Директивом 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о повраћају културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (исправка) – обавезујућим прописом ЕУ.

Како је предвиђено чланом 114. повраћај културног предмета незаконито изнесено са територије Републике Србије, односно са територије друге државе а која се налази на територији Републике Србије, врши се у складу са међународним уговорима, међународним конвенцијама и националним законодавством.

Шта се сматра незаконито изнесеним културним предметом са територије државе чланице Европске уније дефинисано је чланом 115, а национално благо чланом 116. Предлога закона.

Културни предмет дефинише се чланом 117, а самостални држалац културног предмета, несамостални држалац културног предмета, јавне збирке и други појмови дефинисани су чланом 118, а централни орган одређује чланом 119.

Повраћај културног предмета држави чланици Европске уније у поступку повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије држава чланица Европске и поступак за повраћај културног предмета који је незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније детаљно су разрађене одредбама чл. 120. и 121, док је поступање суда у поступку повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије држава чланица Европске уније регулисано одредбама члана 122. Предлога закона.

Сарадња са државама чланицама у поступку повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије држава чланица Европске уније уређује се чланом 123. Предлога закона.

Повраћај културних предмета незаконито изнесених са територије Републике Србије, који се налазе на територији друге државе чланице Европске уније и повраћај културног предмета незаконито изнесеног са територије државе која није чланица Европске уније уређени су одредбама чл. 124. и 125, док је повраћај културног предмета незаконито изнесеног са територије Републике Србије уређена чланом 126. Предлога закона.

Чланом 127. су детаљно предвиђене активности на повраћају културних предмета.

Чланом 128. је предвиђено да процедуре за повраћај културних предмета на основу овог закона не дирају, односно не утичу на поступке откривања и процесуирања кривичних дела почињених у вези са незаконитим изношењем културних предмета.

Најмање једном у три године Министарство доставља Влади извештај о спровођењу одредаба овог закона којима се уређује повраћај културних предмета незаконито изнетих са територија држава чланица, како је предвиђено чланом 129. Предлога закона.

XIII. КАЗНЕНИМ ОДРЕДБАМА (члан-130) предвиђене су казне за прекршаје, физичко лице или одговорно лице у правном лицу / установи заштите.

XIV. НАДЗОР НАД ПРИМЕНОМ ЗАКОНА (чл. 131-133) Овим одредбама предвиђено је да надзор над спровођењем овог закона обавља Министарство (члан 131), стручни надзор над радом установа заштите врше централне и матичне установе заштите, у складу са законом (члан 132), а инспекцијски надзор над применом овог закона се врши у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор (члан 133).

XV. ПРЕЛАЗНИМ И ЗАВРШНИМ ОДРЕДБАМА (чл. 134-138) предвиђен је рок од годину дана од дана ступања на снагу овог закона да установе заштите културних добара ускладе своју организацију и рад са одредбама овог закона (члан 134). Подзаконски прописи за спровођење овог закона донеће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона (члан 135).

Овим одредбама је предвиђено да ће одредбе овог закона којима се преноси Директива 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о повраћају културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (исправка), бити у примени су даном приступања Републике Србије Европској унији, и директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. године о извозу културних добара (Кодификована верзија); 2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012. године за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија), и 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. године о уносу и увозу културних добара (члан 136. Предлога закона).

Одредбом члана 137. предвиђен је престанак важности Закона о културним добрима и одређују оједине одредбе које остају на снази.

Чланом 138. Предлога закона предвиђено ступање на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” и примена истеком годину дана од дана његовог ступања на снагу, осим појединих одредаба овог закона који ће се примењивати даном приступања Републике Србије Европској унији.

IV. Процена финансијских средстава потребних за спровођење закона

За спровођење Закона о културном наслеђу није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије за 2021. годину, јер је овим законом предвиђена његова одложена примена годину дана од дана ступања на снагу. Примена Закона се очекује крајем 2022. односно почетком 2023. године.

У члану 97. став 5. Предлога закона о културном наслеђу предвиђено је да чланови и председник Националног комитета за материјално културно наслеђе односно Националног комитета за нематеријално културно наслеђе имају право на накнаду за рад у висини коју утврди министар.

Средства за спровођење предметног акта ће се планирати у складу са лимитима утврђеним од стране Министарства финансија у поступку планирања и припреме Закона о буџету Републике Србије за 2022. и 2023. годину.

Напомињемо да се средства за накнаде за рад председника и чланова Националног комитета за нематеријално културно наслеђе од 2012. године обезбеђују у буџету Републике Србије на Програму 1202, Програмска активност 0011, апропријација економска класификација 423. Такође, средства потребна за рад, односно накнаде за рад председника и чланова Националног комитета за материјално културно наслеђе се обезбеђују на Програму 1202, Програмска активност 0001, апропријација економска класификација 423.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

ПРИЛОГ 2:

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

У области се прати ниво и квалитет уређености заштите културног наслеђа, како у погледу уређености елемената културног наслеђа тако и услова за обављање делатности заштите културног наслеђа, институционалне изграђености и уређености области културног наслеђа. Након што се остваре све претпоставке за функционисање заштите културног наслеђа сагласно циљевима због којих се уређује, као показатељи који би били праћени у контроли реализације су: очување целовитог корпуса културног наслеђа, проучавање, тумачење, вредновање и представљање јавности културног наслеђа.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или прописа? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултат и нису у складу са планираним вредностима.

У предметној области спроводио се Закон о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закони, 99/11 – др. закон, 6/20 – др. закон и 35/21 – др. закон) који је усвојен 1994. године и осим термилошке застарелости, у међувремену, до данас, су се променила два устава, и читав друштвено политички систем па је било потребно ускладити се са правним системом. Поред тога Закон из 1994. године је по свом карактеру био и општи пропис јер је уређивао општа, заједничка питања заштите културних добара (архивистику, музеологију, стару и ретку књигу, непокретна културна добра и кинотеку) а истовремено је уређивао и посебно сваку област заштите културних добара. Из ових разлога Закон о културним добрима из 1994. године је компликован и обиман пропис, са бројним одредбама које су скоро неприменљиве.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Република Србија спроводи Закон о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закони, 99/11 – др. закон, 6/20 – др. закон и 35/21 – др. закон) који је усвојен 1994. године. Закон из 1994. године је по свом карактеру био и општи пропис који уређује општа, заједничка питања заштите културних добара (архивистику, музеологију, стару и ретку књигу, непокретна културна добра и кинотеку), као и посебно сваку област заштите културних добара. Пракса је показала да је важећи Закон о културним добрима компликован и обиман пропис, са бројним одредбама које су скоро неприменљиве. Поред тога, током примене овог закона, доношењем Устава 2006. године и значајним изменама у политичком и правном систему дошло је и до термилошке застарелости прописа.

Из ових разлога, предлаже се промена правног уређења заштите културних добара у Републици Србији, тако што ће се донети један општи пропис којим би се уредила област очувања и системског организовања заштите културног наслеђа, утврдио статус културног наслеђа и поставила општа јединствена правила и основе заштите културних добара у Републици Србији, као и посебни закони којима би се уредиле поједине области заштите културних добара.

Предлог закона о културном наслеђу дефинише културно наслеђе, врсте културног наслеђа, односно материјално културно наслеђе и нематеријално културно наслеђе, утврђује, циљеве заштите и очувања културног наслеђа, Програм заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији, врсте културног наслеђа, вредновање културног наслеђа, утврђивање културних добара, упис у регистар и вођење регистра културних добара, нематеријалног културног наслеђа и евиденцију добара под претходном заштитом, Национални регистар нематеријалног културног наслеђа, јединствени информациони систем културног наслеђа, опште мере заштите, делатност заштите и очувања културног наслеђа, установе заштите и очувања културног наслеђа, делатност установе заштите, услови за њено основање, почетак рада и обављање делатности, мрежу установе заштите, централне, матичне и територијално надлежне установе заштите, поставља заједничке опште мере заштите и очувања културног наслеђа, подршку научно-истраживачким и образовним активностима на заштити и очувању културног наслеђа, утврђује права и обавезе власника и држалаца културних добара и добара под претходном заштитом уређује промет, комерцијално коришћење и експропријацију културних добара, увоз, уношење и извоз и изношење културних добара, повраћај културних предмета као имплементацију Директиве 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о повраћају културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (исправка), Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012. године за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија), Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. године о извозу културних добара (Кодификована верзија), Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. године о уносу и увозу културних добара, као одредбе са одложеном применом после уласка Србије у Европску унију, и надзор над применом Закона. Предложеним законом је утврђено да Министарство образује Национални комитет за материјално културно наслеђе и Национални комитет за нематеријално културно наслеђе.

На овај начин биће створен законски оквир за свеобухватно уређивање заштите и очувања културног наслеђа и правни оквир за детаљно уређење делатности посебним законима из свих области заштите културних добара, као основним извором права за ову материју.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Овај закон, као основни извором права за ову материју, треба да обезбеди институционалне основе за детаљно уређење свих делатности културног наслеђа посебним законима из свих области заштите културног наслеђа, као и да обезбеди правни оквир за обезбеђивање услова неопходних за обављање делатности заштите и равномеран развој установе заштите. Тако би, поред већ донетих закона којим се уређује музејска, архивска и делатност заштите старе и ретке библиотечке грађе, требали да се донесу закони из области заштите непокретних културних добара, филмске и остале аудиовизуелне грађе.

Доношење закона је неопходно и једино могуће решење за свеобухватно регулисање система заштите културног наслеђа као и постављање система и организације и функционисање делатности заштите и очувања културног наслеђа ако имамо у виду да се не могу на други начин решити актуелни проблеми са којима се свакодневно суочавају установе у обављању делатности.

Осим тога, садашњи законски оквир је делимично застарео и не уређује бројна питања која су од значаја за рад установе и примену добре праксе из света на коју треба да се угледамо.

Законско уређивање обавеза права и обавезе власника и држалаца културних добара и добара која уживају претходни заштиту, Јединствени информациони систем културног наслеђа, питања права и обавеза установа заштите, њихову делатност, стварање мреже установа заштите културног наслеђа, упис у регистар и вођење регистра културних добара, нематеријалног културног наслеђа и евиденцију добара која уживају претходну заштиту, категорисање и утврђивање културних добара, уређивање добара под претходном заштитом, промет и извоз културних добара, повраћај културних предмета у земљу, надзор над применом закона и инспекцијски надзор, образовање Националног комитета за материјално културно наслеђе и Националног комитета за нематеријално културно наслеђе и бројна друга питања су важна ради стварања јединственог система за очување и заштиту све укупно културно наслеђе Србије.

5) Која промена се предлаже?

Циљ предложених законских решења је стварање законског оквира који ће обезбедити потпуну заштиту и очување културних наслеђа и културних добара на јединствен начин, без обзира на облик у којем настаје.

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Доношење закона је неопходно и једино могуће решење за свеобухватно регулисање система заштите културног наслеђа као и постављање система и организације и функционисање делатности заштите ако имамо у виду да се не могу на други начин решити актуелни проблеми са којима се свакодневно суочавају установе у обављању делатности.

Имајући у виду значај културног наслеђа и културних добара у савременом свету који их је препознао и као један од битних елемената покретача привредног раста, туристичке понуде једне земље и битног услова за разумевање прошлости и будућности једне земље, неопходно је сва питања у вези настанка културних добара, чувања и заштите као и друга питања у вези надлежности и рада установа заштите културног наслеђа и обавеза и права власника и држаоца, као и питања нематеријалног културног наслеђа уредити општим законом, којим ће поставити правни основи за уређење посебних области заштите културног наслеђа.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Предлог закона ће утицати на Министарство културе и информисања, у оквиру ког функционише систем републичких установа заштите културног наслеђа, на установе заштите и очувања културног наслеђа, на кориснике услуга установа заштите културног наслеђа, на специјализована правна и физичка лица који нису део јавног сектора.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Не постоје важећи документи.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Не.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (status quo).

У случају недоношења закона систем заштите културног наслеђа не би био свеобухватно регулисан као и поставање система и организације и функционисање делатности заштите ако имамо у виду да се не могу на други начин решити актуелни проблеми са којима се свакодневно суочавају установе у обављању делатности

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

У правним системима европских земаља постоје слични модели уређења заштите културног наслеђа, нарочито ако се имају у виду обавезујући прописи ЕУ у области увоза и извоза па се овај предлог закона уклапа у сличну или исту праксу заштите културног наслеђа.

ПРИЛОГ 3:

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Општи циљ чијем остваривању треба да допринесе доношење и примена предложеног закона је заштита и очување културног наслеђа, циљ који је утврђен као један од приоритетних циљева Владе Републике Србије дефинисани Акционим планом за спровођење Програма Владе.

2) Шта се предметном променом жели постићи?

(одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доводе до остварења општег циља.

У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Посебан циљ је стварање законског оквира који ће обезбедити потпуну заштиту и очување културних наслеђа и културних добара на јединствен начин, без обзира на облик у којем настаје.

За постизање овог циља предузеће се следеће мере:

1. Успостављање правно уређеног и организованог система заштите и очувања културног наслеђа, његове идентификације, проучавања, вредновања, категорисања, проучавања и коришћења као циља овог закона.
2. Уређивање институционалног и правног основа за заштиту и коришћење свих облика културног наслеђа.
3. Јасно дефинисање и остваривање циљева заштите и очувања културног наслеђа.
4. Доношење Програма заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији.
5. Јединствено уређивање система вредновања и утврђивања вредности материјалног и нематеријалног наслеђа, као и утврђивања културних добара и идентификације и евиденције нематеријалног културног наслеђа.
6. Успостављање јединственог система делатности заштите и очувања културног наслеђа које обављају за то основане установе заштите и очувања културног наслеђа.
7. Успостављање Мреже установа заштите културног наслеђа Републике Србије, коју чине јавне установе заштите: централне, матичне и територијално надлежне установе заштите.
8. Образовање Националног комитета за материјално културно наслеђе и Националног комитета за нематеријално културно наслеђе.
9. Обезбеђивање подршке научно-истраживачким и образовним активностима на заштити и очувању културног наслеђа.

10. Усклађеност са обавезујућим прописима ЕУ, који се односе на увоз, уношење и извоз и изношење културних добара, повраћај културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице Европске Уније.

Стварање законског оквира који ће обезбедити потпуну заштиту и очување културних наслеђа и културних добара на јединствен начин, без обзира на облик у којем настаје и где се налази један је од основних циљева који ће се постићи доношењем и спровођењем овог закона. Уређивање ове материје законом, као и усклађена изградња и функционисање савременог система заштите и очувања културног наслеђа и добара ће утицати и на развој свести о важности очувања културних добара и нашег наслеђа за будуће генерације, односно свести да се најважнији предмети и елементи нематеријалног културног наслеђа морају заштитити од уништења јер они представљају својеврсно материјално сведочанство о постојању, организацији и функционисању друштва и државе.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Да. Предлог закона је усклађен са циљем заштите и очување културног наслеђа, који је утврђен као један од приоритетних циљева Владе Републике Србије дефинисаних Акционим планом за спровођење Програма Владе. Поред тога, предложена решења су усклађена и са посебним циљевима предложене Стратегије развоја културе Републике Србије од 2020. до 2029. године: 1. унапређење регулаторног оквира, институционалних капацитета и система финансирања у култури и 2. развој система улагања у установе културе и заштиту културног наслеђа, остварује се приоритет развоја кадрова и инфраструктуре, као нормативна, инфраструктурна и управљачка основа за развој културе и стварање неопходног институционалног амбијента за савремено стваралаштво и заштиту културног наслеђа.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

Показатељи су:

1. Доношење Програма заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији,
2. Јединствено уређивање система вредновања и утврђивања вредности материјалног и нематеријалног наслеђа, као и утврђивања културних добара и идентификације и евиденције нематеријалног културног наслеђа,
3. Успостављање јединственог система делатности заштите и очувања културног наслеђа које обављају за то основане установе заштите и очувања културног наслеђа,
4. Успостављање Мреже установа заштите културног наслеђа Републике Србије, коју чине јавне установе заштите: централне, матичне и територијално надлежне установе заштите,
5. Образовање Националног комитета за материјално културно наслеђе и Националног комитета за нематеријално културно наслеђе, као и
6. Сprovedено усклађивање са обавезујућим прописима ЕУ, који се односе на увоз, уношење и извоз и изношење културних добара, повраћај културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице Европске Уније.

ПРИЛОГ 4:**Кључна питања за идентификовање опција јавних политика**

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана "status quo" опција?

У току анализе разматрана је могућности status quo – не доношење Закона о културном наслеђу, односно не мењање важећег Закона о културним добрима. Ова опција није одржива из разлога што више није могуће постојећим правним оквиром обезбедити потпуну заштиту и очување културних добара.

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

У току анализе разматрано је неколико релевантних могућности: Измене односно допуне Закона о културним добрима којим би се извршила корекција дела уочених проблема не би било добро решење имајући у виду обим потребних измена, односно допуна, те је из наведених разлога целисходније доношење новог закона који би поставио јединствене основе за област заштите културних добара на савремен начин поставио организацију и функционисање делатности заштите, које би се појединачним прописима разрадиле.

3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и лично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Предвиђено је право на ослобађање од плаћања судских такси у складу са законом.

4) Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционалне управљачке организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

Предлогом закона је предвиђено успостављање Мреже установа заштите културног наслеђа Републике Србије, коју чине јавне установе заштите: централне, матичне и територијално надлежне установе заштите.

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Не.

6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

Могу.

7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Да. Расположиви ресурси су постојеће установе заштите културних добара односно заводи за заштиту споменика културе, музеји и галерије, архиви, библиотеке, кинотека, и њихови капацитети у погледу запослених и опреме и објеката.

Према Предлогу закона о културном наслеђу централне установе заштите у Републици Србију су: Републички завод за заштиту споменика културе, Народни музеј Србије, Државни архив Србије, Народна библиотека Србије и Југословенска кинотека.

Матичне установе заштите су јавне установе заштите које обављају матичне послове и чија се надлежност, права и обавезе, уређују се посебним законима којима се уређују појединачне делатности заштите културног наслеђа.

Територијално надлежне установе заштите су јавне установе заштите које обављају послове заштите културног наслеђа на одређеној територији у складу са посебним законима.

Установу заштите може основати Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, друго правно или физичко лице, под условима прописаним законом.

8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Опција је примена регулаторне мере односно доношење Закона о културном наслеђу.

ПРИЛОГ 5:

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

У предстојећем периоду неће бити значајнијих ефеката на јавне приходе и расходе.

За спровођење Закона о културном наслеђу није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије за 2021. годину, јер је овим законом предвиђена његова одложена примена годину дана од дана ступања на снагу. Примена Закона се очекује крајем 2022. односно почетком 2023. године.

У члану 97. став 5. Закона о културном наслеђу предвиђено је да чланови и председник Националног комитета за материјално културно наслеђе односно Националног комитета за нематеријално културно наслеђе имају право на накнаду за рад у висини коју утврди министар. Процена висина накнаде за једног члана Комитета на годишњем нивоу у бруто износу од 60.000 динара.

Сходно члану 94. став 2. Предлога закона Национални комитет за материјално културно наслеђе и Национални комитет за нематеријално културно наслеђе, имају по седам чланова које именује министар на период од четири године из редова истакнутих стручњака из области заштите и очувања културног наслеђа и других сродних области.

Средства за спровођење предметног акта ће се планирати у складу са лимитима утврђеним од стране Министарства финансија у поступку планирања и припреме Закона о буџету Републике Србије за 2022. и 2023. годину.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Финансијске ресурсе потребно је обезбедити из буџета Републике Србије.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Неће утицати на међународне финансијске обавезе.

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

За спровођење Закона о културном наслеђу није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије за 2021. годину, јер је овим законом предвиђена

његова одложена примена годину дана од дана ступања на снагу. Примена Закона се очекује крајем 2022. односно почетком 2023. године.

У члану 97. став 5. Закона о културном наслеђу предвиђено је да чланови и председник Националног комитета за материјално културно наслеђе односно Националног комитета за нематеријално културно наслеђе имају право на накнаду за рад у висини коју утврди министар. Процена висина накнаде за једног члана Комитета на годишњем нивоу у бруто износу од 60.000 динара.

Средства за спровођење предметног акта ће се планирати у складу са лимитима утврђеним од стране Министарства финансија у поступку планирања и припреме Закона о буџету Републике Србије за 2022. и 2023. годину.

Напомињемо да се средства за накнаде за рад председника и чланова Националног комитета за нематеријално културно наслеђе од 2012. године обезбеђују у буџету Републике Србије на Програму 1202, Програмска активност 0011, апропријација економска класификација 423. Такође, средства потребна за рад, односно накнаде за рад председника и чланова Националног комитета за материјално културно наслеђе се обезбеђују на Програму 1202, Програмска активност 0001, апропријација економска класификација 423.

Сходно члану 94. став 2. Предлога закона Национални комитет за материјално културно наслеђе и Национални комитет за нематеријално културно наслеђе, имају по седам чланова које именује министар на период од четири године из редова истакнутих стручњака из области заштите и очувања културног наслеђа и других сродних области.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Делимично.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Није релевантно.

ПРИЛОГ 6:

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Предлог закона неће створити додатне трошкове за привреду. Поред тога, стварањем законског оквира којим ће обезбеђује потпуна заштита и очување културног наслеђа и културних добара на јединствен начин, ствара услове за тзв. одрживо коришћење културног наслеђа. Одрживо коришћење културног наслеђа обухвата његову заштиту и коришћење. Коришћењем културног наслеђа се остварују приходи, који се делом могу поново улагати у њену заштиту. То обезбеђује одрживост културног наслеђа и уједно омогућује додатно финансирање из других извора, не ослањајући се само на буџетска средства. Поред тога, привредно коришћење културног наслеђа утиче на подизање свести и разумевање шире јавности о њеном значају за идентитет, заједништво и друштвену кохезију. Коришћење се спроводи кроз два облика: културни туризам и предузетништво засновано на културном наслеђу.

Културно наслеђе својом разноликошћу, бројношћу, вредностима, значањем и распрострањеношћу представља значајан потенцијал за развој предузетништва, које има важну улогу за национални и локални друштвено-економски развој (запошљавање, нова предузећа, иновације, јавни приходи, подстицање развоја других привредних и друштвених делатности и др). Осим значаја за економски развој, предузетништво засновано на културном наслеђу доприноси стварању симболичких вредности и неговању идентитета. Уз

примену стандарда и показатеља одрживости, оно постаје и кључан фактор одрживог коришћења културног наслеђа јер обезбеђује додатна финансијска средства за заштиту и очување.

Предузетништво засновано на културном наслеђу чини скуп делатности чијим производима и услугама комерцијалну вредност даје креативни рад заснован на познавању историје, уметности и културе. По правилу, не финансирају се из јавних извора, на тржишту имају своје специфичне потрошаче, а доприносе стварању симболичких вредности и неговању идентитета. Као подручја која добро покривају комплекс предузетништва заснованог на културном наслеђу, могу се издвојити: културне индустрије (креирање и продукција музике, уметничких представа, занатство, књижевност, визуелне уметности, изложбе, фестивала, као и издаваштво, архитектура, дизајн и др.) и културни менаџмент (истраживање, планирање, продукција, организовање, вођење културних пројекта, финансирање, маркетинг, промоција, информирање као и образовање и оспособљавања менаџера).

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Не.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Не.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Не.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Изабрана опција утиче на увећање друштвеног богатства на начин очувања културног наслеђа.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодавца?

Није релевантно.

ПРИЛОГ 7:

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Изабрана опција неће грађанима проузроковати директне трошкове и користи (материјалне и нематеријалне). Поред тога, имајући у виду да су у савременом свету културно наслеђе и културна добра један од битних елемената за покретање привредног раста, туристичке понуде једне земље, као и битан услов за разумевање прошлости и пројектовања будућности једне земље, процеси настанка културних добара, као и чувања и заштите културног наслеђа су предмет посебне бриге модерне државе (на централном, регионалном и локалном нивоу организовања)

Систематском заштитом и очувањем културног наслеђа, држава треба да обезбеђује стабилност културних вредности и потенцијал за даљи развита

Републике Србије, њено афирмисање у савременом свету, подизање нивоа економске конкурентности, као и квалитета живота.

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици sveli на минимум?

Није релевантно.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, б и утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници и ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Није релевантно.

4) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Није релевантно.

5) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)? Није релевантно.

6) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Није релевантно.

7) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Није релевантно.

8) Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Није релевантно.

ПРИЛОГ 8:

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет ваздуха, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање

отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Предлог закона не проузрокује никакав утицај на животну средину, укључујући воду, ваздух и обновљиве изворе енергије.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Предлог закона не проузрокује никакав утицај на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну.

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Предлог закона неће произвести никакав утицај на здравље људи.

4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Предлог закона не представља ризик по животну средину и здравље људи.

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Предлог закона не утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област.

ПРИЛОГ 9:

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Предлогом закона предвиђа се систем обављања послова централне установе, матичних и територијално надлежних установа заштите културног наслеђа у мрежи установа заштите културног наслеђа.

Министарство културе и информисања, други државни органи у оквиру свог делокруга, надлежни органи аутономних покрајина и локалних самоуправа као и установе заштите културног наслеђа представљају капацитете за спровођење предложених решења.

Предвиђено је доношење подзаконских прописа у року од годину дана од дана ступања на снагу Закона о културном наслеђу, а пуни капацитет примене мера заштите културног наслеђа оствариће се и доношењем посебних прописа у областима заштите културног наслеђа.

1. Програм заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији

- (члан 10. став 1. Предлога закона)
- доноси Влада, на предлог министра надлежног за културу
- рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона

2. Правилник о изгледу, садржини и начину стављања ознака културних добара да су под посебном заштитом

- (члан 59. став 3. Предлога закона)
- прописује министар надлежан за културу
- рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона

3. Правилник о ближој садржини и начину вођења регистара и централних регистара културних добара по врстама културног добра, осим за архивску грађу који се уређуја посебним законом, евиденције културних добара под

претходном заштитом и документацију о културним добрима која се образује и чува уз регистре

- (члан 63. Предлога закона)
- прописује министар надлежан за културу
- рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона

4. Правилник о ближим условима, процедурама, управљању и начину рада у јединственим информационим системима, као и обавезама установа заштите и запослених

- (члан 65. став 2. Предлога закона)
- прописује министар надлежан за културу
- рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона

5. Правилник о потребној документацији и начину издавања одобрења за изношење добара која уживају претходну заштиту у иностранство

- (члан 110. став 2. Предлога закона)
- прописује министар надлежан за културу
- рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона

6. Правилник о ближој садржини Евиденције отуђених и несталих предмета и елемената покретног културног наслеђа и материјалних добара који могу представљати културно наслеђе, начину вођења, процедурама и управљању подацима

- (члан 113. став 4. Предлога закона)
- прописује министар надлежан за културу
- рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона

Поред Националног комитета за нематеријално културно наслеђе образоваће се и Национални комитет за материјално културно наслеђе. Ови комитетти сходно одредбама Предлога закона имају по седам чланова које именује министар на период од четири године из редова истакнутих стручњака из области заштите и очувања културног наслеђа и других сродних области.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Министарство културе и информисања има потребне капацитете за спровођење законских одредби.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

Није потребно.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Да.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Позитивно утиче на владавину права јер обезбеђује свеобухватну заштиту културних добара и културног наслеђа.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Повећава одговорност и транспарентност рада јавне управе, установа и власника и држалаца културних добара.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Предвиђено је доношење подзаконских прописа у року од годину дана од дана ступања на снагу Закона о културном наслеђу, а пуни капацитет примене мера заштите културног наслеђа оствариће се и доношењем посебних прописа у облатима заштите културног наслеђа.

1. Програм заштите и очувања културног наслеђа у Републици Србији
  - (члан 10. став 1. Предлога закона)
  - доноси Влада, на предлог министра надлежног за културу
  - рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона
2. Правилник о изгледу, садржини и начину стављања ознака културних добара да су под посебном заштитом
  - (члан 59. став 3. Предлога закона)
  - прописује министар надлежан за културу
  - рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона
3. Правилник о ближој садржини и начину вођења регистара и централних регистара културних добара по врстама културног добра, осим за архивску грађу који се уређуја посебним законом, евиденције културних добара под претходном заштитом и документацију о културним добрима која се образује и чува уз регистре
  - (члан 63. Предлога закона)
  - прописује министар надлежан за културу
  - рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона
4. Правилник о ближим условима, процедурама, управљању и начину рада у јединственим информационалним системима, као и обавезама установа заштите и запослених
  - (члан 65. став 2. Предлога закона)
  - прописује министар надлежан за културу
  - рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона
5. Правилник о потребној документацији и начину издавања одобрења за изношење добара која уживају претходну заштиту у иностранство
  - (члан 110. став 2. Предлога закона)
  - прописује министар надлежан за културу
  - рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона
6. Правилник о ближој садржини Евиденције отуђених и несталих предмета и елемената покретног културног наслеђа и материјалних добара који могу представљати културно наслеђе, начину вођења, процедурама и управљању подацима
  - (члан 113. став 4. Предлога закона)
  - прописује министар надлежан за културу
  - рок годину дана од дана ступања на снагу овог закона

ПРИЛОГ 10:

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

Да.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

Финансијска средства за спровођење изабране опције ће бити обезбеђена. Није потребно спровођење јавне набавке.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Не

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа: **Влада**

Обрађивач: Министарство културе и информисања

2. Назив прописа

Предлог закона о културном наслеђу

Draft Law on cultural heritage

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):

а) Одредба Споразума која се односи на нормативну садржину прописа,
- Наслов VIII, члан 103 Културна сарадња ССП

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума,
- Општи рок – члан 72. ССП

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума,
- Општи рок – члан 72. ССП

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума, /

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније
- Доношење прописа је планирано за IV квартал 2021. године.

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,
- Уговор о функционисању ЕУ, Глава II Слободно кретање роба, Поглавље 3
Забрана квантитативних ограничења између држава чланица, члан 36.

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,
- Директива 2014/60/EУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (исправка)
- Directive 2014/60/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on the return of cultural objects unlawfully removed from the territory of a Member State and amending Regulation (EU) No 1024/2012 (Recast) (Text with EEA relevance)
- Потпуно усклађен

- Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија)
- COUNCIL REGULATION (EC) No 116/2009 of 18 December 2008 on the export of cultural goods (Codified version)
- Потпуно усклађен

- Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) БР. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија)

- COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) No 1081/2012 of 9 November 2012 for the purposes of Council Regulation (EC) No 116/2009 on the export of cultural goods (codification)

- Потпуно усклађен

- Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара

- Regulation (EU) 2019/880 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on the introduction and the import of cultural goods

- Потпуно усклађен

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима, /

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност, /

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније. /

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

Не

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

Не

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености. /

1 Назив прописа Европске уније : Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара		2. „CELEX” ознака ЕУ прописа 32019R0880				
Regulation (EU) 2019/880 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on the introduction and the import of cultural goods						
3. Овлашћени предлагач прописа: Влада		4. Датум израде табеле:				
Обрађивач: Министарство културе и информисања		15.11.2021				
5. Назив (нацрта, предлога) прописа чије одредбе су предмет анализе усклађености са прописом Европске уније: ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О КУЛТУРНОМ НАСЛЕЂУ		6. Бројчане ознаке (шифре) планираних прописа из базе НПАА: 2021-4				
7. Усклађеност одредби прописа са одредбама прописа ЕУ::						
а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
Одредба прописа ЕУ	Садржина одредбе	Одредбе прописа Р. Србије	Садржина одредбе	Усклађеност	Разлози за делимичну усклађеност, неусклађеност или непреносивост	Напомена о усклађености
1.1.	Овом Уредбом утврђују се услови за унос културних добара и услови и поступци за увоз културних добара у сврху очувања културног наслеђа човечанства и спречавања незаконите трговине културним добрима, посебно ако таква незаконита трговина може допринети финансирању тероризма.			НП	Овом одредбом се утврђује материја која се уређује Уредбом	
1.2.	Ова Уредба се не примењује на културна добра која су створена или откривена на царинском подручју Уније.			НП	Ова одредба прописује подручје примене Уредбе на царинском подручју Уније. Република Србија није чланица Европске Уније.	
2.(1)	За потребе ове Уредбе примењују се следеће дефиниције: 1.,,културна добра” означава сваки предмет који има археолошку, праисторијску, историјску, књижевну, уметничку или научну вредност, како је наведено у Прилогу;	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара.	ПУ		

2.(2)	2.,унос културних добара” значи сваки унос на царинско подручје Уније културних добара која подлежу царинском надзору или царинским проверама у складу с Уредбом (ЕУ) бр. 952/2013;	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
2.(3)	3.,увоз културних добара” значи: (а) пуштање културних добара у слободни промет како је наведено у члану 201. Уредбе (ЕУ) бр. 952/2013; или (б) стављање културних добара у једну од следећих категорија посебних поступака из члана 210. Уредбе (ЕУ) бр. 952/2013: i. смештај, међу осталим у царинском складишту и слободним зонама; ii. посебна употреба, која обухвата привремени увоз и употребу у посебне сврхе; iii. унутрашња производња;	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији, престају да важе одредбе чл. 104. и 106 – 107. овог закона, и директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
2.(4)	4.,држалац добара” значи држалац робе како је дефинисан у члану 5. тачки 34. Уредбе (ЕУ) бр. 952/2013;	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
2.(5)	5.,надлежна тела” значи јавна тела која су државе чланице одредиле за издавање увозних дозвола.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
3.1.	Забрањен је унос културних добара из дела А Прилога која су с државног подручја земље у којој су створена или откривена изнесена кршењем закона и других прописа те земље. Царинска тела и надлежна тела предузимају све одговарајуће мере када се покушају унети	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		

	културна добра како је наведено у првом подстав.				
3.2.	Увоз културних добара наведених у деловима Б и Ц Прилога допуштен је само након достављања: (а)увозне дозволе издате у складу с чланом 4.; или (б)изјаве увозника поднесене у складу с чланом 5.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ	
3.3.	Увозна дозвола или изјава увозника из става 2. овог члана достављају се царинским телима у складу с чланом 163. Уредбе (ЕУ) бр. 952/2013. Ако су културна добра стављена у поступак слободне зоне, држалац добара доставља увозну дозволу или изјаву увозника приликом подношења добара царини у складу с чланом 245. став 1. тачкама (а) и (б) Уредбе (ЕУ) бр. 952/2013.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ	
3.4.	Став 2. овог члана не примењује се на: (а)културна добра која су враћена роба у смислу члана 203. Уредбе (ЕУ) бр. 952/2013; (б)увоз културних добара искључиво ради осигуравања њихове сигурног складиштења од стране или под надзором јавног тела с циљем повраћаја тих културних добара када то ситуација буде дозвољавала; (ц) привремени увоз културних добара у смислу члана 250. Уредбе (ЕУ) бр.952/2013 на царинско подручје Уније у сврхе образовања, науке, конзервације, рестаурације, излагања, дигитализације, сценске уметности, истраживања која спроводе академске установе или сарадње између музеја или сличним установама.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ	
3.5.	Увозна дозвола није потребна за увезена културна добра која су стављена у поступак привременог увоза, у смислу члана 250. Уредбе (ЕУ) бр. 952/2013, ако ће таква добра бити изложена на комерцијалним сајмовима. У таквим случајевима мора се доставити изјава увозника у складу с поступком из члана 5. ове Уредбе.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ	

	Међутим, ако се та културна добра накнадно стављају у неки други царински поступак из члана 2. тачке 3. ове Уредбе, захтева се увозна дозвола издата у складу с чланом 4. ове Уредбе.				
3.6.	Комисија извршним актима утврђује детаљне аранжмане за културна добра која су враћена роба, за увоз културних добара ради њиховог сигурног складиштења и за привремени увоз културних добара како је наведено у ст. 4. и 5. овог члана. Ти се извршни акти доносе у складу с поступком испитивања из члана 13. став 2.			НП	Обавеза која се односи на Европску комисију.
3.7.	Став 2. овог члана не доводе се у питање друге мере које Унија доноси у складу с чланом 215. Уговора о функционисању Европске уније.			НП	Ова одредба односи се на мере које доноси Унија
3.8.	При подношењу царинске декларације за увоз културних добара наведених у деловима Б и Ц Прилога број предмета наводи се употребом додатне мерне јединице, како је утврђена у том Прилогу. Ако се културна добра стављају у поступак слободне зоне, држалац добара мора навести број предмета приликом подношења добара у складу с чланом 245. став 1. тачкама (а) и (б) Уредбе (ЕУ) бр. 952/2013.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ	
4.1.	За увоз културних добара наведених у делу Б Прилога, осим оних из члана 3. става 4. и 5., потребна је увозна дозвола. Ту увозну дозволу издаје надлежно тело државе чланице у којој су културна добра први пут стављена у један од царинских поступака из члана 2. тачке 3.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ	
4.2.	Увзне дозволе које су надлежна тела неке државе чланице издала у складу с овим чланом важеће су у целој Унији.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ	
4.3.	Увозна дозвола, издата у складу с овим чланом, не сматра се доказом законитог порекла или власништва предметних културних добара.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ	
4.4.	Држалац добара подноси захтев за издавање	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској	ПУ	

	<p>увозне дозволе надлежном телу државе чланице из става 1. овог члана путем електронског система из члана 8. Захтеву се прилажу попутни документи и информације којима се доказује да су предметна културна добра извезена из земље у којој су створена или откривена у складу са законима и другим прописима те земље или се доказује да такви закони и други прописи нису постојали у тренутку када су та добра изнесена са њене територије.</p> <p>Одступајући од првог подстава, захтеву се уместо тога могу приложити попутни документи и информације којима се доказује да су предметна културна добра извезена у складу са законима и другим прописима последње земље у којој су се налазила у периоду дужем од пет година и у друге сврхе осим у сврхе привремене употребе, транзит, поновног извоза или претовара, у следећим случајевима:</p> <p>(а) земља у којој су културна добра створена или откривена не може се поуздано утврдити; или</p> <p>(б) културна добра изнесена су из земље у којој су створена или откривена пре 24. априла 1972.</p>		<p>унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара</p>			
4.5.	Доказ да су предметна културна добра извезена у складу са ставом 4. подноси се у облику извозних уверења или извозних дозвола ако је предметна земља утврдила такве документе за извоз културних добара у тренутку извоза.	136.2.3)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара</p>	ПУ		
4.6.	Надлежно тело проверава да ли је захтев потпун. У року од 21 дана од пријема захтева тражи од подносиоца захтева да достави информације или документе који недостају или додатне информације или документе.	136.2.3)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара</p>	ПУ		
4.7.	<p>У року од 90 дана од пријема потпуног захтева надлежно тело разматра захтев и одлучује о издавању увозне дозволе или одбијању захтева.</p> <p>Надлежно тело одбија захтев у следећим случајевима:</p> <p>(а) ако има информације или оправдане разлоге за сумњу да су културна добра изнесена с</p>	136.2.3)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара</p>	ПУ		

	<p>државног подручја земље у којој су створена или откривена уз кршење закона и других прописа и земље;</p> <p>(б) ако нису поднесени докази из става 4.;</p> <p>(ц) ако има информације или оправдане разлоге за сумњу да држалац добара та добра није законито стекао; или</p> <p>(д) ако је обавештено да постоје нерешени захтеви за повраћај културних добара које су поднела тела земље у којој су та културна добра створена или откривена.</p>					
4.8.	У случају одбијања захтева, административна одлука из става 7., заједно с образложењем и информацијама о жалбеном поступку, обавештава се подносилац захтева без одлагања.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
4.9.	Када се поднесе захтев за увозну дозволу која се односи на културна добра за која је такав захтев претходно био одбијен, подносилац захтева о претходном одбијању обавештава надлежно тело којем се захтев подноси.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
4.10.	Ако држава чланица одбије захтев, то се одбијање заједно с разлозима на којима се темељи саопштује осталим државама чланицама и Комисији путем електронског система из члана 8.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
4.11.	<p>Државе чланице без одлагања одређују надлежна тела за издавање увозних дозвола у складу с овим чланом. Државе чланице Комисију обавештавају о појединостима о надлежним телима и све промене у том погледу.</p> <p>Комисија објављује појединости о надлежним телима и све промене у вези с њима у серији „Ц” <i>Службеног листа Европске уније</i>.</p>			НП	Ова одредба је по својој природи таква да је може имплементирати само држава чланица	Обавеза која се односи на Европску комисију.
4.12.	Комисија извршним актима утврђује образац и формат захтева за издавање увозне дозволе и наводи могуће пратеће документе којима се доказује законито порекло предметних културних			НП	Обавеза која се односи на Европску комисију	

	добра као и процедурална правила о подношењу и обради таквог захтева. При утврђивању тих елемената Комисија ће настојати да постигне уједначену примену поступака за издавање увозних дозвола међу надлежним телима. Ти се извршни акти доносе у складу с поступком испитивања из члана 13. става 2.					
5.1.	За увоз културних добара наведених у делу Ц Прилога потребна је изјава увозника коју држалац добара подноси путем електронског система из члана 8.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
5.2.	Изјава увозника састоји се од: (а)изјаве коју је потписао држалац добара у којој се наводи да су културна добра извезена из земље у којој су створена или откривена у складу са законима и другим прописима и земље у тренутку када су изнесена са њене територије; и (б)стандардизованог документа у којем се предметна културна добра описују с довољно појединости како би их тела могла идентификовати и извршити анализу ризика и циљане контроле. Одступајући од првог подстава тачке (а), у изјави се уместо тога може навести да су предметна културна добра извезена у складу са законима и другим прописима последње земље у којој су се налазила у периоду дужем од пет година и у друге сврхе осим у сврхе привремене употребе, провоза, поновног извоза или претовара, у следећим случајевима: (а)земља у којој су културна добра створена или откривена не може се поуздано утврдити; или (б)културна добра изнесена су из земље у којој су створена или откривена пре 24. априла 1972.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
5.3.	Комисија извршним актима утврђује стандардизовани образац изјаве увозника и формат као и процедурална правила о њеном подношењу и наводи могуће попутне документе			НП	Обавеза која се односи на Европску комисију	

	којима се доказује законито порекло предметних културних добара које би држалац добара требао имати и правила о обради изјаве увозника. Ти се извршни акти доносе у складу с поступком испитивања из члана 13. става 2.				
6.	Државе чланице могу ограничити број царинских испоставс надлежних за поступање у вези увозом културних добара обухваћених овом Уредбом. Ако државе чланице примењују такво ограничење, обавестиће Комисију о појединостима о тим царинским испоставама и све промене у том погледу. Комисија објављује појединости о надлежним царинским испоставама и све промене у вези с њима у серији „Ц” <i>Службеног листа Европске уније</i> .			НП	Одредба се односи само на државе чланице ЕУ, те ће РС своје обавезе испунити када се за то створе услови . Обавеза која се односи на Европску комисију
7.	За потребе спровођења ове Уредбе државе чланице обезбеђују сарадњу међу својим царинским телима и с надлежним телима из члана 4.			НП	Одредба се односи само на државе чланице ЕУ, те ће РС своје обавезе испунити када се за то створе услови .
8.1.	Складиштење и размена информација међу телима држава чланица, посебно оних које се односе на увозне дозволе и изјаве увозника проводе се путем централизованог електронског система. У случају привременог квара електронског система привремено се могу употребљавати други начини за складиштење и размену информација.			НП	Одредба се односи само на државе чланице ЕУ, те ће РС своје обавезе испунити када се за то створе услови .
8.2.	Комисија извршним актима утврђује: (а)аранжмане за увођење, рад и одржавање електронског система из става 1.; (б)детаљна правила у погледу подношења, обраде, складиштења и размене информација међу телима држава чланица путем електронског система или других начина из става 1. Ти се извршни акти доносе у складу с поступком испитивања из члана 13. става 2. до 28. јуна 2021.			НП	Обавеза која се односи на Европску комисију

9.	Комисија успоставља електронски систем из члана 8. Тај електронски систем мора бити оперативан најкасније четири године након ступања на снагу првог од извршних аката из члана 8. става 2.			НП	Обавеза која се односи на Европску комисију	
10.1.	Царинска тела и надлежна тела држава чланица делују као контролори обраде података прикупљених у складу с чл. 4., 5. и 8.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
10.2.	Обрада личних података на основу ове Уредбе спроводи се само у сврху дефинисану у члану 1. став 1.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
10.3.	Само прописно овлашћено особље тела има приступ личним подацима прикупљенима у складу с чл. 4., 5. и 8. и ти подаци морају бити на одговарајући начин заштићени од неовлашћеног приступа или саопштававања. Подаци се не смеју откривати ни саопштавати без изричитог писаног одобрења тела које је изворно прикупило информације. Међутим, такво одобрење није потребно ако се од тела захтева да открију или саопште те информације у складу с правним одредбама које су на снази у дотичној држави чланици, а посебно у вези са судским поступцима.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
10.4.	Тела личне податке прикупљене у складу с чл. 4., 5. и 8. чувају у периоду од 20 година од датума од када су ти подаци прикупљени. Ти се лични подаци бришу по истеку тог периода.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
11.				НП	Није предмет регулисања овог Нацрта закона. Предмет је регулисања Кривичног законика („Службени гласник РС“ бр. 85/05, 88/05-исправка, 107/05-исправка, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13,	

	<p>Државе чланице утврдиће правила о казнама које се примењују на кршење ове уредбе и предузеће све мере потребне да осигурају њихову примену. Предвиђене санкције морају бити ефикасне, пропорционалне и одвраћајуће.</p> <p>До 28. децембра 2020. државе чланице ће обавјестити Комисију о правилима о санкцијама које се примењују на унос културних добара за кршење члана 3. става 1. и о повезаним питањима.</p> <p>До 28. јуна 2025. државе чланице ће обавјештавати Комисију о правилима о санкцијама које се примењују на друга кршења ове Уредбе, а посебно на давање лажних изјава и подношење лажних информација, и о повезаним питањима.</p> <p>Државе чланице без одлагања обавјештавају Комисију о свим накнадним изменама које утићу на та правила.</p>				<p>108/14, 94/16, 35/19). Чланом 221а. је прописано да Ко изнесе или изведе у иностранство или унесе у Србију културно добро или добро које ужива претходну заштиту, без претходног одобрења надлежног органа, казниће се затвором од шест месеци до пет година.</p> <p>(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено у односу на културно добро од изузетног или великог значаја, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година..</p> <p>Утврђени рок истиче 28. децембра 2020. и односи се само на државе чланице</p> <p>Обавеза која се односи на Државе чланице. Република Србија није Држава чланица</p> <p>Обавеза која се односи на Државе чланице. Република Србија није Држава чланица</p>	
12.	У питањима која су обухваћена активностима Комисије у мери у којој је то потребно за испуњење њених задатака у оквиру ове Уредбе Комисија у сарадњи с државама чланицама може организовати оспособљавања и активности изградње капацитета намењене трећим земљама.			НП	Обавеза која се односи на Европску комисију.	
13.1.	Комисији помаже одбор основан чланом 8. Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009. Наведени одбор је одбор у смислу Уредбе (ЕУ) бр. 182/2011.			НП	Одредба која се односи на Европску комисију.	

13.1.	При упућивању на овај став примењује се члан 5. Уредбе (ЕУ) бр. 182/2011.			НП	Прописује се примена одредбе а у вези са претходним ставом 13.1 који се односи на Европску комисију.	
14.1.	Државе чланице Комисији достављају информације о спровођењу ове Уредбе. У ту сврху Комисија шаље одговарајуће упитнике државама чланицама. Државе чланице у року од шест месеци од пријема упитника Комисији достављају тражене информације.			НП	Обавеза која се односи на државе чланице и Европску комисију.	
14.2.	У року од три године од датума почетка примене ове Уредбе у целости и сваких пет година након тога, Комисија подноси извештај о спровођењу ове Уредбе Европском парламенту и Савету. Извештај је јавно доступан и садржи одговарајуће статистичке информације на нивоу Уније и националном нивоу, као што су број издатих увозних дозвола, број одбијених захтева и број поднесених изјава увозника. Извештај садржи разматрање практичне примене, укључујући утицај на економске субјекте Уније и посебно на МСП-ове.			НП	Одредба која се односи на Европску комисију.	
14.3.	До 28. јуна 2020. и сваких 12 месеци након тога све до успостављања електронског система како је наведено у члану 9. Комисија подноси Извештај Европском парламенту и Савету о напретку оствареном у вези с доношењем извршних аката како је наведено у члану 8. став 2. и у вези с успостављањем електронског система како је наведено у члану 9.			НП	Одредба која се односи на обавезе Европске комисије.	
15.	Ова Уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у <i>Службеном листу Европске уније</i> .			НП	Овом одредбом прописује се ступање на снагу Уредбе	
16.1.	Ова Уредба примењује се од дана ступања на снагу.			НП	Овом одредбом прописује се од када се Уредба примењује	
16.2.	Неовисно о ставу 1: (а)члан 3. став 1. почиње се примењивати од 28. децембра 2020.; (б)члан 3. ст. 2. до 5. и ст. 7. и 8., члан 4. ст. 1. до 10., члан 5. ст. 1. и 2. и члан 8. став 1. почињу			НП	Овим одредбама прописује се поједине одредбе Уредбе примењују, као и обавезу Комисије у погледу објављивања датума од када су услови из овога става 16.2.	

	се примењивати од дана од када електронски систем из члана 8. постане оперативан или најкасније од 28. јуна 2025. Комисија објављује датум од када су услови из овога става испуњени у серији „Ц” <i>Службеног листа Европске уније</i> . Ова је Уредба у целости обвезујућа и директно се примењује у свим државама чланицама.				(б) испуњени у серији „Ц” <i>Службеног листа Европске уније</i> . Овом одредбом прописује се да обавезност Уредбе у целости и њена директна примена у свим државама чланицама.	
Прилог ДЕО А	Културна добра обухваћена чланом 3. став 1.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
Прилог ДЕО Б	Културна добра обухваћена чланом 4.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
Прилог ДЕО II	Културна добра обухваћена чланом 5.	136.2.3)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 3) Уредба (ЕУ) 2019/880 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. о уносу и увозу културних добара	ПУ		
Напомена:						

Назив прописа Европске уније УРЕДБА САВЕТА (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија) COUNCIL REGULATION (EC) No 116/2009 of 18 December 2008 on the export of cultural goods (Codified version)		2. „CELEX” ознака ЕУ прописа 32009R0116				
3. Овлашћени предлагач прописа: Влада Орађивач: Министарство културе и информисања		4. Датум израде табеле 15.11.2021				
5. Назив (нацрта, предлога) прописа чије одредбе су предмет анализе усклађености са прописом Европске уније: ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О КУЛТУРНОМ НАСЛЕЂУ		6. Бројчане ознаке (шифре) планираних прописа из базе НПАА: 2021-4				
7. Усклађеност одредби прописа са одредбама прописа ЕУ:						
а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
Одредба прописа ЕУ	Садржина одредбе	Одредбе прописа Р. Србије	Садржина одредбе	Усклађеност	Разлози за делимичну усклађеност, неусклађеност или непреносивост	Напомена о усклађености
1.	Не доводећи у питање овлашћења држава чланица према члану 30. Уговора, за потребе примене ове Уредбе израз „културна добра” односе се на предмете наведене у Прилогу I.	136.2.1)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија);	ПУ		
2.1.	Извоз културних добара изван царинског подручја Заједнице подлеже подношењу извозне дозволе.	136.2.1)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија);	ПУ		
2.2.1.	Извозну дозволу на захтев дотичног лица издаје: (а) надлежно тело државе чланице на чијој се територији предметно културно добро законито и коначно налазило 1. јануара 1993;	136.2.1)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија);	ПУ		

	(б) или, после споменутог датума, надлежно тело државе чланице на чијој се територији оно налази након законите и коначне отпреме из неке друге државе чланице, након увоза из треће земље или након поновног увоза из треће земље након законите отпреме из државе чланице у ту земљу.				
2.2.2.	Међутим, не доводећи у питање став 4, држава чланица надлежна у складу с тачкама (а) или (б) првог подстава, овлашћена је не затражити извозне дозволе за културна добра наведена у Прилогу I. у првој и другој алинеји категорије А.1 ако су она ограниченог археолошког или научног значаја и под условом да не потичу непосредно од ископавања, налаза или археолошких налазишта унутар државе чланице и да је трговина тим добрима законита.	136.2.1)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија);	ПУ	
2.2.3.	За потребе примене ове Уредбе извозна дозвола се може одбити ако су наведена културна добра обухваћена законодавством које штити национално благо уметничке, историјске или археолошке вредности у тој држави чланици.	136.2.1)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија);	ПУ	
2.2.4.	Ако је потребно, тело споменуто у првом подставу тачки (б) ступа у везу с надлежним телима државе чланице из које је предметно културно добро стигло, а посебно с надлежним телима у смислу Директиве Савета 93/7/ЕЕЗ од 15. марта 1993. о повраћају културних добара незаконито однесених с територије државе чланице (1).	136.2.1)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија);	ПУ	
2.3.	Извозна дозвола важи у целој Заједници.	136.2.1)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија);	ПУ	
2.4.	Не доводећи у питање одредбе ст. 1, 2. и 3, непосредни извоз националног блага уметничке, историјске или археолошке вредности из царинског подручја Заједнице које није културно добро у смислу ове Уредбе подлеже националном законодавству државе чланице извознице.			НП	Није предмет регулисања овог Нацрта закона
3.1.	Државе чланице Комисији достављају попис тела овлашћених за издавање извозних дозвола за културна добра.			НП	Ова одредба је по својој природи таква да је може имплементирати само држава чланица.
3.2.	Комисија објављује попис тела и сваку измену			НП	Обавеза која се односи на

	пописа у серији „Ц” <i>Службеног листа Европске уније</i> .				Европску комисију.	
4.	Извозна дозвола се подноси царинарници надлежној за прихват те декларације приликом обављања царинских формалности и поткрепљује извозну декларацију.	136.2.1)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија);	ПУ		
5.1.1.	Државе чланице могу ограничити број царинарница овлашћених за обављање формалности у вези с извозом културних добара.			НП	Није предмет регулисања овог Нацрта закона. Предмет је регулисања Царинског закона („Службени гласник РС“ бр. 95/18, 91/19 и 144/20). Чланом 141. став 2. је прописано да Министар надлежан за послове финансија може да одреди царинске органе за царињење одређених врста робе или спровођење одређених поступака.	
5.2.1.	Државе чланице које користе могућност из става 1. обавештавају Комисију о прописно овлашћеним царинарницама.			НП	Није предмет регулисања овог Нацрта закона.	
5.2.2.	Комисија објављује ова обавештења у серији „Ц” <i>Службеног листа Европске уније</i> .			НП	Обавеза која се односи на Европску Комисију.	
6.	За потребе спровођења ове Уредбе примењују се <i>mutatis mutandis</i> одредбе Уредбе (ЕЗ) бр. 515/97, а посебно одредбе о поверљивости информација. Поред сарадње предвиђене у првом ставу, државе чланице у оквиру међусобних односа предузимају све потребне кораке како би успоставиле сарадњу између царинских тела и надлежних тела из члана 4. Директиве 93/7/ЕЕЗ.			НП	Није предмет регулисања овог Нацрта закона.	
7.	Мере потребне за спровођење ове Уредбе, а посебно оне које се односе на образац који се треба користити (на пример његов предлогак и техничке појединости) усвајају се у складу с поступком споменути у члану 8. ставу 2.			НП	Овим чланом уређује се обавеза Европске Комисије.	
8.	1. Комисији помаже одбор. 2. Приликом позивања на овај став примењују се чл. 3. и 7. Одлуке 1999/468/ЕЗ.			НП	Овим чланом уређује се обавеза Европске Комисије.	
9.	Државе чланице утврђују правила о казнама које се примењују у случају кршења одредаба ове Уредбе и предузимају све мере потребне како би			НП	Није предмет регулисања овог Нацрта закона. Предмет је регулисања	

	се обезбедило њихово спровођење. Предвиђене казне морају бити ефикасне, сразмерне и одвраћајуће.				Кривичног законика („Службени гласник РС“ бр. 85/05, 88/05-исправка, 107/05-исправка, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16, 35/19). Чланом 221а. је прописано да Ко изнесе или изведе у иностранство или унесе у Србију културно добро или добро које ужива претходну заштиту, без претходног одобрења надлежног органа, казниће се затвором од шест месеци до пет година. (2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено у односу на културно добро од изузетног или великог значаја, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година..	
10.1.1.	1. Свака држава чланица обавештава Комисију о мерама које је предузела у складу с овом Уредбом.			НП	Одредба се односи само на државе чланице ЕУ, те ће РС своје обавезе испунити када се за то створе услови .	
10.1.2.	Комисија те информације прослеђује другим државама чланицама.			НП	Одредба која се односи на обавезе Европске комисије.	
10.2.	2. Сваке три године Комисија подноси извештај Европском парламенту, Савету и Економском и социјалном одбору о спровођењу ове Уредбе. Савете, одлучујући на предлог Комисије, на основу економских и монетарних показатеља у Заједници сваке три године разматра и према потреби ажурира износе наведене у Прилогу I.			НП	Ове одредбе се односе на стављање ван снаге прописа	
11.	Уредба (ЕЕЗ) бр. 3911/92, како је измењана и допуњена Уредбама наведеним у Прилогу II, ставља се ван снаге. Упућивања на Уредбу стављену ван снаге сматрају се упућивањима на ову Уредбу и читају се у складу с корелацијском таблицом у Прилогу III.			НП	Овом одредбом прописује се ступање на снагу Уредбе	
12.	Ова Уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у <i>Службеном листу Европске</i>			НП		

	<i>уније.</i>				
Прилог I	Категорије културних добара према члану 1.	136.2.1)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија);	ПУ	
Прилог II	Уредба стављена ван снаге и њене накнадне измене			НП	У Прилогу II наведена је Уредба стављена ван снаге и њене накнадне измене.
Прилог III	КОРЕЛАЦИЈСКА ТАБЕЛА			НП	Прилог III садржи корелацијску табелу одредаба Уредбе (ЕЕЗ) и ове уредбе.
Напомена:					

1. Назив прописа Европске уније : СПРОВЕДБЕНА УРЕДБА КОМИСИЈЕ (ЕУ) БР. 1081/2012 ОД 9. НОВЕМБРА 2012 ЗА ПОТРЕБЕ УРЕДБЕ САВЕТА (ЕЗ) БР. 116/2009 О ИЗВОЗУ КУЛТУРНИХ ДОБАРА (КОДИФИКОВАНА ВЕРЗИЈА) COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) No 1081/2012 of 9 November 2012 for the purposes of Council Regulation (EC) No 116/2009 on the export of cultural goods (codification)	2. „CELEX” ознака ЕУ прописа 32012R1081
3. Овлашћени предлагач прописа: Влада Обрађивач: Министарство културе и информисања	4. Датум израде табеле: 15.11.2021
5. Назив (нацрта, предлога) прописа чије одредбе су предмет анализе усклађености са прописом Европске уније: ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О КУЛТУРНОМ НАСЛЕЂУ	6. Бројчане ознаке (шифре) планираних прописа из базе НПАА: 2021-4
7. Усклађеност одредби прописа са одредбама прописа ЕУ:	

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
Одредба прописа ЕУ	Садржина одредбе	Одредбе прописа Р. Србије	Садржина одредбе	Усклађеност	Разлози за делимичну усклађеност, неусклађеност или непреносивост	Напомена о усклађености
1.	<p>1. Три су врсте дозвола за извоз културних добара које се издају и користе у складу с Уредбом (ЕЗ) бр. 116/2009 и овом Уредбом: (а) стандардна дозвола; (б) посебна отворена дозвола; (ц) општа отворена дозвола.</p> <p>2. Употреба извозних дозвола ни на који начин не утиче на обвезе у вези с извозним формалностима или с њима повезаним документима.</p> <p>3. Надлежно тело или тела из члана 2. став 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 116/2009 на захтев доставља обрасце извозних дозвола.</p>	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);</p>	ПУ		

2.	<p>1. Стандардна дозвола се обично користи за сваки извоз који подлеже Уредби (ЕЗ) бр. 116/2009.</p> <p>Међутим, свака поједина држава чланица може одлучити жели ли издати неку посебну или општу отворену дозволу, која се може користити уместо стандардне, ако су испуњени посебни услови који се на њих односе, како је утврђено у чл. 10. и 13.</p> <p>2. Посебна отворена дозвола обухвата узастопан привремени извоз одређеног културног добра који спроводи одређено лице или организација, како је утврђено у члану 10.</p> <p>3. Општа отворена дозвола обухвата сваки привремени извоз неког од оних културних добара која чине део трајне збирке музеја или друге институције, како је утврђено у члану 13.</p> <p>4. Држава чланица може одузети сваку посебну или општу отворену дозволу у било ком тренутку ако услови под којима је издата више нису испуњени. Одмах обавештава Комисију ако издата дозвола није враћена и постоји могућност њеног коришћења на неправилан начин. Комисија одмах обавештава друге државе чланице.</p> <p>5. Државе чланице могу на својој територији увести било које примерене мере које сматрају потребним ради надзора употребе њихових властитих отворених дозвола.</p>	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.</p>	ПУ		
3.	<p>1. Стандардне дозволе издају се на обрасцу чији је модел одређен у Прилогу I. Образац се штампа на белом папиру без механичке пулпе, на којем је могуће писати, а тежина мора бити најмање 55 g/m².</p> <p>2. Димензије образаца су 210 × 297 mm.</p> <p>3. Обраци се производе у штампаном или електронском облику и испуњавају на службеном језику Уније који одређују надлежна тела државе чланице која дозволу издаје.</p> <p>Надлежна тела државе чланице у којој се образац подноси могу затражити превод на језик, или на један од службених језика те државе чланице. У том случају, трошкове превода сноси носилац</p>	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.</p>	ПУ		

	<p>дозволе.</p> <p>4. Државе чланице одговорне су за: (а) штампање образаца, на којима се наводи назив и адреса штампаре или идентификајска ознака; (б) предузимање свих мера потребних за избегавање фалсификовања образаца. Државе чланице обавештавају Комисију о начинима идентификације које су усвојиле у ту сврху. Комисија о томе обавештава надлежна тела других држава чланица.</p> <p>5. Обрасци се, ако је могуће, испуњавају механичким или електронским путем. Ипак, захтев се може испунити читко руком. У том се случају исписује мастилом и великим словима.</p> <p>Без обзира на то који се поступак користи, обрасци не смеју садржавати избрисане или прецртане речи или друге измене.</p>				
4.	<p>1. Не доводећи у питање став 3. засебна извозна дозвола издаје се за сваку пошиљку културних добара.</p> <p>2. За потребе става 1. пошиљка значи једно културно добро или више културних добара.</p> <p>3. Ако пошиљка садржи више културних добара, надлежна тела одлучују издаје ли се за такву пошиљку једна или неколико извозних дозвола.</p>	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);</p>	ПУ	
5.	<p>Образац се састоји од три листа: (а) листа означеног бројем 1, који представља захтев; (б) листа означеног бројем 2, за носиоца; (ц) листа означеног бројем 3. који се враћа телу које издаје дозволу.</p>	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);</p>	ПУ	
6.	<p>1. Подносилац захтева на захтеву и другим листовима испуњава рубрике 1, 3, 6 до 21, 24 и, према потреби, 25 и остале листове, осим ако није допуштено попуњавање рубрике или рубрика унапред. Међутим, државе чланице могу одредити да је потребно испунити само захтев.</p> <p>2. Захтев мора бити пропраћен:</p>	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);</p>	ПУ	

	<p>(а) документацијом која садржи све битне податке о културном добру (културним добрима) и његовом (њиховом) правном положају у тренутку подношења захтева, у облику било каквих попутних докумената (рачуна, стручних процена итд.) где је примерено;</p> <p>(б) правилно овереном црно-белом или фотографијом у боји или, према потреби и одлуком надлежних тела, фотографијама (димензија најмање 8 цм × 12 цм) тих културних добара.</p> <p>Овај се захтев може заменити, према потреби и одлуком надлежних тела, детаљним пописом културних добара.</p> <p>3. Надлежна тела могу захтевати, у сврху издавања извозне дозволе, физичко стављање на увид културних добара која ће се извозити.</p> <p>4. Све трошкове настале применом ст. 2. и 3. сноси подносилац захтева који тражи извозну дозволу.</p> <p>5. За издавање извозне дозволе, правилно испуњен образац подноси се надлежним телима која одређују државе чланице према члану 2. ст. 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 116/2009. Када надлежно тело изда извозну дозволу, први лист задржава то тело, а преостали се листови враћају носиоцу извозне дозволе или његовом овлашћеном представнику.</p>				
7.	<p>Извозној декларацији прилаже се:</p> <p>(а) лист за носилаца;</p> <p>(б) лист који се враћа телу које је издало дозволу.</p>	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.</p>	ПУ	
8.	<p>1. Царинарница овлашћена за руковање извозном декларацијом проверава да су уноси на извозној декларацији или, према потреби, карнет АТА, одговарају уносима на извозној дозволи те да је упућивање на извозну дозволу унесено у рубрику 44 извозне декларације или на талон карнета АТА.</p> <p>Царинарница предузима одговарајуће мере у сврху идентификације. Те се мере састоје од</p>			НП	Није предмет уређења овог Нацрта закона

	<p>стављања жига или печата царинарнице. Лист обрасца извозне дозволе који се треба вратити телу које ју је издало прилаже се примерку 3 јединствене царинске декларације.</p> <p>2. Након попуњавања рубрике 23 на листовима 2. и 3. царинарница овлашћена прихватити извозну декларацију враћа подносиоцу декларације или његовом овлашћеном представнику, лист намењен носиоцу.</p> <p>3. Лист обрасца извозне дозволе који се треба вратити телу које издаје дозволу мора пратити пошиљку до царинарнице на месту излаза из царинског подручја Уније. Царинарница ставља свој печат на рубрику 26 обрасца и враћа га телу које издаје дозволу.</p>				
9.1.	1. Период важења извозних дозвола не сме прелазити 12 месеци од датума издавања.	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.</p>	ПУ	
9.2.	2. У случају захтева за привременим извозом, надлежна тела могу одредити рок унутар ког се културна добра морају поновно увести у државу чланицу која дозволу издаје.	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.</p>	ПУ	
9.3.	3. Ако извозна дозвола истекне, а да није коришћена, носилац одмах враћа листове које поседује телу надлежном за издавање дозволе.	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.</p>	ПУ	
10.1.	1. Посебне отворене дозволе могу се издати за одређено културно добро које се може редовно привремено извозити из Уније ради употребе и/или излагања у трећој земљи. Културно добро мора бити у власништву или законитом посједу особе или организације која користи и/или излаже то добро.	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних</p>	ПУ	

			добара (Кодификована верзија);.			
10.2.	2. Дозвола се може издати само под условом да су надлежна тела уверена да та особа или организација пружа сва потребна јемства за враћање добра у добром стању у Унију и ако се добро може тако описати или означити да у тренутку привременог извоза неће бити никакве сумње да је добро које се извози оно које је описано у посебној отвореној дозволи.	136.2.2)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.	ПУ		
10.3.	3. Дозвола не сме важити за период дуже од пет година.	136.2.2)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.	ПУ		
11.	Дозвола се прилаже писаној извозној декларацији или се ставља на располагање у другим случајевима, како би се на захтев могла дати на увид заједно с културним добрима у сврху испитивања. Надлежна тела државе чланице у којој се дозвола предочава могу затражити превод дозволе на језик те државе чланице или један од њених службених језика. У том случају, трошкове превода сноси носилац дозволе.			НП	Није предмет регулисања овог Нацрта закона. Предмет је регулисања закона којим се уређују царине.	
12.	1. Царинарница овлашћена за прихватање извозне декларације осигурава да су предочена добра она која су описана на извозној дозволи и да се на ту дозволу упућује у рубрици 44 извозне декларације, ако се захтева писана изјава. 2. Ако се захтева писана изјава, тада се дозвола прилаже примерку 3 јединствене царинске декларације и таква дозвола прати добро до царинарнице на месту излаза из царинског подручја Уније. Када се примерак 3 Јединствене царинске декларације ставља на располагање извознику или његовом представнику, на располагање му се такође ставља и дозвола ради касније употребе.			НП	Није предмет регулисања овог Нацрта закона. Предмет је регулисања закона којим се уређују царине.	
13.1.	Опште отворене дозволе могу се издати музејима или другим институцијама за привремени извоз неког од добара која припадају њиховој трајној збирци, а која се могу редовно привремено	136.2.2)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:	ПУ		

	извозити из Уније ради излагања у трећој земљи.		2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.			
13.2.	Дозвола се може издати само ако су надлежна тела уверена да дотична институција даје сва потребна јемства за враћање добра у добром стању у Унију. Дозвола се може користити за било коју комбинацију добара у трајној збирци у свакој прилици привременог извоза. Може се користити за низ различитих комбинација добара било узастопно или истовремено.	136.2.2)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.	ПУ		
13.3.	Дозвола не смије важити за период дужи од пет година.	136.2.2)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.	ПУ		
14.	Дозвола се прилаже извозној декларацији. Надлежна тела државе чланице у којој се дозвола предочава могу затражити превод дозволе на језик те државе чланице или један од њених службених језика. У том случају, трошкове превода сноси носилац дозволе.			НП	Није предмет регулисања овог Нацрта закона. Предмет је регулисања закона којим се уређују царине.	
15.	1. Царинарница овлашћена за прихватање извозне декларације обезбеђује да се дозвола предочава заједно с пописом добара која су и описана у извозној декларацији. Попис мора бити на папиру са заглављем институције, а сваку страницу потписује једна од лица из институције, које су наведене на дозволи. Свака је страница такође оверена печатом институције, која је наведена на дозволи. Упућивање на дозволу наводи се у рубрици 44 извозне декларације. 2. Дозвола се прилаже уз примерак 3 јединствене царинске декларације и таква дозвола прати добро до царинарнице на месту излаза из царинског подручја Уније. Када се примерак 3 јединствене царинске декларације ставља на располагање извознику или његовом представнику, на располагање му се такође ставља и дозвола ради касније употребе.			НП	Није предмет регулисања овог Нацрта закона. Предмет је регулисања закона којим се уређују царине.	

16.	<p>1. Посебне отворене дозволе издају се на обрасцу, чији је узорак садржан у Прилогу II.</p> <p>2. Опште отворене дозволе издају се на обрасцу, чији је узорак садржан у Прилогу III.</p> <p>3. Образац дозволе производи се у штампаном или електронском облику и испуњава на једном или више службених језика Уније.</p> <p>4. Дозвола је димензија 210 × 297 mm. Допуштено је одступање по дужини од минус 5 mm или плус 8 mm.</p> <p>Папир који се користи је бели, без механичке пулпе, на којем је могуће писати, а тежина мора бити најмање 55 g/m². Има отиснут „guilloche” узорак позадине у светлоплавој боји како би се открила сваки фалсификат помоћу механичког или хемијског средства.</p> <p>5. Други лист дозволе, који нема „guilloche” узорак позадине, служи само за личну употребу извознику или за евиденцију. Образац захтева, који ће се користити, прописују државе чланице.</p> <p>6. Државе чланице могу задржати право штампања образаца дозвола или их могу дати на штампање овлашћеним штампарама. У наведеном случају, овлашћење мора бити наведено на сваком обрасцу. На свакој потврди мора бити отиснут назив и адреса штампара или знак по којем је штампар службено препознатљив. Осим тога, на обрасцу је исписан или печатом отиснут серијски број по којем се исти идентификује.</p> <p>7. Државе чланице одговорне су за предузимање сваке мере потребне ради избегавања фалсификовања дозвола. Државе чланице обавештавају Комисију о начинима идентификације, које су усвојиле у ту сврху. Комисија о томе обавештава надлежна тела других држава чланица.</p> <p>8. Дозволе се испуњавају механичким или</p>	136.2.2)	<p>Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније:</p> <p>2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);</p>	ПУ		
-----	---	----------	--	----	--	--

	електронским путем. У изузетним околностима могу се испунити црном хемијском оловком великим штампаним словима. Не смеју садржавати пребрисане или прецртане речи или друге измене.				
17.	Уредба (ЕЕЗ) бр. 752/93 ставља се ван снаге. Упућивања на Уредбу стављену ван снаге сматрају се упућивањима на ову Уредбу и тумаче се у складу с корелацијском табелом у Прилогу V.			НП	Овим одредбама ставља се ван снаге Уредба (ЕЕЗ) бр.752/93 као и дејство упућивања на Уредбу која је стављена ван снаге
18.	Ова Уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објаве у <i>Службеном листу Европске уније</i> .			НП	Овим одредбама прописује се ступање на снагу Сprovedбене Уредбе
Прилог I	Модел обрасца стандардне извозне дозволе	136.2.2)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.	ПУ	
Прилог II	Модел обрасца посебних отворених дозвола и њихових листова	136.2.2)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.	ПУ	
Прилог III	Модел обрасца општих отворених дозвола и њихових листова	136.2.2)	Даном приступања Републике Србије Европској унији директно се примењују следећи прописи Европске Уније: 2) Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (Кодификована верзија);.	ПУ	
Прилог IV	Уредба стављена ван снаге с пописом узастопних измена			НП	У Прилогу IV наведена је Уредба стављена ван снаге и њене накнадне измене
Прилог V	Корелацијска табела			НП	Прилог V садржи корелацијску табелу одредаба Уредбе (ЕЕЗ) и ове уредбе
Напомена:					

1 Назив прописа Европске уније :				2. „CELEX” ознака ЕУ прописа 32014L0060		
Директива 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (исправка)						
Directive 2014/60/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on the return of cultural objects unlawfully removed from the territory of a Member State and amending Regulation (EU) No 1024/2012 (Recast) (Text with EEA relevance)						
3. Овлашћени предлагач прописа: Влада				4. Датум израде табеле:		
Обрађивач: Министарство културе и информисања				15.11.2021		
5. Назив (нацрта, предлога) прописа чије одредбе су предмет анализе усклађености са прописом Европске уније:				6. Бројчане ознаке (шифре) планираних прописа из базе НПАА:		
ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О КУЛТУРНОМ НАСЛЕЂУ				2021-4		
7. Усклађеност одредби прописа са одредбама прописа ЕУ::						
а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
Одредба прописа ЕУ	Садржина одредбе	Одредбе прописа Р. Србије	Садржина одредбе	Усклађеност	Разлози за делимичну усклађеност, неусклађеност или непреносивост	Напомена о усклађености
1.	Ова се Директива примењује на повраћај културних предмета које је држава чланица категоризовала или дефинисала као национално благо, како је наведено у члану 2. тачки 1. а који су незаконито изнесени са територије те државе чланице.	116.	Културна добра и сва добра под претходном заштитом представљају национално благо у складу са овим законом. Влада Републике Србије може утврдити и друга материјална и нематеријална добра за национално благо.	ПУ		
2.(1)	За потребе ове Директиве примењују се следеће дефиниције: 1. „културни предмет” значи предмет који је категорисан или дефинисан од стране државе чланице, пре или након његовог незаконитог изношења с територије те државе чланице, као део „националног блага које има уметничку, историјску или археолошку вредност” према националном законодавству или у оквиру административних поступака, а у смислу члана 36. ТФЕУ-а;	117.	Културни предмет је покретно културно добро или добро под претходном заштитом које је пре или после незаконитог изношења са територије државе чланице Европске уније или друге државе, категоризован или дефинисан као „национално благо које има уметничку, културну, историјску или археолошку вредност“, на основу националног законодавства или административног поступка, у складу са чланом 36. Уговора о функционисању Европске Уније.	ПУ		

2.(2)	<p>За потребе ове Директиве примењују се следеће дефиниције:</p> <p>2. „незаконито изнесено с територије државе чланице” значи:</p> <p>(а) изнесено с територије државе чланице кршењем њених прописа о заштити националног блага или кршењем Уредбе (ЕЗ) бр. 116/2009; или</p> <p>(б) није враћено по истеку рока законитог привременог изношења или било које кршење неког другог услова којим се уређује такво привремено изношење;</p>	115.	<p>Незаконито изнесен културни предмет са територије државе чланице Европске уније је културни предмет, односно културно добро:</p> <p>(1) изнесен са територије државе чланице Европске уније кршењем њених прописа о заштити националног блага или кршењем Уредбе (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара, или</p> <p>(2) који није враћен након истека законског рока за привремено изношење или било које кршење неког другог услова којим се уређује такво привремено изношење;</p>	ПУ		
2.(3)	<p>За потребе ове Директиве примењују се следеће дефиниције:</p> <p>3. „држава чланица која је затражила повраћај” значи држава чланица с чије је територије културни предмет незаконито изнесен;</p>	118.1	<p>Држава чланица Европске уније која је затражила повраћај културног предмета је држава чланица са чије је територије културни предмет незаконито изнесен.</p>	ПУ		
2.(4)	<p>За потребе ове Директиве примењују се следеће дефиниције:</p> <p>4. „држава чланица од које се тражи повраћај” значи држава чланица на чијој се територији налази културни предмет незаконито изнесен с територије друге државе чланице;</p>	118.2.	<p>Држава чланица Европске уније од које се тражи повраћај културног предмета је држава чланица на чијој се територији налази културни предмет незаконито изнесен са територије друге државе чланице Европске уније.</p>	ПУ		
2.(5)	<p>За потребе ове Директиве примењују се следеће дефиниције:</p> <p>5. „повраћај” значи физички повраћај културног предмета на територију државе чланице која је затражила повраћај;</p>	118.3.	<p>Повраћај културног предмета је физички повраћај културног предмета на територију државе чланице Европске уније која је затражила повраћај..</p>	ПУ		
2.(6)	<p>За потребе ове Директиве примењују се следеће дефиниције:</p> <p>6. „самостални држалац” значи лице која за свој рачун извршава фактичну власт на културном предмету;</p>	118.4.	<p>Самостални држалац културног предмета је лице које за свој рачун врши фактичну власт на културном предмету.</p>	ПУ		
2.(7)	<p>За потребе ове Директиве примењују се следеће дефиниције:</p> <p>7. „несамостални држалац” значи лице која за трећу лице извршава фактичну власт на културном предмету;</p>	118.5.	<p>Несамостални држалац културног предмета је лице које за треће лице врши фактичну власт на културном предмету.</p>	ПУ		

2.(8)	За потребе ове Директиве примењују се следеће дефиниције: 8. „јавне збирке” значи збирке које су у складу са законодавством државе чланице дефинисане као јавне и које су у власништву те државе чланице, локалног или подручног тела у тој држави чланице или институције која се налази на територији те државе чланице, под условом да је таква институција у власништву државе чланице или локалног или подручног тела или је у знатној мери од њих финансирана.	118.6.	Јавне збирке су збирке које су у складу са законодавством државе чланице Европске уније дефинисане као јавне и које су у власништву те државе чланице, локалног или подручног тела у тој држави чланице или институције која се налази на територији те државе чланице, под условом да је таква институција у власништву државе чланице Европске уније или локалног или подручног тела или је у знатној мери од њих финансирана.	ПУ		
3.	Културни предмети који су били незаконито изнесени с територије државе чланице враћају се у складу с поступком и под условима предвиђенима овом Директивом.	114.	Повраћај културног предмета незаконито изнесеног са територије Републике Србије, односно са територије друге државе, а која се налази на територији Републике Србије, врши се у складу са међународним уговорима, међународним конвенцијама и националним законодавством.	ПУ		
4.1.	Свака држава чланица именује једно или више средишњих тела за спровођење задатака предвиђених овом Директивом.	119.1.	Министарство је централни орган надлежан за координацију, организовање и праћење активности у вези са повраћајем незаконито изнесених културних предмета.	ПУ		
4.2.	Државе чланице обавештавају Комисију о свим средишњим телима која именују на основу овог члана.			НП	Након приступања Републике Србије у Европску Унију	
4.3.	Комисија објављује попис тих средишњих тела и све промене у вези с њима у серији <i>Ц Службеног листа Европске уније</i> .			НП	Обавеза која се односи на Европску комисију.	
5.	Средишња тела држава чланица сарађују и подстичу саветовање између надлежних националних тела држава чланица. Наведена тела посебно: 1. на захтев државе чланице која је затражила повраћај траже одређени културни предмет који је незаконито изнесен с њене територије те идентификују самосталног држалаца и/или несамосталног држалаца. Захтев мора садржавати све информације потребне за олакшавање потраге, посебно упућивање на стварно или претпостављено место на којем се предмет налази;	119.2. 123.1.1)	Министарство сарађује са централним органима држава чланица Европске уније, које су одговорне за координацију послова који се односе на повраћај незаконито изнесених културних предмета у тим државама чланицама Европске уније. Министарство је дужно да сарађује са надлежним органима држава чланица Европске уније у вези са враћањем незаконито изнесених културних предмета у поступку повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије држава чланица Европске уније, а нарочито да: 1) на захтев државе чланице Европске уније која је затражила повраћај, у сарадњи са другим државним органима и организацијама, јавним	ПУ		

	<p>2. обавештавају заинтересоване државе чланице о проналаску културног предмета на њиховој територији ако постоје основе сумње да је он незаконито изнесен с територије друге државе чланице;</p> <p>3. омогућују надлежним телима државе чланице која је затражила повраћај да провере да ли је предмет у питању културни предмет, под условом да се провера обави у року од шест месеци од обавештења предвиђене тачком 2. Ако се провера не обави у прописаном року, престају се примењивати тач. 4. и 5.;</p> <p>4. у сарадњи са заинтересованом државом чланицом предузимају све потребне мере за физичко очување културног предмета;</p> <p>5. потребним привременим мерама спречавају сваку радњу којом се избегава поступак повраћаја;</p> <p>6. при повраћају поступају као посредници између самосталних држалаца и/или несамосталних држалаца и државе чланице која је затражила повраћај. С тим циљем надлежна тела државе чланице од које се тражи повраћај могу, не доводећи у питање члан 6. у првом реду олакшати спровођење арбитражног поступка у складу с националним законодавством државе чланице од које се тражи повраћај и уз услов да држава чланица која је затражила повраћај и самостални држалац или несамостални држалац дају своје формално одобрење.</p>	<p>123.1.2)</p> <p>123.1.3)</p> <p>123.1.4)</p> <p>123.1.5)</p> <p>123.1.6)</p>	<p>установима заштите и другим установима и институцијама, предузме радње и мере ради проналажења културног предмета и утврђивања идентитета његовог држаоца. Захтев државе чланице Европске уније мора да садржи све информације потребне за олакшавање проналажења, посебно информације о сазнањима о стварном или претпостављеном месту на којем се културни предмет налази,</p> <p>2) обавести заинтересовану државу чланицу Европске уније да ли се и где на територији Републике Србије налази тражени културни предмет, ако постоје основане сумње да је он незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније;</p> <p>3) омогући надлежном органу државе чланице Европске уније која је затражила повраћај да, у року од шест месеци од дана достављања обавештења из тачке 2 овог става, провери да ли се ради о траженом културном предмету. Уколико се провера не обави у прописаном року неће се примењивати тачка 4. и 5. овог става;</p> <p>4) у сарадњи са надлежним органом државе чланице Европске уније, предузме потребне мере за физичко очување траженог културног предмета;</p> <p>5) спречи одговарајућим мерама сваку радњу која се предузима ради избегавања или отежавања повраћаја културног предмета;</p> <p>6) у складу са својим надлежностима, и у сарадњи са надлежним органима, спроведе активности ради спровођења арбитражног поступка у складу са прописима Републике Србије, односно потребне радње за постизање споразума између држаоца културног предмета и државе чланице Европске уније која захтева повраћај уз услов да држава чланица Европске уније и држалац културног предмета формално дају своје одобрење;</p>			
--	---	---	--	--	--	--

	<p>Како би сарађивала и међусобно се саветовала, средишња тела држава чланица служе се модулом Информацијског састава унутрашњег тржишта („ИМИ“) успостављеног Уредбом (ЕУ) бр. 1024/2012 посебно прилагођеним за културне предмете. Такође се могу служити ИМИ-јем како би ширила релевантне информације о случају у вези с културним предметима који су украдени или незаконито изнесени с њихове територије. Државе чланице одлучују о коришћењу ИМИ-ја од стране других надлежних тела за потребе ове Директиве.</p>	123.2-4.	<p>Ради остваривања сарадње са централним органима држава чланица Европске уније, Министарство служи се модулом Информацијског система унутрашњег тржишта (ИМИ) успостављеног Уредбом (ЕУ) бр. 1024/2012 посебно прилагођеним за културне предмете. Министарство може се такође служити ИМИ како би ширило релевантне информације о случају у вези с културним предметима који су украдени или незаконито изнесени са територије Републике Србије.</p> <p>Министарство одлучује о коришћењу ИМИ-ја од стране других надлежних органа Републике Србије за потребе спровођења одредаба чл. 114. до 125. овог закона.</p> <p>Размена информација путем ИМИ-ја спроводи се у складу с важећим законским одредбама о заштити података о личности, не доводећи у питање могућност да се Министарство уз ИМИ послужи и другим средствима комуникације с надлежним централним органима других држава чланица Европске уније.</p>			
6.	<p>Држава чланица која је затражила повраћај може пред надлежним судом у држави чланици од које се тражи повраћај покренути поступак против самосталног држаоца или, ако то није могуће, против несамосталног држаоца, с циљем обезбеђења повраћаја културног предмета који је био незаконито изнесен с њена територе.</p> <p>Поступак се може покренути само ако су акту којим се покреће поступак приложени: (а) документ с описом предмета на који се захтев односи и у којем је наведено да је реч о културном предмету; (б) изјава надлежних тела државе чланице која је затражила повраћај да је културни предмет незаконито изнесен с њене територије.</p>	121.1 121.2.	<p>Поступак за повраћај културног предмета који је незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније покреће се тужбом државе чланице Европске уније са чије територије је незаконито изнесен културни предмет, против држаоца културног предмета пред надлежним судом у Републици Србији.</p> <p>Уз тужбу из става 1 овог члана доставља се: 1) веродостојна исправа о статусу културног предмета, са његовим детаљним описом; 2) изјава надлежног органа државе чланице Европске уније да је потраживани културни предмет заштићен националним законодавством и да је незаконито изнесен после 1. јануара 1993. године; 3) документ издат од стране надлежног органа државе чланице Европске уније на основу кога се може утврдити да је културни предмет незаконито изнесен са њене територије; 4) доказ да је тужба уложена у року из ст. 3. и 4. овог члана.</p>	ПУ		

7.1.	Надлежно средишње тело државе чланице која је затражила повраћај одмах обавештава надлежно средишње тело државе чланице од које се тражи повраћај да је покренут поступак с циљем обезбеђења повраћаја предмета о којем је реч.	121.6.	Надлежни централни орган државе чланице Европске уније која је затражила повраћај, у циљу осигуравања повраћаја културног предмета, одмах обавештава Министарство да је покренут поступак повраћаја.	ПУ		
7.2.	Надлежно средишње тело државе чланице од које се тражи повраћај одмах обавештаваје средишња тела других држава чланица.	121.7.	Министарство о покренутом поступку повраћаја обавештава централне органе других држава чланица Европске уније.	ПУ		
7.3.	Размена информација проводи се путем ИМИ-ја у складу с важећим законским одредбама о заштити личних података и приватности, не доводећи у питање могућност да се надлежна средишња тела уз ИМИ послуже и другим средствима комуникације.	123.4	Размена информација путем ИМИ спроводи се у складу с важећим законским одредбама о заштити података о личности, не доводећи у питање могућност да се Министарство уз ИМИ послужи и другим средствима комуникације с надлежним централним органима других држава чланица Европске уније.	ПУ		
8.	<p>1. Државе чланице у свом законодавству прописују да поступак повраћаја у оквиру ове Директиве није допуштено покренути након протеча периода од три године од сазнања надлежног средишњег тела државе чланице која је затражила повраћај за место на којем се културни предмет налази и за идентитет његовог самосталног држаоца или несамосталног држаоца.</p> <p>Покретање таквих поступака ни у ком случају није допуштено више од 30 година након што је предмет незаконито изнесен с територе државе чланице која је затражила повраћај.</p> <p>Међутим, у случају предмета који су део јавних збирки дефинисаних у члану 2. тачки 8. и предмета који су део инвентара црквених или других верских институција у државама чланицама у којима они подлежу посебним аранжманима за заштиту у оквиру националног права, рок за поступак повраћаја је 75 година, осим у државама чланицама у којима поступак не подлеже застари или у случају билатералних споразума између држава чланица којима се предвиђа рок који премашује 75 година.</p>	<p>121.3</p> <p>121.3</p> <p>121.4.</p>	<p>Поступак из става 1. овог члана може се покренути у року од три године од дана када је држава чланица Европске уније која је затражила повраћај сазнала за место на којем се културни предмет налази и за идентитет лица које га поседује, а најкасније у року од 30 година од дана када је културни предмет незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније која је затражила повраћај.</p> <p>Поступак из става 1. овог члана може се покренути у року од три године од дана када је држава чланица Европске уније која је затражила повраћај сазнала за место на којем се културни предмет налази и за идентитет лица које га поседује, а најкасније у року од 30 година од дана када је културни предмет незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније која је затражила повраћај.</p> <p>Ако је потраживани културни предмет део јавне збирке из члана 114. став 1. овог закона или је део инвентара црквених или других верских институција под посебном заштитом националног законодавства државе чланице Европске уније, поступак за повраћај културног предмета може се покренути у року од 75 година од дана када је однесен са територије државе чланице, ако међународним уговором није</p>	ПУ		

	2.Поступак повраћаја није допуштен ако у тренутку када би поступак требао бити покренут изношење културног предмета с територе државе чланице која је затражила повраћај више није незаконито.	121.5.	одређен други рок. Поступак повраћаја није допуштен ако у тренутку када би поступак требао бити покренут изношење културног предмета са територије државе чланице Европске уније која је затражила повраћај више није незаконито.			
9.	Осим ако је друкчије предвиђено чл. 8. и 14. надлежни суд налаже повраћај предметног културног предмета ако утврди да се ради о културном предмету у смислу члана 2. тачке 1. и да је незаконито изнесен с територе.	122.1.	Културни предмет из члана 120. став 1. овог закона вратиће се држави чланици Европске уније у поступку повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије држава чланица Европске уније, ако суд утврди да је он незаконито изнесен са њене територије или да није враћен по истеку рока за привремени извоз, односно изношење, осим ако се ради о културном предмету који је незаконито изнесен са територије државе чланице Европске уније пре датума из члана 120. став 1. овога закона или по истеку рокова или наступу околности из члана 121. став 3, 4. и 5. овог закона.	ПУ		
10.	Ако је наложен повраћај предмета, надлежни суд у држави чланици од које се тражи повраћај додељује самосталном држаоцу правичну одштету складно околностима случаја, под условом да самостални држалац докаже да је при стицању предмета поступао с дужном пажњом. При процени да ли је самостални држалац поступао с дужном пажњом у обзир се узимају све околности стицања, а посебно документација о пореклу предмета, дозволе за изношење које су потребне према праву државе чланице која је затражила повраћај, својства странака, плаћена цена, питање да ли је самостални држалац извршио увид у било који доступан регистар украдених културних предмета и било које релевантне информације које је објективно могао прибавити или предузео било који други корак који би у тим околностима предузело разумно лице. У случају стицања поклоном или наслеђивањем, самостални држалац не сме бити у повољнијем	122.2 122.3. 122.4.	У случају из става 1 овог члана суд ће, према околностима случаја, савесном држаоцу културног предмета одредити правичну накнаду на терет државе чланице Европске уније којој се културни предмет враћа. Савесност држаоца културног предмета цени се по прописима Републике Србије у односу на његово поступање приликом стицања и држања културног предмета, при чему се у обзир узимају све околности стицања, а нарочито документација о пореклу предмета, дозволе за извоз односно изношење које су потребне према праву државе чланице Европске уније која је затражила повраћај, својства странака, плаћена цена, питање да ли је држалац извршио увид у било који доступан регистар украдених културних предмета и било које релевантне информације које је објективно могао прибавити или предузео било које друге радње у циљу сазнавања чињеница које се односе на порекло културног предмета. У случају стицања културног предмета из члана 116. став 1. овог закона, по основу поклона или наслеђивања, нови држалац културног предмета	ПУ		

	положају од лица од које је стекао предмет на тај начин. Држава чланица која је затражила повраћај плаћа ту одштету при повраћају предмета.	122.5.	не може бити у повољнијем положају од лица од којег је културни предмет стекао. Држалац културног предмета остварује право на исплату правичне накнаде из става 2. овог члана након предаје потраживаног културног предмета држави чланици Европске уније.			
11.	Трошкове настале спровођењем одлуке о повраћају културног предмета сноси држава чланица која је затражила повраћај. Исто важи за трошкове мера из члана 5. тачке 4.	122.5.	Држалац културног предмета остварује право на исплату правичне накнаде из става 2. овог члана након предаје потраживаног културног предмета држави чланици Европске уније.	ПУ		
12.	Плаћање правичне одштете из члана 10. и трошкова из члана 11. не доводи у питање право државе чланице која је затражила повраћај да предузме кораке ради наплате тих износа од лица које су одговорне за незаконито изношење културног предмета с њене територије.	122.6.	Исплата правичне накнаде и трошкова поступка не утиче на право државе чланице Европске уније да од лица које је незаконито изнело културни предмет потражује накнаду штете	ПУ		
13.	Питање власништва на културном предмету након повраћаја уређено је правом државе чланице која је затражила повраћај.	122.7. 122.8.	Као вредност културног предмета за који се тражи повраћај узима се у обзир његова вредност коју има у Републици Србији на дан подношења тужбе из члана 121. став 1. овог закона. У погледу власништва над културним предметом који је враћен држави чланици Европске уније примењују се прописи те државе.	ПУ		
14.	Ова се Директива примењује само на културне предмете незаконито изнесене с територије државе чланице на дан 1. јануара 1993. или након тог дана.	120.	Држава чланица Европске уније може, у поступку и под условима прописаним овим законом у поступку повраћаја културних предмета незаконито изнесених са територије држава чланица Европске уније, тражити повраћај културног предмета који је незаконито изнесен са њене територије после 1. јануара 1993. године, уколико се тај предмет налази на територији Републике Србије, ако: 1) је пре или након незаконитог изношења заштићен као национално благо које има уметничку, историјску или археолошку вредност према њеном националном законодавству или је таквим утврђен у њеном административном поступку, у складу са чланом 36. Уговора о функционисању Европске Уније; 2) припада групи предмета који су обухваћени пописом збирки предмета које се могу сматрати националним благом или чине саставни део јавне збирке која је уписана у инвентар збирки музеја,	ПУ		

			<p>архива или библиотека, сакралне збирке или збирке која је имовина државе чланице, односно локалне или подручне јединице власти, јавне институције са седиштем у држави чланици или институције која се значајно финансира од стране државе чланице, односно њених локалних или подручних јединица власти.</p> <p>Попис збирки предмета које се могу сматрати националним благом, у смислу става 1 тачка 2) овог члана утврђује Министарство.</p> <p>Сматра се да је незаконито изнесен и културни предмет који није враћен у државу чланицу Европске уније након истека рока за привремено изношење.</p> <p>Одредбом из става 1. овога члана не дира се у право држава које нису чланице Европске уније да остварују повраћај културних предмета према мултилатералним и билатералним међународним уговорима.</p> <p>Одредбом става 1. овога члана не задире се у право држава које нису чланице Европске уније да остварују повраћај културних предмета у складу са мултилатералним и билатералним међународним уговорима.</p>			
15.	<p>1. Свака држава чланица може применити аранжмане предвиђене овом Директивом на повраћај културних предмета који нису предмети дефинисани у члану 2. тачки 1.</p> <p>2. Свака држава чланица може применити аранжмане предвиђене овом Директивом на захтеве за повраћај културних предмета незаконито изнесених с територије других држава чланица пре 1. јануара 1993.</p>			НП	Ове одредбе односе се на могућност Држава чланица да примене аранжмане из Директиве и у случајевима који нису предвиђени Директивом.	
16.	Ова Директива не доводи у питање ниједан грађански или казнени поступак који према националном законодавству држава чланица може покренути држава чланица која је затражила повраћај и/или власник украденог културног предмета.			НП	Овом одредбом појашњава се однос Директиве и националног законодавства	
17.1.	1. Државе чланице Комисији подносе извештај о примени ове Директиве до 18. децембра 2015. и након тога сваких пет година.	124.4.	Министарство подноси извештај о примени одредби чл. 121 – 124. овог закона Европској комисији, у року утврђеном чланом 17. Директиве 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних	ПУ		

			предмета незаконито изнетих са подручја државе чланице.			
17.2.	2.Комисија сваких пет година подноси извештај о преиспитивању примене и дјелотворности ове Директиве Европском парламенту, Савету и Европском економском и социјалном одбору. Извештају се, ако је то потребно, прилажу одговарајући предлози.			НП	Обавеза која се односи на Европску Комисију.	
18.	Прилогу Уредби (ЕУ) бр. 1024/2012 додаје се следећа тачка: „8.Директива 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнесених са територије државе чланице и измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 чланци 5. и 7.			НП	Овом одредбом врши се допуна Прилога Уредбе (ЕУ) бр.1024/2012	
19.1.	1.Државе чланице доносе законе и друге прописе потребне за усклађивање с чланом 2. тачком 1, чланом 5. првим ставом тачком 3, чланом 5. другим ставом, чланом 7. трећим ставом, чланом 8. ставом 1, чланом 10. првим и другим ставом и чланом 17. ставом 1. ове Директиве до 18. децембра 2015. Оне Комисији одмах достављају текст тих мера. Када државе чланице доносе ове мере, те мере садржавају упућивање на ову Директиву или се приликом њихове службене објаве на њу упућује. Те мере укључују и изјаву да се упућивања у постојећим законима и другим прописима на директиву стављену ван снаге овом Директивом сматрају упућивањима на ову Директиву. Начине тог упућивања и облик те изјаве одређују државе чланице.			НП	Није релевантно: на Републику Србију ће се примењивати други временски рокови. Република Србија није чланица Европске Уније	
19.2.	2.Државе чланице Комисији достављају текст главних одредаба националног права које донесу у подручју на које се односи ова Директива.			НП	Ова одредба је по својој природи таква да је може имплементирати само држава чланица. Република Србија није чланица Европске Уније.	
20.	Директива 93/7/ЕЕЗ, како је измењена директивама наведенима у Прилогу I. делу А, ставља се ван снаге с дејством од 19. децембра 2015. не доводећи у питање обвезе држава чланица у вези с роковима за преношење у			НП	Овим одредбама регулише се стављање ван снаге Директиве 93/7/ЕЕЗ, као и правно дејство одредаба других прописа које упућују	

	национално право директива наведених у Прилогу I. делу Б. Упућивања на Директиву стављену ван снаге сматрају се упућивањима на ову Директиву и читају се у складу с корелацијском табелом у Прилогу II.				на директиву која је стављена ван снаге	
21.	Ова Директива ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у <i>Службеном листу Европске уније</i> . Члан 2. тачке од 2. до 8., члан 3., члан 4., члан 5. први ставак тачке 1. и 2. те тачке од 4. до 6., члан 6., члан 7. први и други ставак, члан 8. ставак 2., члан 9., члан 10. трећи и четврти ставак и чланци од 11. до 16. примењују се од 19. децембра 2015.			НП	Овим одредбама прописује се ступање на снагу и почетак примене Директиве	
22.	Ова је Директива упућена државама чланицама.			НП	Овом одредбом утврђено је упућивање Директиве Државама чланицама	
Прилог I ДЕО А	Директива стављена ван снаге с пописом нјених накнадних измена (из члана 20.)			НП	Прилог I Део А наведена је Директива стављена ван снаге и њене накнадне измене (из члана 20).	
Прилог I ДЕО Б	Попис рокова за преношење у национално право (из члана 20.)			НП	Прилог I Део Б утврђује рокове (из члана 20.) за преношење у национално право за период од 1993-2001	
Прилог II	Корелацијска табела			НП	Прилог II садржи корелацијску табелу одредаба Директиве 93/7/ЕЕЗ и ове директиве	
Напомена:						